

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת שלח תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

לחורת עמידת בית דין - שאן אתה יכול להחזירו לבית דין ולעמוד בדין על מה שחבל; שאן מענין את דינו. מכלל דהנא קמא סבר כו' - בתמיה. והרנו - השור הוג את החופר. פשוט - בעל השור. חיובין לשלם - אלמא מלוה הכותבה בתורה ככותבה בשטר דימא. וקשיא לנאן דאוקי פלוגתיהו דרבי יוסי ותנא קמא דמתניתין באם הויק, דאם בן קשיא סתמא אסתמא.

1 ואיכא דמיתביה קר הוימנא לרבי שמעון בן 1
2 אלעזר. אבל פליאה בעינן, והאי יכול 2
3 להקשות, דהא רבי שמעון תנא דהא ופליג 3
4 בשעמך בדין - קודם שמת וחיבורו לשלם. 4
5 לפיכך גובה מן הורישין. ודין דינו הוריק 5
6 לשלם הוה ליה כמלוה בשטר. והא תני תנא 6
7 מת וקברו - השור בבור, כגון שהפליע כל 7
8 חוליא, ואפילו הכי חיובין הורישין. והילכתא 8
9 - הא דקתני: וירישין חיובין - כגון דייבתי 9
10 דיני אפומא ודברא. והייבוחו מדין לשלם. 10
11 מוין עליו - והוריקן בשבילו דם תטאתו 11
12 ואמטו. ולא הויא תטאת שמתו בעילה, כל 12
13 זמן שלא נהרג. תנא כהנא כהנא שעה - 13
14 שיצא ליהרג. כגון שראה חלב וכסבור שזמן 14
15 הוא ואכלו, אין נקקין לו - שפירשי קרבן 15
16 לקרב. מפני שאין מענין את דינו - 16
17 שמתנין בבורא. והייבוחו חובב ויורק 17
18 הים, שיעניו הדין הוא. רישא נמי - דקתני 18
19 כשחטא קודם לכן מעין עליו - הרי ממתנין 19
20 לו עד שישחט וידברא. **משנתא** 20
21 לא עד שתלד - אלא הוריקן ולדה עמה, 21
22 דהו גיפא רישא. וישבה על המשבר - קודם 22
23 שנגמר דינה. פסתינה לא עד שתלד - רבין 23
24 דרעק ונע מקומה גופא אחרניתא. נתנין 24
25 בשעיה - ובגמרא מפרש טעמא. אמריה 25
26 בתנא - ברקישאן לן (ספחים כבב). ויבעל 26
27 השור נקי - כארם שאומר לחבירו: ירא 27
28 פלוני נקי מנכסי ואין לו ברוך תאה של כלום. 28
29 **גמרא** לרבות את הולד - קא סלקא ריעין 29
30 מי שרישין' מלין מדרהו ליה למיתב' ו'מתו', 30
31 ואנא ריענא דאין 'זמת' פחות משנים. 31
32 שנים - מותרה לדרשה עינתן שוין - 32
33 הנואף ההואפת יהו בני עונשין. אבל אם 33
34 היתה בה קטנה וזאת גזלה, או הוא קטן 34
35 ולאו בר עונשין, היא גזולה ובר עונשין - 35
36 אף הגדול נהרג. ומשני: אנו מייג' לפינן. 36
37 לדיד ניוול - שאם היא חיות בולד - ירא 37
38 לאחר מיתת אמו, ניוול הוא. נוול - אם 38
39 נפלה לו וירשה בו ביום, ובו ביום מת - 39
40 מנחלה לקרוביו מנכיו. ואמר רב ששת - 40
41 האי נוול ומנחלה ליבא לאוקומי כנכסי 41
42 אביו, דלא נמי לא אתליא אידה, הוה ירתי 42
43 קרובי וכסי אביו הויא דאין בניס. אלא 43
44 נוול כנכסי אביו - אם מתה בו ביום. 44
45 ואפילו הוא מת בו ביום - נוול נכסי אמו 45
46 ומנחלן כמור לאיחו מנכיו שאינן בני אמו. 46
47 דאי לא הוה - הוה ירתי לה קרוביה. ולא 47
48 אמרין נפל הוא, ואינו בן נחלה. אבל עובר 48
49 - אם מתה מעוברת - לא ירתי לה קרובי 49
50 הדינה, הדיא מת ברישא. ומשני: הני מילי 50
51 העובר ברישא - לגבי מיתה, כשהיא מותה מיתה עצמה. ופרכינן: וגבי מיתה מי מיתה ברישא? והא הוה עוברא ופרכיט לאור מיתה אמו? ונב הלפאה

מפלה דהנא קמא סבר: ניתין לחורת עמידת בית דין? אמר רב יוסף: מלוה על פה גובה מן הורישין קמפילני, תנא קמא סבר: מלוה על פה גובה מן הורישין, ורבי שמעון בן אלעזר סבר: אינו גובה מן הורישין. רבה אמר: דכולי עלמא מלוה על פה אינו גובה מן הורישין, והכא מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר קמפילני, תנא קמא סבר: ככתובה בשטר דמיא, ורבי שמעון בן אלעזר סבר: לאו ככתובה בשטר דימא. מתיב: והופך בור בשרשת רביבים, ונפל עליו שור והרגו - כמור; ולא עוד, אלא שאם מת השור - וירש בעל הבור תיבין לשלם דמי שור לבעליה! אמר רבי אילא אמר רב: כשעמך בדין. והא "הרגו" קתני? אמר רב אבא בר אבהו: כשעשאו מריפיה. והאמר רב נחמן, תני תנא: מת וקברו והילכתא, דייבתי דיני אפומא דברא. תני רבנן: הויא ליהרג - מוין עליו מדים הפאחו ומדם אשמו; הקא באותה שעה - אין נקקין לו. מאי טעמא? אמר רב יוסף: מפני שאין מענין את דינו. אמר רב אבהו: אי הכי אפילו רישא נמי! - כגון שרעה וזכו וזכו באותה שעה. אבל אין וזכו וזכו מאי, לא? אדתיני: הקא באותה שעה אין נקקין לו - ליפלו? וליחני בדידה: כמה דברים אמורים - שרעה וזכו וזכו באותה שעה, אבל אין וזכו וזכו - לא! - הכי נמי קאמר: כמה דברים אמורים -

מיתביני בור ברשת הרבים - לרבה פריך, דאמר לעיל מלוה הכותבה בתורה לאו ככותבה בשטר דימא. וכן העתיק רבינו תם בספרו. ומצי נמי למפרך לרב יוסף, דהא סבר נמי שעבודא לאו דאורייתא, אלא פירש דבריו יתיר. אמר רב אילא אמר רב כשעמך בדין - לאו משום קרובא דרבה משני רב הכי, שהרי רב שנים שבות אתר רב הדין. אלא משום דפרכין ליה מניה פריך "זנו ששתי" (בבא בתרא עקה). דאמר דהם זמלוה על פה אינו גובה מן הורישין, ולנפשה משני. דייבתי דיני אפומא דברא - ומכל מקום איצטרך לשימר מת וקברו, דסלקא דעתך דבעינן יבא בעל השור ויעמוד לו שורו (סנהדרין ט"א), קא משער לן דשפיר עמך עליה.

מוין עליו מדים תטאתו ומדם אשמו - דאין תטאת ואשמו קריבה לאחר מיתתו. אבל עלתו קריבה. ישבה על המשבר כו' - פירש רש"י קודם שנגמר דינה. וליחא, דאירצא ליהרג קאי. וכל הוצא ליהרג - לאחר גמר דין, כדמשמע בכל הנהו דמדבר ללעל במתניתין כשמתעין, וכן משמע בפרק 'כל הגט' (גיטין כ"ח). דמדבר בירצא ליהרג וירצא ליהרג. ודינו טעמא דירשא אידך ממתנין - משום עיני הדין, (לכל ברשמימ פ"ק "אחור דיני ממונות" (סנהדרין להא). וכלכא עיני הדין אלא לאחר גמר דין. מוקאמר. הכי לעביד? לדיניה במעלי שבחו ולגמרא דיניה שבחאו ולקטליה בחד בשבטא - נמצא דינה מבעה את דינו וכו'. ליגמר דיניה בחד בשבטא - קא נמשח לעשמהו, ולענין לא לדישקו.

הדרן עלך הכל מעריכין

שרעה וזכו וזכו באותה שעה, אבל אין וזכו וזכו - געשה כמי שחטא באותה שעה, ואין נקקין לו. משנתה האשה שצאיה ליהרג - אין ממתנין לה עד שתלד; האשה שישבה על המשבר - ממתנין לה עד שתלד. האשה שנהרגה - נהנין בשערה. בהמה שנהרגה - אסורה בהנאה. **גמרא** פשיטא, גופה רואי! - איצטרך, סלקא דעתך אמינא: הואיל וכתוב 'פאשר ישת עליו בעל האשה' - ממונא דבעל הוא, ולא ליפסדיה מניה, קא משמע לן. - ואימא הכי נמי! - אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן, אמר קרא: 'ומתו גם שניהם' - לרבות את הוולד. - והאי מביעי ליה: עד שיהיו שניהן שוין, דכרי רבי אישיה! - כי קאמר'ת מ'גם'. 'ישבה על המשבר' וכו'. מאי טעמא? בינן דעקר - גופא אחרניתא הוא. אמר רב יהודה אמר שמואל: האשה היוצאה ליהרג, מכין אותה כנגד בית הריון כדי שימות הוולד החיה, כדי שלא תבא לידי ניוול. למימרא, דהיא קדמה ומתה ברישא? והא קיימא לן ווולד מית ברישא; דתנן: טיטק בן יזמו נוהל ומנחיל, ואמר רב ששת: נוהל כנכסי האם לתחיל לאיחו מן האב; דווקא בן יום אחד, אבל עובר - לא, דהוא מית ברישא, ואין הבן יורש את אמו כפקד לתחיל לאיחו מן האב! הני מילי לגבי מיתה, אידי דוולד וזמרא וזמרה, עיילא טיפה דמלאך המות ומחמד להו לסימנין, אבל נהרגה - היא מתה ברישא. - והאי הוה עוברא ופרכיט עד תלת פרסופי! - מתי דהו' איזנב תלמא דמפרכסת. אמר רב נתנן אמר שמואל: האשה שישבה על המשבר ומהי בשבת, מכיאיא סבין ומקריעם את כריסה מוציאין את הוולד. - פשיטא, מאי עביר? מחקך

הוא מת ברישא - לגבי מיתה, כשהיא מותה מיתה עצמה. ופרכינן: וגבי מיתה מי מיתה ברישא? והא הוה עוברא ופרכיט לאור מיתה אמו? ונב הלפאה - אם חותכין אותה מפרכסת החותכה, ואף על פי שאין בה חיות. ומפרעינן את כריסה - דיענינן דמיקרי דהיא מיתא ברישא.

אין נערכין פחות מסלע וכו'. פחות מסלע העשיר - לאו דוקא פחות מסלע, אלא אפילו נתן כל הערך חוץ מסלע אחד - מגולגלין עליו דאכל. **ההוא** יד הנדר ולא יד הנדר - ואם תאמר: מה לי לרובי נדר דאינערך קרא למעוטי? וש' למור. כוון דכתיב קרא (ואמשיח) ויקרא (כו) ו'כל ערכך איהא בשקל הקשר', ולא דאז ערך פחות מסלע (ואמשיח) ויאמכו ערך השמיים

6 - טלמך דערך דרמי טעמא משום העש' די
 7 דיעני טסברא, ואולינ בתר הנדר. קא
 8 משמע לן קרא ד"אשר תשני יד הנדר" ולא
 9 אולינ בתר הנדר.

בעינא יהיב לראשון לית ליה - תימז
 10 דבעינא נדר לראשון היה לו
 11 חמש טלעים, איך מפרט כשתני לום אתאי:
 12 חתן פרק ד"העש' (ד' ערכין ו'ב). היה עשיר,
 13 פירושו: בשעת הנדר, והעני כשכא לפרוט
 14 לכתן, או עני כשנדר ולא נתן כלום. והעשיר
 15 - נתן ערך עשירי ואומר רבינו: דרך דלקמן
 16 דוקא שדעירובי הדין בעודו עשיר, ולכן
 17 כשהעני שוב נתן ערך עשיר. אבל אם נדר
 18 כשהוא עשיר ולא הוערך, והעני - נתן ערך
 19 עני. ובשמעתין הכי הוא: נתן ארבע טלעה.
 20 שהובן הערכו תחילה על השנה, וחור
 21 והעריכו על הראשון, ונתן על פיו אחד על
 22 הראשון - ולכן נפטר ממנה, ולא הוערך
 23 עליו בעוד שדיו בידו החמש טלעים.
 24 כ"ן

"תנו" - גופה הוא ומיתפסי; קשאי ליה לרב נחמן רב יצחק: והא דומיא דבבבא קתני, מה
 17 התיב גופיה - אף קבא נמי גופיה! אלא אמר רב נחמן: זו - מיתתא אוסרתה, וזו - גמר
 18 דינה אוסרתה. תני לוי קנותיה דרב, תני לוי קנותיה דרב נחמן רב יצחק; תני לוי קנותיה
 19 דרב: האשה שיוצאה ליהרג ואמרה: "תנו שערי לבתי" - נותני, מתה - אין נותני, מפני
 20 שהמת אסור בהנאה; פשיטא! אלא: שנוי הפת אסור בהנאה. תניא קנותיה דרב נחמן רב
 21 יצחק: האשה שמתה - נהנינן בשערה, בהמה שנהרגה - אסורה בהנאה; ומה הפרש בין זה
 22 לזה? זו - מיתתה אוסרתה, וזו - גמר דינה אוסרתה.
 23

הדרן עלך הכל מעריכין

אין נערכין פחות מסלע, ולא יתר על חמשים סלע. ביצד? נתן סלע והעשיר - אינו
 24 נתון כלום, פחות מסלע והעשיר - נתון חמשים סלע. היו בדידי המש סלעים -
 25 רבי מאיר אומר: אינו נתון אלא אחת, והקמים אומרים: נתון את בכולן. אין נערכין פחות
 26 מסלע, ולא יתר על חמשים סלע. **גמרא** אין נערכין פחות מסלע, מנלן? דכתיב: ו'כל
 27 ערכך יהיה בשקל הקשר' - כל נערכין שאתה מעריך לא יהו פחותין משקל. ולא יתר על
 28 חמשים סלעים - דכתיב: "חמשים". "היו בדידי חמשה" כו'. מאי טעמא דרבי מאיר? כתיב
 29 "חמשים" וכתבי "שקל", או חמשים או שקל. - ורבנן? הווא, לכל נערכין שאתה מעריך
 30 לא יהו פחותים משקל הוא דאתא, היכא דאית ליה - אמר קרא: "אשר תשני יד הנדר",
 31 והרי ידו משונה. - ורבי מאיר? הווא, הי הנודר ולא יד הנדר הוא דאתא. - ורבנן?
 32 לא ממילא שמעת מניה, דהיקא דידו משנת שקול מניה? אמר רב אבהו רב אבהו: היו
 33 בדידי חמש סלעים ואמר "נערכי עלי". וחו ואמר "נערכי עלי", ונתן ארבע טלעה ואמר
 34 לראשון - יצא ידי שתיקה. מאי טעמא? בעל חוב מאוחר שקדם ונקה - מה שנקב
 35 נקה; בעדנא דיהיב לשניה - משעבר לראשונה, בעדנא דיהיב לראשונה - תו לית ליה.
 36 נתן

מתוך בבשר בעלמא הוא - ואן דרוב אלא בחובל בה. דמציא רמי. (תנינן בשעתה
 1 רגילות היו נשים כששערן מועט לקשור שיער נשים נכרות לשערן, והוא פאה
 2 נכרות.) פאה - קליעה. מת אסור בהנאה - דכתיב: 'ותמת שם מרים', וגמר 'שם'
 3 'שם' מעגלה ערופה במסכת עבודה זרה ב'יאן מעמידין' (בט.ב). **בפאה נכרות** -
 4 לא עשרה ממש קאמר, אלא עשרה בשרתה לה

פאה משיער אשה אחרת קשרה לשערה;
 5 ורגילות היו נשים כששערן מועט לקשור
 6 ורגילות נשים נכרות לשערן, והוא פאה
 7 נכרות ואמרה: תנו אותה לכה. וקא שמע
 8 לן מתניתין דאף על גב דקשרה לה. כיון
 9 דאמרה 'תנו' - גלא דעתה דלא נזא לה
 10 דתייהב בהנאה לאיחוסירי בהדיא, ובמטלה
 11 מחיים רמיא. שעיר נשים צדוקיות - של עיר
 12 הנדרת, שלא חדרו עמה, מהו? ואמר רבא
 13 התיב ב'יחיא' (סנהדרין ק"ב). איהא נכרתי
 14 שקשרה הנזקת לשערה קא מביעא ליה, אי
 15 נכרתי אלא ותיצול, אי כממנותה וקמיא לן
 16 (בנפשי איהו). צדיקים שבתוכה יצאנן ממנה ערומים
 17 וכל ממונם נשרף, דכתיב: 'זאת כל שללה
 18 תקבץ וגו'". אלמא, מספקא ליה אי גופה
 19 ליה לאו כגופה, ותפושטי ליה מדיא דגופה
 20 הוא. וטעמא דאמרה 'תנו' כיון כשאלה לית
 21 ליה נחמן - הא דמוקמינן לנתנתין בפאה
 22 נכרות, הוא דמיא דבדמיה קתני וכו'. אלא
 23 אמר רב נחמן - לעולם עשרה מפלי.
 24 ודקשיא לך איסורי הנאה נהנו - לא קשאי,
 25 דשיערי הנזת לא מיתסר בהנאה. ולא דמי
 26 לשיערי בהמה שנהרגה, דאשה מיתהא
 27 אוסרתה, ושעיר לאו רב מיתה הוא. שני
 28 עשר להשתנות. אבל בהמה - גמר דינה
 29 אוסרתה, כדאמר בפסחים בפרק "כל שעה"
 30 (בב.ב). ששמעט שגמור: סיקל סיקל השואר
 31 איני יודע שהוא נבילה ואסורה באכילה?
 32 ומה הלכות לומר יצא יאכל את בשרי -
 33 אמר רב נחמן דאז דמיא דהבי קאמר: שני
 34 ואין לי אלא באכילה, בהנאה מנין כו'.
 35 והלכך, כל דמתובר בה בשעת גמר דין
 36 מיתסר בהדיא. תני לוי כותיה דרב -
 37 דמוקם לך ביאמרה 'תנו' בפאה נכרתי.
 38 מתה - ולא אמרה 'תנו' - אן נותנין כו'.
 39 שביאנא - דמשום אין הו' נתנין, שהמת
 40 אסור בהנאה אלא דמיא דהבי קאמר: שני
 41 חתן, כגון פאה נכרתי - אסורין בהנאה.
 42 ולהכי קתני להאי "פניני" משום דקא בעי
 43 לגמרי על דלאו בשערה ממש קא מיידי.
 44 בהמה שנהרגה אסורה בהנאה - אפילו
 45 שעה.

הדרן עלך הכל מעריכין

מנשה אין נערכין פחות מסלע - שאפילו
 48 עני הנדר בהשג יד לא יתן פחות
 49 מסלע. ולא יתר על חמשים - והוה גדול
 50 שבערכין וכתובין בפרשתו. נתן סלע - בן
 51 עשרים וערכו חמשים, והיה עני ונתן סלע
 52 לערכו. דעני נידון בהשג יד העשיר פטור.
 53 כדכתיב: 'ועני ערכו עליו'. ועני מעריך את עצמו והעשיר קודם תנתה - נתן ערך עשיר, כדלפנין לקמן בפרק "העש' די" (זב.ו).
 54 הואו לכל ערכין שאתה מעריך הוא דאתא - שאפילו עני שביעניו יתן פחות.
 55 עני שביעניו יתן פחות. - לאו מפליא טעמא מנין? כי
 56 עני שביעניו יתן פחות. - לאו מפליא טעמא מנין? כי
 57 עני שביעניו יתן פחות. - לאו מפליא טעמא מנין? כי
 58 עני שביעניו יתן פחות. - לאו מפליא טעמא מנין? כי
 59 עני שביעניו יתן פחות. - לאו מפליא טעמא מנין? כי

שני חסידים ליה אהב - ששה עשר בניסן. אחד מלא ואחד חסר - לאור עיבור.
פרוש: ליל שאחר עיבורו (עיבורו) הדיינו ליום שלשים ואחד, דיום שלשים
ואחד בניסן הוא באותו יום שארית בו שבועה עשר בניסן שהוא יום שלשי לפסח.
מוף סוף לא תאריס ביום הנה אל שבחתי לך בו - כגון שהיתה שנה מעוברת
ועיבורה שלשים. ויכן ועשית עיבור

שנה משלמים יום - שי ינו לחסר חדש אחד
מחלשלימים על הקיץ, לכך אשבחך ביום הנה.
מעשה ועשה רבי תעשה חסידים ונראה
חדש במונו - מולד תשרי ביום
קביעות השנה. והיה רבי תמיח: הדין עשית
תעשה חסידים ונראה חדש במונו: פירוש: רבי
כבוד דקביעות ומולד האשתיק היה ביום
שבועי, ועשה תעשה חסידים. והקביע שנה
ביום ראשון. ועל כל הדין תמיח, רבי מה
שסבור דאשתיק הקביע המולד ביום
שבועי - אם כן השנה לא היה כדון עיי דם
רביעי, ולא היה אלא להבנה שלש ימים אחר
הקביע. אמר לפני רבי שמעון בנו: שבט
שנה מעוברת היתה. ועיבור שנה שלשים.
ואשתיק עשית שנהם מלאים. ול תלתא
בחדי תלתא וקס ליה ארוכתיה. פירוש: שנה
מעוברת היתה שנה זו שעשית והתעשה
חסידים, אשתיק היה הקביע ביום
שבועי, ועל ידי אשתיק שנה זו מעוברת
ועיבור שנה שלשים - היה כדון שיתאחד
השנה הקביע משל אשתיק ששה ימים.
וקביע ביום רביעי, ועל ידי ששעה רבי שלש
חסידים וקביע השנה ביום ראשון. ואשתיק
עשית שנהם מלאים, וקדים ממולד האשתיק
ואשתיק שני ימים. ואירע המולד האשתיק
ליום שלשי, וכי שרית תמישי עשרים אחד
בשבט מאת שמונת יומי. והיה המולד
השטא ביום ראשון, ולכך נראה עתה ביום
הקביע. ולכאורה אשתיק קדים המולד
מיום

במאי קמפילגי? בעיבור שנה, תתניא: כמה עיבור שנה?
שלשים, רבן שמעון בן גמליאל אומר: הודיש מתיבי:
אין עצרת חלה אלא ביום הנה, ואין ראש השנה חלה
אלא אז ביום הנה או לאור עיבורו; בשלמא לעילא,
דשמונה חסידין עברו, מעוברין לא עברין - משבחת
לה שיעין חסר - ביום הנה, אחד מלא ואחד חסר
לאור עיבורו, אלא לרב הויא דאמר: עברין מעוברין,
הא זימנין דמשבחת לאור אור עיבורו - אמר לך
רב הויא: ולעילא מי ניקא? שמונה הוא דלא עברין,
הא שבעה עברין; שבעה, זימנין דלא עברין כסיתוא
ועברין כקמיתא, והא הוה לאור אור עיבורו! אלא הא
מני? אחרים היא; דתניא, אחרים אומרים: אין בין
עצרת לעצרת ואין בין ראש השנה לראש השנה אלא
ארבעה ימים בלבד, ואם היתה שנה מעוברת - תמישה.
סוף סוף, לאחרים ביום הנה קא משבחת לה! אמר
רב תמישי: גנון שהיה שנה מעוברת, ועיבור שנה
שלשים יום; אמר ליה רב אדא בר אבהו: משבחת לה
ביום הנה. אמר ליה רב אדא בר אבהו: אחרים
מנינא אתא לאשמועינן? - הא קא משמע לך, דלא
מנינא מצוה לקדש על פי הראיה. מתקוף לה רבניא:
והאיכא וימא דשעי ויומא דתלתין שני! - כון לדתיה
בגל שטא, לא קא חשיב. ואף שמואל כבר לה ברב
הנא, דאמר שמואל: אין שנת לבנה פחותה משלש
מאות ותמישי ותמישי יום, ולא תיחד על שלש מאות
ועיבור

במאי קמפילגי - רב הונא דמוקי לתתניא בתריה מילי כבר לה רבן שמעון בן
גמליאל, דזימנין עשרים ותשעה חזימין שלשים. והכי מפרשא מתניתין: אין פחותין
מארבעה חודשים מעוברין, ולא עברין ספי משמונה חסידין. והא שמונה חסידין -
עברין. ולא משבחת לה במועברת, ועיבורה שלשים, וכדעלא, ולא נראה
לעבר יותר על שמונה - ולא שמונה מיליאן
עברין, ובמועברת ועיבורה שתיים ותשעה.
כבמא קמל, הדינו כרבן שמעון. והכי כבר לה
בתנא אבא לעילא שלשים, אמר לך אל
מתיקמא מתניתין אלא בחד טעמא, ולא
נראה לחסר יותר משמונה קטני, הא שמונה
עברין, ובמועברת ועיבורה שלשים. אבל
עברין, וקדים סודיה שני יומי. דמעוברת
ועיבורה עשרים ותשעה ליבא באוקמיה
כרב הונא, דאין עיבור שנה גיבא כשמונים.
אלא ביום הנה - באותו יום שארית בו ששה
עשר בניסן. לפי שבשעה ששה בניסן און
מתחיל ללנות תמישי, ויום תמישי אוקול
ביום ראשון להתחלת הנומן, דיום ארבעים
ותשעה היו סוף שבת שביעה, וביים תמישי
מתחיל השבוע. ואין ראש השנה בו או
לאור עיבורו - לאור עיבורו שני ביום
שיעור בו שלושם אחד על נסן. כגון, אם
נאסר ברשאון בשבת - היו אור עיבורו שלוש
בשבת. לחי בקי ליה יאור עיבורו - שטא
לילה שבו מתעבר החדש, שבשעשים ראש
החדש יום שלשים ואחד היו חדש שערב
מעובר. שנהם חסידין - כסליו וסיון, וכין
דרוח לוח ארבעה חסידין בסתיו, וארבעה
חסידים בקיטא - היו ראש השנה ביום הנה.
דחא האינדא עברין לעולם חודשי ימות
החמה כסדרן, ויש לנו סימן קביע אית בי
ג'ר. שלשית של פסח היו ראש השנה, ודחיני
לאור עיבורו. וכן עבר חוד ספי -
מקדמת ליה לראש השנה חד יומא, ודחיני
ליום הנה. אלא לרב הונא דאמר: מעוברין
ארבעה מיליאן - מאחרת לראש השנה חד
יומא. דהוה ליה לאור אור עיבורו של סנין
ליום רביעי של פסח. הא שבועה עברין -
אפילו לעולא. דחא ולא עברין שנה
מיליאן - גשום וקדים אתי סודיה תרי יומי.
אבל שבועה, דלא קדים אלא חד יומא -
עברין, והא זימנין ורלאו עברין כסותוא.
ועברנא לחדשי החרוף כסדרן, ומעברנא
ליה בקיטא, ועברין ארבעה מלאים. והוה

ליה נמי לאור אור עיבורו אלא - את דקתני: לעולם לאור עיבורו ולא יתר - אחרים הוא, דלית לוח מיליאן חסידין. ולדיווח כל החדשים (כולהו) כסדרן, אלא איבעת
ימים - אם אירע ראש השנה ביום ראשון, יבא לשנה הבאה ליום חמישי, והדינו כולוהו כסדרן. ביום הנה אל משבחת לה - דחא בכסדרן מקלע לאור עיבורו. דל יריחא
דקיטא. ועבדי ליה חסר, לבחדי יומא דעברין דעברת ליה מלא. רבי יהודי דעברין ורשאון מיליאן ביחד. עברין בני סנין ואייר חסידין חודש. חא אמרינן: אם
היתה שנה מעוברת - תמישה, וכין דעיבור שנה שלשים. אי לא עברין תרי חסידין בחדי הדי - דו לוח שיהא בין ראש השנה לראש השנה, דחא כי מוספת חד חדש
מלא על לוח שטא - מאחרת ליה לראש השנה תרי יומי. והלכך דו לוח בקיטא ארבע חסידין, ומקלע בני הנה. אחרים מנינא אתא לאשמועינן - בתמיח: בן כרסרין
אית לה, פישט דאין כן הזה אלא ארבעה. ודו אביעי לה למעמא דאין מעברת את החדש לנורף, וממלא דימנא דאין כן הזה אלא ארבעת אל (קמבעטן שני) -
אי הוה אמרי: אין מעברין את החדש לנורף הוה אמנא: הני מילי בחודש שנראה במונו, אבל היבא ולא את סודיה ביום שלשים - על כרוף העברוה, משום דנמצה לקדש
על פי עדים. אל קמבעטן לן בו' - דרבי משמע, דחא סימנא נקט ביה: ארבעה ימים כן זה לוח, ואפילו אל דלית לבנה. והאיכא וימא דשעי - כלומר, נתי נמי דבתי
מולדת הלבנה אולי אחרים, מיהו דומין דאיכא תמישה ימים שבנה פשוטה כן פסח לפסח. דחא איכא וימא דשעי, ודלשלת שנה ספי חד יומא סופיאני. חד מולד זה המולד
שנה בלחה מלאים, מיהו שמונה ימים ושמונה מאות ששים וששה חלקים, אף לשלש שנים, לכל שנה שמונה שעות - מעצת און אחר. וימא דתלתין שני -
שחרין מן השמונה מאות שבעים וששה צא שמונה מאות ששים וארבעה מכל שמונה מאות שבעים וששה. תמנא יום שלששים שנה. שרדא אלף ושמונים חלקים בשעה.
חזוב השמה שמונה מאות ששים וארבעה שעות - את דלשליש שמונה מאות ששים וארבעה - את תמישה וששה. קטן חום אחר. ואף שמואל כבר לה, דחא רבי
הונא - דתמישה מיליאן נמי עברין. שנים מיליאם - שנים מן החסידין (שנים) כגון מרחשון אייר, אם עשה חסידים אייר, נמצא שנה ערפם שני יומי של כסדרן, והרי
היא שלש מאות תמישי וששה. שניהם חסידין - שנים מן המיליאן, כגון כסליו וסיון, אם תעשה חסידין - נמצאת שנה חסידה שני ימים מכסדרן, והרי היא שלש מאות
תמישי וששים, וכסדרן שלש מאות תמישי וארבעה. אלמא עברין תמנא מיליאן. הדין נור ביבות החמה - (אם) שאמר כמנין מות החמה - מונה מידות שלש מאות
ששים ותמישה. ואף רבי כבר לה רב הונא - דאמר: עברין שמונה מיליאם. ונראה חדש - לבנה תשרי בלונה, ביום קביעות ראש השנה. והרי דתי תמא - לפי שהיה
לאור הלבנה שלשה ימים, שרתי הקדימו הקביעת שלשה ימים.

1 מיום שליש שש שעות, דכי שרית חמשה עשרים ואחת חמש שמונים ותשע
 2 נראה המולד ביום [ארשון] עצמו. ויש לדקדק, בין דאשתקד המולד היה ביום שליש
 3 אך עשה שמונה מלאים (ואי אד) ודאיאחרון קבוע עד יום חמישי ולא קדם המולד
 4 שני ימים לקבוע, ולעיל אסקנו ולא נברין שמונה מלאים אלא כשהוא שנה
 5 מבוררת, ומתארע כן רלא מקדים כי אם עד
 6 וינא לקבוע, ואם כן לפירושו היה הדבר
 7 אשתקד, שהמולד היה ביום שליש אשר
 8 שמונה עשרה שעות ולא נראית עד יום
 9 רביעי, ולא קדם ראיית המולד לקבוע רק דוד
 10 וינא, ואם כן קשה טובא: דכי שרית חמשה
 11 עשרות ואחת חמש מאות שמונה ותשע על
 12 יום שליש שמונה עשרה, וידה השנה זו ביום
 13 ואחד שש עשרה שעות, והקבוע היה ביום
 14 אחד – ואם נראה החדוד במונאי? לפי מה פה
 15 דפריש לעיל, ומקדים לא הוי אם אנו קודם
 16 שמונה עשרה שעות אחרונות שבים, וכול
 17 לודות דאשתקד המולד ביום שליש לשש
 18 שעות, ולכני בכל לא נראית עד יום רביעי –
 19 אבתי רכי שרית חמשה עשרים ואחת חמש
 20 מאות שמונים ותשע על שליש שש שעות,
 21 הוי המולד השתא ביום שני ושש שעות,
 22 ואבתי לא הוי במונאי ושמן נראה חדש
 23 במונאי לאו ודקא, ודיבם שארזי קבוע קרי
 24 לקבוע "מונאי", דבשבייל איזור חיי אדם המולד
 25 לקבוע – אק בכך בלבד, ולא אשתדויה
 26 דאנישי, הלכך כשהמולד למחרת דקבוע
 27 כמו בינאם דקבוע, ישי ספרים שנוקסין: "בית
 28 הפרסים שבמין", רבי עזריא: "בית הפרסים"
 29 במין, כן כותב רחובספא "בית הפרסים"
 30 (דרימה לא) "העמק הפרסים".

ועיבור שנה שלשים, אישתקד עשינו שניהם מלאין, דל
 תלתא לבריה תלתא וקם ליה ברבתיה. אמר ליה: נר
 ישראל, בן היה. משנה אין פותחין מעשרים ואחת
 תקיעות במקדש, ולא מוסיפין על ארבעים ועמנה, אין
 פותחין משני נבלים, ולא מוסיפין על ששה, אין פותחין
 משני הלילין, ולא מוסיפין על שנים עשרה, ובשנים עשרה
 יום בשנה החילי מכה לפני מנחם: בשחיתות פסח
 ראשון, ובשחיתות פסח שני, ויום טוב הראשון של פסח,
 וכיום טוב של עצרת, ובשמונת ימי החג. ולא היה מכה
 באבוב של נחשת, אלא באבוב של קנה, מפני שקולו
 ערב; ולא היה מחלק אלא באבוב יהודי, מפני שהוא
 מחילי יפה, ועבדי כהנים היו, דברי רבי מאיר; רבי
 יוסי אומר: משפחת בית פגרים ובית איצרא מעמאים,
 היו משיאין להנהו; רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר:
 לויים היו. גמרא מתניתין דלא פרי יהודה; דתניא,
 רבי יהודה אומר: לא יפחות מקבע, לא וסיף על שש
 עוקרה. פמאי מפיילני? רבי יהודה פקע: תקיעה תרועה
 ותקיעה תרא היא, ורננו כברי: תקיעה לחדו ותרועה
 לחדו ותקיעה לחדו. מאי טעמא דרבי יהודה? בתבי:
 "ותקעתם תרועה", ובתיבי: "תרועה ותקעו לכם", שמע
 מינה: תקיעה תרועה ותקיעה תרא היא – ורננו, והוא,
 לפשוטה לפניו ופשוטה לאתרהי הוא דאתא. ורננו,
 מאי טעמא? בתבי: "ובתקול את תקעול ותקעו ולא
 תרעו", ואי סלקא דעתך תקיעה תרועה ותקיעה תרא
 היא, אמר דתקנא עבדי פלגא דמצוה? – ורבי יהודה?
 סימנא פלגמא הוא, כמאן אולא לא דאמר רבי יהודה?
 אין בין תקיעה תרועה ולא כלום, כמאן? פרי יהודה.
 פשיטא: מהו דתימא: אפילו כפרנן אתאי, ולאפקין
 מדרבי יוחנן דאמר: שמע תשע תקיעות בתשע שעות
 ביום – יצא, קא משמע לן. – ואימא הכי נמי! – אם
 כן, מאי "ולא כלום"? "שנים עשר יום בשנה מכה
 בתקול" וכו', מאי שנא הגי' הואיל ויהודי גומר בהן את
 התקול? דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחנן:
 שמונה עשר ימים שיהודי גומר בהן את התקול: שמונה
 ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ויום טוב הראשון של
 פסח, ויום טוב הראשון של עצרת. ומנהלי עשרים
 ואחד: ששה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ושני ימים
 טובים של פסח, ושני ימים טובים של עצרת. מאי שנא
 בהן דאמרנן כל יומא, ומאי שנא פסח דלא אמרנן

לחי. שמונה עשר ימים – הא דלא חשיב ערב פסח, דאו רוח לרוח תשעה עשר –
 משום דלא הוי אלא מקדש לא חשיב ליה.
 שמונה עשר ימים שהיה גומר בהן את ההלל – בשאר ימים אין אומרים
 אותו כלל. דליכא לפרשי: בשאר ימים אין גומרין אותו, אבל קורין אותו
 ברילו. דמקדמה: תענית לימא – משום דסובר דאין גומרין בראש חודש וכו'. וכן לא אמרין – משמע אין חובה
 לאומרו כלל בראש חודש ובספח. וכן משמע בדרך משבת תענית (דא.ב.ב.ר) אקילע לבבל חזונה דקרי הילולא – בראש חודש, קסבר לאמרונין ובספח דלא אמרין – משמע אין חובה
 אבותיהו בדידם – משמע שרוב אבותיהו סבור שלא דאומרים אותו כלל. ואם כן, ודיא מה שאנו אומרים הילולא – אינא אלא מנהל גמלא, ואי חובה גמלא בשמונה ימים. ומכל
 מקום אומר רבנו דערין לברך עליו, וברך שמעון דקרסר לאפסקוניהו (ריבין) שמברכין עליו. דאם לא כן, מיי שאר רב שלא ברכו לפניו – מיד היה יכול להדין שלא היה חובה,
 גבי ראש השנה. שמע תשע תקיעות שלש של מלכות ושלש של זכוונת ושלש של
 שרפות בתשע שעות, שהיה שני כל בל ארת וארת – יצא. ולא כלום – משמע
 כלל לא יפקס. שמונה ימי טובה לא חשיב במתניתין, משום דליכא קרבן.
 ישי

1 ועיבור שנה שלשים – הרי קן אחד מלא, ואשתקד עשינו שניהם מלאים מרדשן
 2 ואיר – והרי קן שלשה מלאין יותר כל בסדרן. הלכך, כן חסרה השתא לבהדייהו
 3 שלשה – קם ליה ברבתיה. נר ישראל – שאתה מאיר עיני חכמים. משנה עשרים
 4 ואחת תקיעות – וארבעים ושמונה תקיעות מנפרש לרו' במסכת סוכה בפרק ההליל'
 5 (ג.ב.). משני נבלים – לשני לויים, ולא
 6 מוסיפין על ששה – לא אהפרש טעמא.
 7 משני חיליון – החיל – קלמ'יליש' בלעז.
 8 ולא מוסיפין על שנים עשר – קא הווי רננו
 9 הווי ערשן שנים עשר, כגור שנים עשר ימים
 10 שהחילי מכה לפני המנוח. מכה – שהיו
 11 נקבים בחילי, ומכה באצבעו על הדבק
 12 לתענית אה הקול: כשחיתות פסח ראשון –
 13 בארבעה עשר בניסן, שהווי קורין החילי
 14 בערב ששת עשרה שעות, ואמרין בתמידי
 15 "שש" (ספחים ד.א.). אבוב – היינו תהיל.
 16 ובגמרא מפרש הכי. ולא היה מחלק –
 17 מסים, אלא באבוב יהודי. שהיה גמול
 18 לסיים הענינה הוא ואחד כן ההליל'
 19 מאריך לאחר שתיקת האחר, שהווי חילוק
 20 יפה יותר משיסימו שניהם באחד. והלוק –
 21 היינו סיים, שמחלק בין ענינה לענינה.
 22 ובשנת הקריב היה שיר זה, והיו הלויים
 23 משרדים בפה את ההלל באותו שנים עשר
 24 ימים, והחיללים מוחללים. ובשאר ימים היו
 25 נבלים ועלצ וניבונות, והשיר היה אותו שיר
 26 המפורש בראש השנה (א.א.א.) אחד בשבת
 27 – 'לה' הארצו ומלאיהו: לה' הממומר, בשני
 28 – 'גולה' ה' ומולאיו, וכן כלום. ועבדי מנחם
 29 היו – אותם המביאים חילי בית הפרסים
 30 ובית צריא – עם המשפחה. מעמאים –
 31 עם המקום. ושפאין לבונה – כתיבין ישי
 32 נטאין בניהוין, שיהאליס מחוסין הווי.
 33 גמרא מתניתין – דקחשיב עשרים ואחת
 34 תקיעות וארבעים ושמונה תקיעות, ולא
 35 כרבי יהודה. דמתניתין קא חשיב לכל תקיעה
 36 ולכל תרועה באנפי נפשה, ואין קל כל
 37 תרועה שאן תקיעה פשוטה לפניו ולאחריה.
 38 ורבי יהודה לא קא חשיב תקיעה ותרועה
 39 ותקיעה תרא הוא – הרי קן עשרים ואחת
 40 תנא ודין שעב לרבי יהודה. ארבעים
 41 ושמונה תרועה דיון שש עשרה לרבי יהודה.
 42 ותקיעות דתנא – אלמנא לתרועה.
 43 'תקיעה' ולתקיעה 'תרועה'. לפשוטה
 44 לפניו לאתרהי – דמנהבם נפקא פשוטה
 45 לפניו, דכתיב "ותקעתם הודי 'תרועה'";
 46 ותקיעה לאתרהי – דכתיב (מגדור) "ו"
 47 'תרועה' הודי 'תקיעה'. ועלעל כל היא
 48 מצוה באנפי נפשה. סימנא כעלמא – לסימן
 49 שיקולו, ויהא לשום מצוה. ולא כלום –
 50 שלא יהוא חפסין בין פשוטה שלפניה
 51 לתרועה. בין התרועה לפשוטה שלאחריה.
 52 אלא בתת ארת ומנוח וכו'. רבי יהודה.
 53 דאמר: היא מצוה ניהוה, ולא בעי אפסקי.
 54 אפילו ברבנן – והיא 'אין בין לאו דיעשה'
 55 משוכות כל כך, אלא שלא יהיה ניתנים
 56 יותר מרא. ולאפקין מרביי דאמר

גבי ראש השנה. שמע תשע תקיעות שלש של מלכות ושלש של זכוונת ושלש של
 שרפות בתשע שעות, שהיה שני כל בל ארת וארת – יצא. ולא כלום – משמע
 כלל לא יפקס. שמונה ימי טובה לא חשיב במתניתין, משום דליכא קרבן.
 ישי

1 דלית. שמונה עשר ימים – הא דלא חשיב ערב פסח, דאו רוח לרוח תשעה עשר –
 2 משום דלא הוי אלא מקדש לא חשיב ליה.
 3 שמונה עשר ימים שהיה גומר בהן את ההלל – בשאר ימים אין אומרים
 4 אותו כלל. דליכא לפרשי: בשאר ימים אין גומרין אותו, אבל קורין אותו
 5 ברילו. דמקדמה: תענית לימא – משום דסובר דאין גומרין בראש חודש וכו'. וכן לא אמרין – משמע אין חובה
 לאומרו כלל בראש חודש ובספח. וכן משמע בדרך משבת תענית (דא.ב.ב.ר) אקילע לבבל חזונה דקרי הילולא – בראש חודש, קסבר לאמרונין ובספח דלא אמרין – משמע אין חובה
 אבותיהו בדידם – משמע שרוב אבותיהו סבור שלא דאומרים אותו כלל. ואם כן, ודיא מה שאנו אומרים הילולא – אינא אלא מנהל גמלא, ואי חובה גמלא בשמונה ימים. ומכל
 מקום אומר רבנו דערין לברך עליו, וברך שמעון דקרסר לאפסקוניהו (ריבין) שמברכין עליו. דאם לא כן, מיי שאר רב שלא ברכו לפניו – מיד היה יכול להדין שלא היה חובה,
 גבי ראש השנה. שמע תשע תקיעות שלש של מלכות ושלש של זכוונת ושלש של
 שרפות בתשע שעות, שהיה שני כל בל ארת וארת – יצא. ולא כלום – משמע
 כלל לא יפקס. שמונה ימי טובה לא חשיב במתניתין, משום דליכא קרבן.
 ישי

1 אלא מנח. אלא שנתע מתע שברכו. וכן משמע מתוך דריש פרק שני דברכות (ד.ב.)
2 דקאמר רבא: הילכתא שמונה עשר ימים שיהייד גומר בהן הללל, בהן פרק לפרק
3 - פוסק, באמצע הפרק - אינו פוסק. ימים שאין יהייד גומר בהן ההלל - אפילו
4 באמצע הפרק פוסק. ואם אין מברכין עליה, מאי דפסקה איבא ברברא? ומני, ומני
5 שרות מני פוסקי. ידען נאן לא איביעא ליה

6 אלא מפני הדיאה ונפני הדברו ולא דמי
7 להאי דקאמר פרק "לולב הערבה" וסוכה
8 מה.ב. אמרנא לא מברכין - הני מילי
9 טלטול דבנהא, כמו ערבה, אבל אקריאה
10 וננהא מברכין שרי. ויהי דקאמר הוה
11 בפרק רביעי הענית (מה.ב.) תנא: חידא לא
12 תתלול, ואם התחיל לומר: פירוש: חידא אין
13 צריך להתחיל. ואם התחיל גומר ויבולגו.
14 משמע דציבור חיבין - היינו ממנה
15 בעלמא. וקנת ששה רב דסבר לאמסקינה
16 - והנאי הבא דציבור חיבין לקרותו. וגם
17 חידא נמי גומר מאחר שהתחילו רביעי תנאל
18 פירוש: חידא חידא תתלול בכרכא, ולא התחיל
19 בכרכה גומר. ומכל מקום נקט ורביעי
20 (שמשוך) ורביעי תמן בידך. ועוב לבדך לחד
21 נמי בתחילה. דנהי רודאי אין מחייב לאמרו,
22 ככל מקום מאחר שמושק עצמו בלב - אין
23 זה ברבה לבטלה. כמו שתשנים מברכות על
24 נטילת לולב שאינו לבטלה, אף על פי
25 דפטורות. ומכל מקום הם רשעתי לטלה. ואין
26 זה ברבה לבטלה. פסק.

27 אמרו מלאכי השרת מפני מה אין ישראל
28 אומרים שירה לפניך בראש השנה
29 וביום הכיפורים - אבל לא קאמר בראש מה
30 אין אנו אומרים שירה. משמע שטלאבי
31 השרת אומרים שירה. ולכן אומר רבינו
32 יצחק, דבראש השנה וביום הכיפורים אין
33 לרעל "היהדות ישוררו וכוונתם יפארו". וש"ך
34 למשנה בעמוד הקודש אין פתוחין מעשים
35 ואחר הכיפורים במקדש בכל יום - ומפרש
36 בסוכה (ג.ב.) שלשה לפתחת עשרים. והשע
37 למחדל של שחר. שהיו הלויים אומרים שירה
38 בשעת סביבם. והיה בו שלשה פתוחים. לכל
39 פרק תשע והירעי ערק.

40 וש"ך למשנה בעמוד הקודש ולא מוסיפין
41 על ששה - פירש רש"י: לא איתפריש טעמא
42 אף פתוחין מפני הלויים. ולא מוסיפין על
43 שנים עשר - כנגד שנים עשר יום שהליל
44 מבה.
45 וש"ך למשנה בעמוד הקודש [אין] פתוחין
46 משום שער ליום העמוד על הרוחן
47 - בכל יום בשאומרים שירה. שנים לבגלים.
48 והשעה כנירות, וצלצל - הרי שנים עשר.
49 ושתי חצוצרות כתיבתי תוקעם בהן ולא לויים.
50 והכי תנו פרק בתרא דתמיד (ג.ב.) ושני
51 כתיבתי עימם. על שתי הלוחים, וכוונת
52 חצוצרות כתיב. ולא שתי תנא למחני כתיבתי
53 וחלילים - לפי שלא היו בכתיבם אלא
54 כלבים. יצקת ששה, דקניתי תהמן ותקיש בן
55 ארוא בעלצלזל תורץ, חרדא מנייהו נקט.
56 ועלילה אמר רוד נחשת ממוט - פירש
57 הקונטרס: על נחשת שמוציא ברם. מיהו
58 עשה. דהאי קרא בעלמא מכלליים כתיבתי: "נחשת ממוט", ודבריי הימים (ב ד) כתיב: "נחשת מורק". ומאי קאמר "ועליהם אמר רוד"? ונראה לרבינו יצחק, דהאי גוסינן:
59 ועליהם אמר קרא "נחשת ממוט נחשת ממוט" (מורק). "הרדוליים" - כמ"ך גי' רש"י. ונראה לרבינו: "הרדוליים" במ"ם. וכן יש בבראשת רבה: "הרדולין בעיר ומדניה
60 נחפדה: פירוש: "הרדולין" כמו "הרדולין", והם מני כל זמר, מ"ם מתחלת בנרין. "הרדוליים" וזו תרגם של עוגב. מנירשה היתה במקדש - פירש בקונטרס: שגורפין
61 בה הדשן. וקשה. דהא היהיה כלי זמור אלא נראה לפירש. דשני מיני מנירשה היו, אחת לרשן ואחת של שר.

1 ימי החג הלויקין בקרבנותיהם - דפרי הוג מתמעטין הלויקין. ראש חדש אקרי
2 מועד - דכתיב (איכה א) "קרא עלי מועד", ובפרק רביעי ונסכת הענית (ב.מ.א.)
3 תמוז והואא שנתא מלוי מליה, דכתיב: "קרא עלי מועד". חשי - הלל. מקודש
4 - בעשיית מלאכה. ירעה - קריאת הגמילה. דחלי קליה - מתוק קולו למעוד.
5 חלק - קלוי. דק - *וינשיב. גלדו דקה.

6 צלצל - שני כלים מביין הזע על גבי זה, והקולם
7 דקה, וקורין להן "צענצין" ספמטת את
8 דהי חיי כותשין סמנני הקטרת.
9 והיה קולה צלצל, ומפמטת בהשמים יפה
10 ונתנת בהן ריח. כדאמרין בביתות (ו.ב.)
11 השחק אמור "הישב הדק, הדק היטב",
12 שדקול יפה לבשמים. שני כלים - צלצל
13 ומכחשת נחשת. ממורד - דק, שכולין
14 לקפל. ממורק - קלל, *צלשליטש. שניים
15 שני. צלצלים חנוני מתכונת. ככאסרי -
16 פי המעין שהוא נובע שם רחב כאסרי. אל
17 ותהלל חכם - שכתבוהו אינה אלא
18 מלקולת. לפי שבכלי מקדש ראשק על פי
19 הגבורה נעשה, דכתיב (דברי הימים א כז)
20 "הלכל ככתב מיד ה' עלי השכלל כל מלאכת
21 התבנית". הרדוליים טבלא גורתנא - זוג
22 ועיבל, שקורים *4אשקלטיא. ופערב את
23 הגנימה - כשודיה קול הז סמנים מנירשה.
24 שבה גורפין את דשן תמוז, *פודיל, והוא
25 כעין כן.

עשה

אמר וימא? דהג - הלאקין בקרבנותיה, דפסח - אין
הלאקין בקרבנותיהן. - שבת דהלאקה בקרבנותיה לימא!
לא אקרי "מועד". - ראש חודש דאקרי "מועד"
לימא! - לא אקריש בעשיית מלאכה, דכתיב: "השיר
יהיה לכם כלי התקדש חג", לילה המקודש להג
מעון שירה, ושאוין מקודש להג אין מעון שירה. -
ראש השנה ויום הכיפורים, דאקרי "מועד" ואקודש
בעשיית מלאכה, לימא! - משום דרבי אבהו, דאמר
רבי אבהו, אמרו מלאכי השרת לפני אקודש ברוך
הוא: רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים
שירה לפניך בראש השנה וביום הכיפורים? אמר להן:
אפשר, מלך יושב על פסא דהין, וספרי חיים וספרי
מתים פתוחין לפניו, וישראל אומרים שירה לפני? -
והא הנקבה דלא הוי ולא הוי, וקאמר! משום ניסא.
פורים דאיבא ניסא לימא! אמר רבי יצחק: לפי שאין
אומרים שירה על גס שפחוצה לארין. מתקרי לה רב
לחמן רב יצחק: והרי יציאת מצרים, דגס שפחוצה
לארין הוא! ואמרין הלל! - כדתיבא: עד שלא נכנסו
לומר שירה, משפננסו לארין - לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה. רב נחמן אמר: קרייתה
זו היא הלילא. רבא אמר: בשלמא התם, "הללו עברי ה" - ולא עברי פריעה, הכא, הללו
עברי ה' - ולא עברי אחשורוש? אפתי עברי אחשורוש אנן! ולרב נחמן דאמר: קרייתה
זו היא הלילא, התניא: משפננסו לארין - לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה! - כיון שגלו
חרו להיתירן הראשון. "לא היה מכה באבוב של נחושת" וכו'. פתח בחילוי ומסיים באבוב!
אמר רב פפא: היינו חליל היינו אבוב, ואמאי קרי ליה חליל? דחלי קליה. תנו רבנן: אבוב
היה במקדש, חלק היה, דק היה, של קנה היה, וזממות משה היה. צנה המקל וציפוחו וקב,
ולא היה קולו ערב, נמלו את צפרו ודחה קולו ערב כמות שוהה. צלצל היה במקדש, של
נחשת היה, והיה קולו ערב, נפנס, וישלחו ויהיה רביא אומניו מאלכסנדראי של מצרים
ותקינהו, ולא היה קולו ערב, נמלו את תקינהו ויהיה קולו ערב כמות שוהה. מתקשת היתה
במקדש, של נחשת היתה, וזממות משה היתה, ולא היתה מופממת כמו שהיתה, נמלו את
ותביאו אומניו מאלכסנדראי של מצרים ותקינהו, ולא היתה מופממת כמו שהיתה, נמלו את
תקינהו והיתה מופממת כמו שהיתה. אלו שני כלים נשתירו ממקדש ראשון, נתפנסו ולא
היה להם ארובה, ועליהם אמר דוד: "נחשת ממוט", "נחשת ממוט", ועליהם הוא אומר:
"כלי נחשת מזהב שנים המדות מזהב". רב ושמואל, רח אמר: כל אחד ואחד שקולו בשנים
של זהב, וחד אמר: שניהם שקולין כאחד של זהב. תנו רב יוסף: שניהם שקולין כאחד של
זהב. תניא, רבי נתן אומר: שניים היו, שפננסו: שנים, את תקרי "שנים", אלא: "שניים".

עשה
דחשי

1 לא דכולי עלמא עיקר שיריה בפה - קשה: בפרק 'החילול' (סוכה אא.) קאמר דאי
 2 עיקר שיריה בפה - אין שיר של קרבן נמי דרש שיהו טוב לעשותו בבלי.
 3 ואם כן, מתניתין דקתני: שנים עשר ימים החילול מבה, מניי ויש לומר: דרואי תנאי
 4 ומתניתין אית לה עיקר שיריה בפה, ולא איכא תנא דרבי יוסי בר יהודה והם,
 5 דאמר שיריה בבלי (דקרבן) דרש ביה.
 6 טוב, ואתי רישא בוותיה. **השיר** מעבב
 7 הקרבן - קשה: דהא השיר בישת נשיר,
 8 והניקין שיר מעבבת הקרבן, דאימם נשיר,
 9 ובזו היום ונסכים מנאן עד ארבעה ימים
 10 (מנחות טו"ב.) וניאר לפרשי: שיר מעבב את
 11 הקרבן - היינו נשיר, שאם אין שיריה אין
 12 נשיר.

13 **משמח** לב איקר טוב אל איקר - ואם
 14 תאמר: והכתיב (משל"ד) 'ולקח טוב
 15 נתיח לכם', (תהלים קט"ו) 'שוב לב לומר פרו'
 16 ויש לומר, דהכי קאמר: משמח לב איקר,
 17 טוב שמחון (לכל) לטוב שמחון ומשמחון לשון
 18 שמוחה, אימ, טוב שמחון ללב - ו'
 19 איקר. ואם תאמר: דהא כתיב (רות ג:) 'וייטב
 20 לבי', ופרש רש"י: שיש מבררש ויטב לבי
 21 בתלמוד תורה, הכי נמי דרשנין שבת (ג"ג).
 22 'וישכח לבך' על תלמוד תורתו ויש לומר:
 23 דלא כתיבי בהדיא, ולפי זה לא היה אתי
 24 שפיר את דמקשה: 'ויאמנא ביכורים', דהא
 25 טוב שמחון ללב אל איקר, ויש לומר: דהכי
 26 נמי משני, דבעינן טוב שמחון ללב. ומיהו,
 27 כיון דהיה יודע דבעינן טוב שמחון ללב
 28 מעיקרא - שוב אל חריך לחקשות עד
 29 מביכורים, ולשון ראשון עיקר. **מנין**
 30 לביכורים שטעונן שירה - פירש רש"י:
 31 (תרנא) שהיו טעונן שירה, ודכתנן במסכת
 32 ביכורים (פרק ג' משנה ד') החילול (חיות) מבה
 33 לפנחם וכו'. והא דפריך, איני, דהא אמר רבי
 34 שמואל בר נחמני - ומקשה לרבי שמואל
 35 בר נחמני: אף ש'חימה אמאי לא מקשה ליה
 36 בהדיא מן המשנה: ויש לומר: שהתלמוד לא
 37 הביא המשנה הדרעם, וגם מילתיה דרבי
 38 שמואל בר נחמני לא אייתי ליה התלמוד.
 39 אלא אגב גרידא, הלכך לא פריך אלבי הכי.
 40 ולרבי נראה: ששיר המשנה על ביכורים איני
 41 עיקר השיר, כי אם לשמחא בבילמא. הלכך
 42 לא פריך מינה לרבי שמואל בר נחמני, ולא
 43 כפרוש רש"י. ויש חימה, דלא איירי המשנה
 44 בעיקר שיר כללי ועד הקשה רבי אלחנן.
 45 הביי מוקי לה למשתט ביכורים הבאי
 46 עניבם דרבי: דהא בכל הביכורים מיירי
 47 בתרנאם והטן וכל שבעת המניקין ואין לפרש
 48 דרבי קאמר: שאם הביי עניבם מביכורים
 49 דרבי קאמר כן, שלא תפגע מהם קבישת
 50 הביכורים, אף על גב דכתיב בקרא פרי.
 51 דהתם תניא בחילין פרק 'העור הדימים'
 52 (ר"ח) אין מביאין ביכורים משקא אלא
 53 היוצא מן הדיחית ומן העניבים. אלא
 54 שהמשקע מהם חשוב לביכורים: אלא דיש
 55 לפרשי: הביי עניבם דרביים - פירוש: הפרש
 56 עניבם דרביים, מנין שרביים לביכורים:
 57 תלמוד לומר: 'חבאי'. דהא דתניא: אין
 58 מביאין ביכורים משקא אלא היוצא מן
 59 הדיחית ומן העניבים, ומשמע: לתחילה:
 60 דהכי פירשה: הביי עניבם דרביים, מנין שביאם לתחילה:
 61 שמואלם פליגם שירה לתחילה. ואיירי ותקנו עליהם שירה - תקנו נמי בכל הביכורים של שבעת הימים.
 62 ואל תקרי שיר אלא שיר - חימה, דכמה קראי איכא בביכורים דהיינו (א טו.) בני פלוני משוררים': ויש לומר: דבעי לאשכוזי דשרשי מן התורה, לכך דייק ליה מתוך קרא
 63 דרביים 'שיר מנשא' (שיר מנשא' דרביים 'עבודת מנשא'. א נמי מפיך מקראי שיריה עבודת חור יודיב עליה מתיה.

1 עשרה נקבים היו בה - ובכל נקב היה קנה אחד, ובכל קנה וקנה היו בו עשרה
 2 נקבים, ובכל נקב של קנה הוציא מין זמר, נמצאת כולה מוציאה מאה מין זמר.
 3 וסניכין - שלא תטעה מי מאמר מאה מי אמר אלה. מתניתא נומא - דרך משניות
 4 לשנת חגמא, כיון דהך דאמר בשיטת חילין בפרק 'גיד הנושה' (ג"ב), רבי יוסי -
 5 דאמר: שיראליים מוחסים היו, מאי קסבר?

6 אלא דכולי עלמא עיקר שיריה בפה. כין
 7 למעשרות - דמחוקין ליה בחוקת לוי.
 8 ואתנה את הלוי - ולויים משוררים הם.
 9 שבשם - שמכוירין בו שם שמים. אין ארם
 10 שיריה אלא מתוך שמחה ושוב ללב -
 11 דכתיב (שעלמה ס"ה) 'ודג עבדי ירוננו מטוב
 12 לבי'. 'אימא ביכורים' - דהכי קאמר קרא:
 13 תחת אשר לא הבאת ביכורים. מנין
 14 לביכורים שטעונן שירה - שאומרים
 15 'אורומקם ה' בן ירתי', ברוחן במסכת
 16 ביכורים (פרק ג' משנה ד.) טוב מוב - כתיב
 17 הבה: 'בכל הטוב', וכתיב בשריה (דברים
 18 כ"ז) 'בשמחה ובטוב ללב'. פ"י - בביכורים
 19 כתיב (שם כ"ז) 'מראשית פרי'. הכי עניבים
 20 - לעודה לביכורים, ודרכן, מנין שיצא -
 21 תלמוד לומר: 'אשר תביא מארצך', מכל
 22 מקום (שיר מנשא) חזקה אמר - מהבא
 23 אשבת שירת לית מן התורה: 'שיר מנשא'
 24 - נשיאות כבוד. בלוז'ם = שם חכם.
 25 שירה - צריך עבודת קרבן, שאינו נחמא
 26 אלא על היין של נסכי קרבן, כדכתיב (במדבר
 27 א'): 'ויקחם בחצרותיו על עלוותיכם'. צללו
 28 מים - שיהיו שירי עלותיכם. ויחך
 29 מזהלם יום סוף. מיתו ליה מהבא - לעור
 30 שירה מן התורה.

22 **מעבכתה** - ורבנן? ההוא איך דרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר: מה כפרה ביום - אף שירה
 23 ביום. אמר רב יהודה אמר שמואל: מנין לעיקר שיריה מן התורה? שצאמר: 'אשרת בשם ה'
 24 אלהיו', איהו שירות בששם - הו אומר: זה שירה. - ואימא: נשיאות פפיו - מכתבי:
 25 'אשרתו אלהיך בשמו' - מפלל דברת פהינים לאו שירות היא. רב מתנה אמה, מהבא:
 26 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לב', איזו היא עבדתה בששם אמה ובטוב
 27 לב? הו אומר: זה שירה. - ואימא: דברי תורה, דכתיב: 'פקודי ה' אלהים משמחי לב'
 28 - 'משמחי לב' איקר, 'טוב לב' - ואימא: בביכורים, דכתיב: 'ושמחת בכל הטוב' -
 29 'טוב איקר, 'טוב לב' לא איקר. אמר רב מתנה: מנין לביכורים שטעונן שירה? אתיא
 30 'טוב' - 'טוב' מהבא - איני? והא אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יותן: מנין שאין
 31 אומרים שירה אלא על תנין? שצאמר: 'ואתמר להם תגפן ההדלת את תירושי המשמח
 32 אלהים ואנשים', אם אנשים משמח, אלהים כמה משמח? מכאן שאין אומרים שירה אלא
 33 על תנין - משמחת לה פרתני רבי יוסי: פרי אתה מכיא ואי אתה מכיא משקין: הבייא
 34 עניבים דרדכו, מנין? תלמוד לומר: 'תבאי', חזקה אמר, מהבא: 'וכניניהו שר הלוים ישור
 35 במשאי כי מבין אהו, אל תקרי 'שור', אלא 'שיר'. בלוז'ם אמר רבי יותן, מהבא: 'לעבודה
 36 עבדת עבודה', איהו עבודה ששירה עבודה? הו אומר: זו שירה. רבי יצחק אמר, מהבא:
 37 'שאו זמרה ותנו תף כבוד נעים עם ככל'. רב תנמן בר יצחק אמר, מהבא: 'הם ששאו
 38 קולם וזמרו כנאון ה' צהלו מים'. ותנא מיתיה לה מתנה: 'ולבני קרת לא נתן כי ששאו
 39 הקדש עליהם כפתה ישאו', ממשמע שצאמר כפתה, איני יודע שישא? מה תלמוד לומר
 40 'ששאו'? אין 'ששאו' אלא לשון שירה, וכן הוא אומר: 'שאו זמרה ותנו תף', ואומר: 'שאו
 41 קולם ורנו' וכו'. ותנא מן אחי רבי יהושע אמר, מהבא: 'משש דבר והאלהים יעננו כקול',
 על

הדיחית ומן העניבים, ומשמע: לתחילה מביאין - יש לפרש: דריבנא. דהא קרא רביים שאומרים שיר על ביכורים, ודכי כתב רבי יצחק: וניאר לפרשי: דמיירי לתחילה.
 דהכי פירשה: הביי עניבם דרביים, מנין שביאם לתחילה: דמשמע לתחילה: ומשתט ביכורים נמי אחיא שפיר, דמיירי במשקין היוצאין מיתיהם ועניבים.
 שאומרים פליגם שירה לתחילה. ואיירי ותקנו עליהם שירה - תקנו נמי בכל הביכורים של שבעת הימים. ולא קשיא מיירי מכל מה שהקשיתו לעיל. וצריך קוין בירושלמי.
 אל תקרי שיר אלא שיר - חימה, דכמה קראי איכא בביכורים דהיינו (א טו.) בני פלוני משוררים': ויש לומר: דבעי לאשכוזי דשרשי מן התורה, לכך דייק ליה מתוך קרא
 דרביים 'שיר מנשא' (שיר מנשא' דרביים 'עבודת מנשא'. א נמי מפיך מקראי שיריה עבודת חור יודיב עליה מתיה.

1 על עסקי קול - שזחה מצודה לשורר, לפי משלוש לא היה. אף הם - הלויים
 2 בעבודת מזבח, ולא משכחת לויים כשרים בעבודת מזבח אלא בשר. מה אהם -
 3 אבדנים קאי קרא. אהם בשלהם - הדבנים שונבשו בעבודת לויים, כגון שררה, והם
 4 בשלהם - לוי שעבר על הדמיון כבוד. אהם בשלהם - כגון לוי משורר שהוקף
 5 לחלו, ולתו. ולא משוער במיתה, דהא משכחת תנא
 6 הלויים היו הלויים, זה למשוער והו
 7 למשורר. אלא באהרה - זה לא אתפרש לו
 8 אבין - לית ליה את מתניין קדמין לעיל
 9 הם בשלהם אינו במיתה, דהא משכחת תנא
 10 אררינא דקאי בותיה. וד משש - כגון
 11 שיראל את בניב חזאי יעצמד. רבי
 12 פירשאה וגפה, וקאי נמי בעצמד ליה. רבי
 13 הודיע דהיתן כן גורגא לויים דהו, ויתן כן
 14 גורגא סבר; משורר ששוער במיתה
 15 כשחזו מוקף לבדו, וגורו רבנן במשערי בלא
 16 ליתי למעבר לחזיה, ורבי הודיע סבר
 17 אפילו כי עבדי לחזיה אי אלא באהרה
 18 ולא גורו רבנן במשערי עולת נדב ציבור
 19 - כגון קיץ המזבח, הבא מן השפיות
 20 שנתנין בתן מנה, מותר תסתא ומותר
 21 אשם. עולותים - (תקנתם בחצוצרות
 22 על עולותים) (במדרש א), ודיעי שירה.
 23 ויאמר חוקיהו - משעור שיהו נמלך. אלא
 24 יאה נדבה - ונמלך את שוררו, וכו';
 25 הלח שיר ה', שחורו לו בית קד לשורר.
 26 עולת ראש חדש - דמוסף הוא. כבש הבא
 27 עם הקורבן - דהוא עלות חובה ששוער
 28 בניסן. אלא אמר רב אשי - דא דממלך
 29 בלא משום דמוסף ליה, דהיא חוקיבא אר
 30 חדש בניסן. אלא הרשאה הוא קאי נסבי.
 31 נתיב דהוא אשילת דציבורא דמיטלך -
 32 נתיב שרואת אב יתפולל. אפילו תיבא עולת
 33 חובה - עלת תמיד שבכל יום ויום הוא.
 34 וכות ליום ובאי - שנת נגאל, בניסן שנתין
 35 לדחולל. מוצאי שבת - אחד בשבת
 36 ומוצאי שבועית - שמעית. וישב עליהם את
 37 אונם - פסוק אתה בתהלים, במנומר 'אל
 38 נקמות' ה' / פסל התמיד - שלא היו להם
 39 במשום. בחול שחזי צדיק על ירושלמי וכו'
 40 הלא לא היו כבשים בעולת דבה הדוא -
 41 כן בקר בעלמא אהריבי להו - שאני ראי
 42 לתמיד, וראוי לעולת נדבה. ותסבא -
 43 שיריה גמורה היא הדוא שירה על קרבן?
 44 דהא שירה דאחד בשבת (ל) הארץ
 45 ומולואו כדאמר בראש השלה (א,א), והיא
 46 קרא במנומר 'אל נקמות' ה' שהוא שיר של
 47 רביעי בשבתא איליא - קנה, כדמתרגמינן
 48 'ואשי על שפוט קנה' - וטיל על נדב
 49 איליא (ירמיהו ז), דוכן - כמין אצטבא היה.
 50 אהיב - דאפילו שלא על הקרבן אמר
 51 שירה, בעלמא נדבה נמי לימא, ומפושט בעיא
 52 דרבי אבין נפקא מינה חורבא - דהא
 53 דרשי לקוש רשת הוא. דאי אתא ליה לעולת
 54 נדבה ברשות - אתי לממר עלת חובה נמי
 55 רשת, ולכך לא אמרין שר לגמרי בגובה.
 56 מאי הוי עלת - דבעיא דרבי אבין, ותקעם
 57 בחצוצרות על עולותים ועל זבחי שלמים
 58 מציקש עלת שלמים לשלמים לעילת
 59 לענין שיר. מה עולה האמורה כאן קריש
 60 קרישם - דאין כל עלת קרישם קליים, אף
 61 שלמים האמורים כאן עטונים שר
 62 בשלמים קריש קרישם משערי. ואין כל
 63 שלמים קריש קרישם האמורים כאן לגבי שר - קבוע לתן ומן. דהא אוקימנא
 64 בבבש בערות אף עלה האמורה כאן - שקבוע לתן ומן, לאפקי נדבה ציבור דאין קבוע לתן ומן.
 65

1 מהבא וידי כבוד למחצית - ובקרא (במדרש ז) כתיב: 'ותקעתם בחצוצרות על
 2 עולותים', אלמא איכא שירה מן התורה.
 3 משוער ששורר - דברבי הימים (x ט) כתיב משפחת שדיו משוערים, ומשפחת
 4 שדיו משוערים. ומתיבי - פירש הקונטרס. לא דימא האי אהרה מתיבא
 5 דהא ורבינו מנחם מנו שו פירש: דכתיב
 6 (במדרש ז) 'שלמו משפחת עבודה לא
 7 יעבור', וכתיב (שם): 'כבד תעשה אלמשי
 8 במשפחתם. ד'מ' סבר במיתה - אלו משוער
 9 לבדו. וגורו בו רבנן מסייע עם אחר. ומר סבר
 10 באהרה, ולא גורו רבנן אלא בא לסייע.
 11 עולת עלת - נדבת ציבור עטונה היא, כגון עלת
 12 קרב, דאכלו, אפילו חובתי אף
 13 עטונה נסכים.
 14 אלא אמר רמי ברדי ברבי ייבא כבש הבא
 15 עם העומר קא מביעא ליה - סובא
 16 תיבה: מאי טלקא דערך? דהא אתמול
 17 הקריבו בתוספת, ומספיק, ונא אפיקין
 18 אלא ממיקד ששה שער נתיבין. אביעא
 19 להו אי איקבע ראש חדש - וקשה לרשי?
 20 דברבי הימים כתיב האי קרא מקמי 'ויועין'
 21 המלך לעשות פסח בחדש השני?
 22 אלא אמר ר' יוחנן (אשין) מדי דהו
 23 אשילת דציבורא דממלך - ולעולם
 24 לא תפושט. דימא דכבש הוא עם העומר
 25 הוה. שירה דימא ליה דהאין ומולואו
 26 (תהלים כד) - ואם עולת קיץ עטונה שירה -
 27 הינו שיר שאמרו בתמיד של שחר בו ביים.
 28 אי ביה בעולת נדבה - פירש בקונטרס:
 29 ותפושט שירי דרבי אבין. לעולותים
 30 ולבחי שלמים מה עלת קריש קרישם אף
 31 שלמים כו' מהו שלמים שקבוע לתן וכו' וכו'
 32 - והא ארימא איתא נמי בובדמ, בפרק
 33 'איחורו מקומן' (נהא), ומתיבא הכי: מה עלת
 34 קריש קרישם - אף שלמים קרישם.
 35 כגון מה עלת עטונה צפון - אף שלמים כו'.
 36 ולכא התיב 'ומה שלמים שקבוע להם ומן
 37 וכו' בראיתא הבא. ושמיא כל זה דשענין
 38 שער דקריב על דהו היא ברייתא, וכן היה
 39 שנת אפת רב רמי רבי, ודחם תנא מן
 40 שדיו צריך ממנה. אי נמי אף ברייתא כי
 41 אמ 'עולה קרישם אף שלמים קריש'
 42 קרישם' (ד'ו ומקושן) לענין קביעות ומן.
 43 ולענין עטונה צפון דבדחם, רבינו אלחנן.
 44 נסכים

1 על עסקי קול רב אשי אמר, מהבא: "ויהי כאשר
 2 למחציתם ולמשוערם להשמיע קול אהרן, רבי ויתן אמר,
 3 מהבא: "ולא ימותו גם הם גם אהם", מה אהם בעבודת
 4 מנוב - אף הם בעבודת מנוב. תניא נמי הכי: "ולא ימותו
 5 גם הם גם אהם", אהם בשלהם והם בשלהם - במיתה, הם
 6 בשלהם - אינו במיתה אלא באהרה. אמר אבין, ויתנינו:
 7 משורר ששוער ביה כתיבו - במיתה, שאניא וכו'. וההינים
 8 לפני המשוער קומה לפני אהל מועד וגו' והיו קרוב ויחב?
 9 מאי וי? אילומי וד ממש - הכתיב יהו וימא? אלא
 10 לאו, ודאותה עבודה, מתיבי: משורר ששוער ומשוער
 11 ששורר - אינו במיתה אלא באהרה! - תנאי היא, ותנאי:
 12 מעשה ברבי ויהישב בר הגנה שהיה לפי עת התפלת לתות
 13 אצל רבי ויתן מן גורגא, אמר לו: בני, הוור לאחוריה,
 14 שאהת מן המשוערים ולא מן המשוערים; מאי לאו בריא
 15 קמפלגי, דמר סבר: מיתה היא, וגורו פה רבנן, ומר סבר:
 16 אהרה היא, ולא גורו בה? - דכבולי עקמא אהרה היא, מן
 17 סבר: מסייע גורו ביה רבנן, ומר סבר: לא גורו ביה רבנן.
 18 כשי רבי אבין: עולת נדבה ציבור, מעונה שירה או איה
 19 מעונה שירה? "עלתיכם" אמר רחמינא, אחת עולת חובה
 20 ואחת עולת נדבה, או דלמא: עולותיכם כולוהו ישראל
 21 קאמר רחמינא? תא שמע: "ויאמר חוקיהו להעלות העולה
 22 על המנוב ובעת החל העולה החל שיר ה' והחצוצרות על
 23 ידו כלי שיר דוד מלך ישראל", האי שירה מאי בבדדתה?
 24 אילומיא דעולת חובה - למה ליה אילומיא? אלא לאו
 25 דעולת נדבה. אמר רב יוסף: לא, עולת ראש חדש היה,
 26 וקא מביעיא להו מי הוקבע ראש חדש בומנא לתקריב, או
 27 לא. אמר רבי אבין: ומה מעיית אמת' הכי? והכתיב: "ביום
 28 ששה עשר לחודש הראשון וגו' ויאמר חוקיהו להעלות
 29 העולה על המנוב!" אלא אמר רבי רבי יואב: קבש
 30 תבא עם העומר קמביעיא להו, מי קבע ראש חדש בומנא
 31 דליקריב, או לא? מתקריב לה רב אבין: וליחוי פסח הויכ

32 עבדי? מזה הויכ אביל? אלא אמר רב אשי: מדי דהוה אשילת דציבורא דממלך. השתא
 33 דאיתת להכי, אפילו תיבא עולת חובה - מדי דהוה אשילת דציבורא דממלך. תא שמע, רבי
 34 יוסי אמר: מגלגלין וכות ליום זכאי וחובה ליום חיוב. אמרו: כשתרב תבית בראשונה, אותו היום
 35 תשעה באב היה, ומוציא שבת היה, ומוציא שבועית היתה, ומשמרתה את החזירי היתה, והיו
 36 כהנים ליום עוקמים על דוכן ואומרים שירה, ומה שירה אמרו? "וישב עליהם את אונם וברעם
 37 צימתי", ולא הספיקו לומר "בצימתי" לא יחלינו? עד שפאנו גוים וכו' ששנו, וכו'. בשנה, לא שירה
 38 מאי עבדתייה? אילומיא דעולת חובה, מי הוא? בשבועה עשר בתחום בגל המנוב! אלא לאו
 39 דעולת נדבה! - ותסבא? מאי שנא דעולת חובה דלא הוא, ומאי שנא דעולת נדבה דהוא?
 40 - הא לא קשיא: כן בקר אקראי בעקמא הוא דאותרמיא להו. אמר רבא, ואיתומא רב אשי:
 41 ותסבא? שירה דיומה - 'לה' הארץ ומולואו', "וישב עליהם את אונם" בשר דארבעה בשבת
 42 הוא! אלא איליא בעקמא הוא דנפל להו בפומיהו. - והא "עומדין על דוכן" קתני - כדרשי
 43 לקוש, דאמר: אומר שלא על התקן. - אי הכי, בעולת נדבה נמי לימא! - נפק מינה חוקיבא. מאי
 44 הוה עלת? תא שמע, דתני רב מרי ברביה דרב בנאי: "על עלתיכם ועל זבחי שלמים", מה עולה
 45 קודש קרישם - אף שלמים קודש קרישם; ומה שלמים קבוע להם ומן - אף עולה קבוע לתן ומן.
 46

1 נסכים הבאין בני עצמן - מן שחיבא הוים קרבן ציבור ולא הביאו נסכים עמו,
 2 והביאות למחר. דאמר מר (מנחות מדב), "מנחתם ונסכתיהם בלילה", מנחתם
 3 ונסכתיהם אפילו למחר. אבליל ושתיה - קרבן ונסכים. והא תני רב מרי בריה דרב
 4 בתנא - ליעיל, איהו עלת נרבה חשונה שיה, שהיא איז ומנה קבוע. ותסבא -
 5 ולשם שירה אמרו באחד בשבת? נפק

6 מינה חורבא - דאתי למינה; כי הכי
 7 נסכים הבאים בפני עצמן רשות, גלית
 8 הבא עם הן קרבן נמי רשות. ללוחמנ - נסכים
 9 דהייכין החרש המטוג, ויחוקלא היה מהם.
 10 יובל - ראש השנה שלח ביום הכפורים.
 11 והועקין בית דף בשופר לומר הכפרים.
 12 לבתוקן, ושדות החרות לבעליהן; ואו רבא
 13 שהיא יובל. אלמנ שנת הויבל היה בשנת

14 ארבע עשרה לחורבן הבית. והא סלקא דעתך
 15 בדיו שנת החרוב קאמר. ויובל הוא רבא
 16 במוצאי שביעית, דשנת ארבעים ותשע
 17 שביעית היא, ואי סלקא דעתך מוצאי
 18 שביעית חוב - הכי משטחא ליה ארבע
 19 עשרה לבדיה דיהויה במוצאי שביעית אחד
 20 שביעית וכו'; אחר שנה - וכי השבת חשב
 21 עשרה שנה משנת הויבל למפרע משבת
 22 חורבן במוצאי שביעית, שהיא שנת שלשים
 23 ושש למנין יובל. ואי הכי - רבשנת חשב
 24 עשרה לחורבן הוי הויא נבואה, עשרים ושש
 25 לגלות תירכין הויא דאבר מ' ג' - שראל

26 עם הייכין. בשבע - בשנה שביעית לכיבוש
 27 הייכין. ג'ל' בשמנה - כלומר, שאותה
 28 גלות היתה בשנה שביעית למלכות
 29 נבוכדנצר, דשנה שנה במלכותו ביבש
 30 הייכין. כדמפרש לקמן. ג'ל' בשמנה נשיה
 31 - עם צדקיהו, היא היתה חרובת ירושלים.
 32 והיא היתה שנת שמנה עשרה לכיבוש
 33 הייכין, והיא שנת תשע עשרה לבוכדנצר.
 34 משב ועד חמני ס' - משנה שביעית שהיא
 35 גלות חזקה ועד חמני פ' שנה חורבן
 36 הבית - ח' ס' לבדיה שנת דגולה בה
 37 חזק, וזכר משנת החורבן דמנינן לה בדי
 38 חזק דמתירבן ועד יובל, וחמני דמתירבן
 39 ועד יובל עם שנת החורבן שנת הויבל -

40 אשתבה דירשמי וש' ודו' מחרשא דג'ל' בה
 41 ועד יובל. והכי אמר יחזקאל; בעשרים חובש
 42 לגלותן היה יובל; וסלקא דעתך דבדש
 43 שנת דג'ל' קאמר. ולדידך - דבעית למיטני
 44 לשנת החורבן בתוך ארבעה שנה, מי נחיא?
 45 דשנת ג'ל' נמי משנת עשרה - וסלקא
 46 דעתה דהיא מתוך חמש גליות הוה. דהא
 47 הני ג'ל' בשמנה עשרה ובתשע עשרה הו'
 48 שני גליות. וסבר דבשמנה ונסח אחד
 49 דרבשענה ועד דהו' חורבן, וכי מנינן
 50 אריבסר לבדיה שנת חורבן ושנת הויבל -

51 משבתה ליה עשרין ושת' גליות הייכין
 52 שהיתה בשנת שבע, ולבדיה שנת דג'ל' בה -
 53 מקום תשכרי לריבאי קשא - דהא דאי גליות האחרון היה החורבן. ובין דאמר ריבאי חמייסר שנים עד הויבל; ומגלות הייכין ועד שנת חורבן שהוא בתשע עשרה הו'
 54 דו' ס'ר, לבר משתא דג'ל' בה ולבר שנת החורבן, ודמייסר - את עשרין ושת' מי כבדת שלש גליות הו' עד דהלמחר הוא דקא מתוך, דהיא דארמן לעיל. ול'ל' מ'ל' בתשכרי
 55 - לאו מלאת היא, דדו' גלות הוה, דבשמנה עשר לכיבוש הייכין הו' חרובת ירושלים, שהיא תשע עשר לבוכדנצר. הלכך, משב ועד תשע עשר שנה מלאת דג'ל' בה
 56 הייכין ויחזקאל ולבר שנת החורבן, חמש עשרה עם שנת חורבן ושנת הויבל הו' עשרים וחמש. דאמר מ' - בסדר עולם. ושיק' לעמוד הבא כ'בש' הייכין -
 57 לאו גלות הוא. ולא הגלה שום אדם, אלא בבשו לעבד תחתיו ועבדו שלש שנים. כדכתוב (מלכים ב' ב'): "יהי לו הייכין עבד שלש שנים". ושם וימרד בו שלש שנים,
 58 כדכתבי ברניאל בתחלתו: "בשנת שלש למלכות הייכין (עלה) נבוכדנצר ירושלים", וינאי בסדר עולם; אפשר למנון קן והלא ל'ל' מלך נבוכד נצר עד שנת רביעית
 59 ליידיקם, כדכתוב (בירמיהו ב'): "הרב אשר היה על ימיהו ועל כל עם יהודה בשבר' בריעות' ליידיקום; והא השנה הראשונה לנבוכדנצר"; אם כן תמו גליות לומר
 60 - בשנת שלש למרוד, שהיא ששית לכיבושו והדליכו לבבל. והמלך הייכין תחתיו, וכתוב בסוף דברי הימים "ולתשובת השנה" וגו', אלמא בשנת שבע לכיבוש ראשון
 61 של הייכין עלה הייכין. וכתוב בסוף מלכים: "והיא אליו הייכין מלך יהודה" וגו', אלמא שביעית לכיבוש הייכין היא שמינית למלכות נבוכד נצר,
 והיינו

אביעיא להו: נסכים הבאים בפני עצמן, מעוניין שירה
 או אין מעוניין שירה? בין דאמר שמואל בר תלמי
 אמר רבי יוחנן: מנין שאין אומרים שירה אלא על
 הנין - אמרין, או דלמא: על אכילה ושתיה אמרין,
 אשתיה להודה לא אמרין? תא שמע, רבי יוסי אומר:
 מג'ל'ין ובת ליום זכאי וכו'; היא שירה מאי עבדיה?
 אלימא דעולת חובה, מי תודה? בשבעה עשר בתפוח
 כמל' התמיד; ואל' דעולת נדבה, והא תני רבי מרי
 בריה דרב קהנא דלא צירכא! אלא לאו דנסיין? אמר
 רבא, ואיתמא רב אשי: ותסבא? שירה דיומיה - לה'
 הרין ומלואה", "ישב עליהם את אונם" - בשירה
 דאיבעיא בשמא הוא! אלא אלימא בעלמא הוא דנפל
 להו בפנימיהו. והא "עומדים על דוכן" קתני! כדריש'
 לק'י, דאמר ריש לקיש: אומר שירה שלא על התקן -
 אי הכי, נסכים נמי לימא! - נפיק מיניה חורבא. גופא,
 רבי יוסי אומר: מג'ל'ין ובת ליום זכאי וכו'. בראשונה
 במוצאי שביעית מי משבחת לה? והבבאי: "בעשרים
 וחמש שנה לגלותה בראש השנה בעשור להדש בארבע
 עשרה שנה אחר אשר הוקתה העיר" איזו היא שנה
 שראש השנה בעשור להדש? הוי אומר: זה יובל, ואי
 סלקא דעתך בחד בשבעה הרוב, מחד בשבעה לחד
 בשבעה - חמני, לחד בשבעה אחרני - חמש עשרה
 הויין? אמר רבינא: בארבע עשרה שנה אחר שנה
 שהוקתה העיר - אי הכי, בעשרים וחמש שנה? עשרים
 ושש הויין? דאמר מר: ג'ל' בשבעה, ג'ל' בשמנה, ג'ל'
 בה, ח'ר' וחמש עשרה - עשרים ושת' הייא! - אמר לך
 רבינא: ולדידך מי נחיא? מכרי ג'ל' נמי בתשע עשרה,
 משב ועד תשכרי - מרת' סרי, וארבע סרי - עשרים
 ושת' הויין! אלא מאי אית לך למימר? לבר משתא
 דג'ל' בה, לדידך נמי - לבר משתא דג'ל' בה, מכל מקום,
 תשכרי לריבאי קשא! - מי סברת' שלש גליות הוין?
 ג'ל' בשבעה לכיבוש הייכין שהיא שמונה לבוכדנצר,
 ג'ל' בשמנה עשרה לכיבוש הייכין שהיא תשע עשרה
 לבוכדנצר. דאמר מר: שנה ראשונה פכיש יגוה,

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

6 מינה חורבא - דאתי למינה; כי הכי
 7 נסכים הבאים בפני עצמן רשות, גלית
 8 הבא עם הן קרבן נמי רשות. ללוחמנ - נסכים
 9 דהייכין החרש המטוג, ויחוקלא היה מהם.
 10 יובל - ראש השנה שלח ביום הכפורים.
 11 והועקין בית דף בשופר לומר הכפרים.
 12 לבתוקן, ושדות החרות לבעליהן; ואו רבא
 13 שהיא יובל. אלמנ שנת הויבל היה בשנת

14 ארבע עשרה לחורבן הבית. והא סלקא דעתך
 15 בדיו שנת החרוב קאמר. ויובל הוא רבא
 16 במוצאי שביעית, דשנת ארבעים ותשע
 17 שביעית היא, ואי סלקא דעתך מוצאי
 18 שביעית חוב - הכי משטחא ליה ארבע
 19 עשרה לבדיה דיהויה במוצאי שביעית אחד
 20 שביעית וכו'; אחר שנה - וכי השבת חשב
 21 עשרה שנה משנת הויבל למפרע משבת
 22 חורבן במוצאי שביעית, שהיא שנת שלשים
 23 ושש למנין יובל. ואי הכי - רבשנת חשב
 24 עשרה לחורבן הוי הויא נבואה, עשרים ושש
 25 לגלות תירכין הויא דאבר מ' ג' - שראל

26 עם הייכין. בשבע - בשנה שביעית לכיבוש
 27 הייכין. ג'ל' בשמנה - כלומר, שאותה
 28 גלות היתה בשנה שביעית למלכות
 29 נבוכדנצר, דשנה שנה במלכותו ביבש
 30 הייכין. כדמפרש לקמן. ג'ל' בשמנה נשיה
 31 - עם צדקיהו, היא היתה חרובת ירושלים.
 32 והיא היתה שנת שמנה עשרה לכיבוש
 33 הייכין, והיא שנת תשע עשרה לבוכדנצר.
 34 משב ועד חמני ס' - משנה שביעית שהיא
 35 גלות חזקה ועד חמני פ' שנה חורבן
 36 הבית - ח' ס' לבדיה שנת דגולה בה
 37 חזק, וזכר משנת החורבן דמנינן לה בדי
 38 חזק דמתירבן ועד יובל, וחמני דמתירבן
 39 ועד יובל עם שנת החורבן שנת הויבל -

40 אשתבה דירשמי וש' ודו' מחרשא דג'ל' בה
 41 ועד יובל. והכי אמר יחזקאל; בעשרים חובש
 42 לגלותן היה יובל; וסלקא דעתך דבדש
 43 שנת דג'ל' קאמר. ולדידך - דבעית למיטני
 44 לשנת החורבן בתוך ארבעה שנה, מי נחיא?
 45 דשנת ג'ל' נמי משנת עשרה - וסלקא
 46 דעתה דהיא מתוך חמש גליות הוה. דהא
 47 הני ג'ל' בשמנה עשרה ובתשע עשרה הו'
 48 שני גליות. וסבר דבשמנה ונסח אחד
 49 דרבשענה ועד דהו' חורבן, וכי מנינן
 50 אריבסר לבדיה שנת חורבן ושנת הויבל -

51 משבתה ליה עשרין ושת' גליות הייכין
 52 שהיתה בשנת שבע, ולבדיה שנת דג'ל' בה -
 53 מקום תשכרי לריבאי קשא - דהא דאי גליות האחרון היה החורבן. ובין דאמר ריבאי חמייסר שנים עד הויבל; ומגלות הייכין ועד שנת חורבן שהוא בתשע עשרה הו'
 54 דו' ס'ר, לבר משתא דג'ל' בה ולבר שנת החורבן, ודמייסר - את עשרין ושת' מי כבדת שלש גליות הו' עד דהלמחר הוא דקא מתוך, דהיא דארמן לעיל. ול'ל' מ'ל' בתשכרי
 55 - לאו מלאת היא, דדו' גלות הוה, דבשמנה עשר לכיבוש הייכין הו' חרובת ירושלים, שהיא תשע עשר לבוכדנצר. הלכך, משב ועד תשע עשר שנה מלאת דג'ל' בה
 56 הייכין ויחזקאל ולבר שנת החורבן, חמש עשרה עם שנת חורבן ושנת הויבל הו' עשרים וחמש. דאמר מ' - בסדר עולם. ושיק' לעמוד הבא כ'בש' הייכין -
 57 לאו גלות הוא. ולא הגלה שום אדם, אלא בבשו לעבד תחתיו ועבדו שלש שנים. כדכתוב (מלכים ב' ב'): "יהי לו הייכין עבד שלש שנים". ושם וימרד בו שלש שנים,
 58 כדכתבי ברניאל בתחלתו: "בשנת שלש למלכות הייכין (עלה) נבוכדנצר ירושלים", וינאי בסדר עולם; אפשר למנון קן והלא ל'ל' מלך נבוכד נצר עד שנת רביעית
 59 ליידיקם, כדכתוב (בירמיהו ב'): "הרב אשר היה על ימיהו ועל כל עם יהודה בשבר' בריעות' ליידיקום; והא השנה הראשונה לנבוכדנצר"; אם כן תמו גליות לומר
 60 - בשנת שלש למרוד, שהיא ששית לכיבושו והדליכו לבבל. והמלך הייכין תחתיו, וכתוב בסוף דברי הימים "ולתשובת השנה" וגו', אלמא בשנת שבע לכיבוש ראשון
 61 של הייכין עלה הייכין. וכתוב בסוף מלכים: "והיא אליו הייכין מלך יהודה" וגו', אלמא שביעית לכיבוש הייכין היא שמינית למלכות נבוכד נצר,
 והיינו

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

מטעם עשרה שנה - והיינו כשהזכירה העיר,
 מטעם עד תשע עשרה - שתיים עשרה הוה,
 וארבסרי - עשרים ושש היין. ומצי למיפוך.
 לפי שיתוקן, שהיה סבור דשמנה עשרה
 ותשע עשרה שני גליות, דאם כן הכי
 מתוקמא? אי והכתב בשמנה עשרה - אל
 הוכתב בתשע עשרה; ואן לקחפי, דסוגיא
 בעלמא הוא, ולמסקא נחיא.
 הנה

היה ליה בשיטא שביטע - פירושו: דמנן ארבע מאות ועשרים שנים כלה בישת
בשבע, והחורבן היה בשנת עשרים ואחת. דהכי מוכחא טויהא דלא חרב הבית
בשניה עד שנת עשרים ואחת. ובית ראשון שעמד ארבע מאות ועשר שנים חרב
בשנת עשר עצמה, דהכי מוכח כל טוהיא. נמצא כי חרב בתחלת יובל, כלומר
בשנת יובל עצמה, והחורבן בשנת ארבע.

מאות ועשר. רש"י.
הגך שנים דאגלינתו סתריבז וזל גרסין
זלת שנים, כי טויהא דלא שחר
משטה לחוקרה עד שבעה עשר לאישיהו
שחוריהו ירמיהו. הוא קרוב למאה שנה.
ועד הקשה רש"י על זה הלשון, ושיבטש
הוא.
צא מדם שבע שביבשו ושבע שחילקו
— דשאר שלשים ושבע, ובאותה
שנה חרבה העיר. דהיי מוצאי שביעית. ואי
רבי יהודה אימיו שבסרי משבע עשרה
ויבולת חריש ומשלה ושלט שנה הוה ליה
בתלמא שביטע. והוה הוה דמי למפיק
לרבי יהודה: אם כן היכי משכח קרא
דחוקאל היה בארבע עשרה לחורבן?
הגך שני דאגלינתו סתריבז ער דראת
ירמיהו ואחריתו לא חוקשב -
והחוריים עשרה לאישיהו. ומנה
ארבע עשרה לאישיהו, ומנלן שלשים ואחת
ועשרים ושתיים ודחוקים וצדקו - והי
שלשים ושש שנה, ובשנת שלשים ושש
חרבה. ואם אהמא אם כי מאן קאמר
בברייתא: אם אהא אומר שבשנכנסו שנה
נמצא שנת חרוב בתחלת יובל? אלא ליתא,
דבשנלו — פסקו מלמנות ויבולת.
ובשחוריהו — שחוריו למנות ולקדשו, וזהו
כל דהוה קר שלשים ושש שנה עד החורבן
ואומר רבי: והדייא ברייתא אתיא כרבנן,
דאמר שני דחוקים ומחיים אמין בשמיטין.
ולדודיה: בשנלו ונחלו נמי לא נמי יובולת -
שמטין מונין ומקדשין, והווי מונין יובולת
לקדש בו שמטין. דהכי אתא שילדו
מכילתין: לא נמי יובולת אלא לקדש שמטין.
ואם כי בשחוריהו ירמיהו לא התחילו למנות תחלת יובולת אלא לאתו השבן
עצמו שדו מונין. ולכן קאמר שאם נמי משכנסו חרוב היה בשנת יובל. אבל לרבי
יהודה דאמר: שנת חמישים עצמו מניין השמיטין, ובימינו שגלה עשרת שבטים אל
הווי מונין שמטין ולא יובולת כלל, ואם כי בשחוריהו ירמיהו נהתי יובל - והצרבו
לחורו ולהתחיל מנינים.

משתרתו
סתרביז והווי באותו גלות עד שחורין ירמיהו, לא חשיב ליה לזמן של שנים, כי שבעתי: הורבה תשובתו ברבי. דהאי רב מדיילת אלה שנת שמכחת חורבן בשנת ארבעים
ותשע. והאי שביעית, ואנן בעינן מוצאי שביעית. ועוד, 'ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכחה העיר' לרמיהו וכו' לא בשכחת לה. והא ופיכי למימר לרבי יהודה לית ליה
שלוש שנים עשר סתריבז עליהן. כרכוביז (במלכים ב' ז') 'ועל מלך אשור (על כל)
(ובכל) הארץ ועל שומרון ועל ערש שלמים', ולא היה לזמן פניאי לחורש
לזרוע, ולא נמי שמטין יובולת - לא קא חשיב ליה. והאי דנקט 'עד דראת ירמיהו
אחריתיה' - לא הווקא. דהא יותר מתשעים שנה היה מחוקקהו שהגלה אותן
סתריבז עד שחורין ירמיהו בימי אישיהו. אלא הכי קאמר: תלת שנה ודאגלינתו

סתרביז והווי באותו גלות עד שחורין ירמיהו, לא חשיב ליה לזמן של שנים, כי שבעתי: הורבה תשובתו ברבי. דהאי רב מדיילת אלה שנת שמכחת חורבן בשנת ארבעים
ותשע. והאי שביעית, ואנן בעינן מוצאי שביעית. ועוד, 'ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכחה העיר' לרמיהו וכו' לא בשכחת לה. והא ופיכי למימר לרבי יהודה לית ליה
שלוש שנים עשר סתריבז עליהן. כרכוביז (במלכים ב' ז') 'ועל מלך אשור (על כל)
(ובכל) הארץ ועל שומרון ועל ערש שלמים', ולא היה לזמן פניאי לחורש
לזרוע, ולא נמי שמטין יובולת - לא קא חשיב ליה. והאי דנקט 'עד דראת ירמיהו
אחריתיה' - לא הווקא. דהא יותר מתשעים שנה היה מחוקקהו שהגלה אותן
סתריבז עד שחורין ירמיהו בימי אישיהו. אלא הכי קאמר: תלת שנה ודאגלינתו
משתרתו
סתרביז והווי באותו גלות עד שחורין ירמיהו, לא חשיב ליה לזמן של שנים, כי שבעתי: הורבה תשובתו ברבי. דהאי רב מדיילת אלה שנת שמכחת חורבן בשנת ארבעים
ותשע. והאי שביעית, ואנן בעינן מוצאי שביעית. ועוד, 'ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכחה העיר' לרמיהו וכו' לא בשכחת לה. והא ופיכי למימר לרבי יהודה לית ליה
שלוש שנים עשר סתריבז עליהן. כרכוביז (במלכים ב' ז') 'ועל מלך אשור (על כל)
(ובכל) הארץ ועל שומרון ועל ערש שלמים', ולא היה לזמן פניאי לחורש
לזרוע, ולא נמי שמטין יובולת - לא קא חשיב ליה. והאי דנקט 'עד דראת ירמיהו
אחריתיה' - לא הווקא. דהא יותר מתשעים שנה היה מחוקקהו שהגלה אותן
סתריבז עד שחורין ירמיהו בימי אישיהו. אלא הכי קאמר: תלת שנה ודאגלינתו

היינו דאמרין: שנה שניה כביש דחוקים. ארבע מאה ועשרים - שלמן, לכר שנה
שחרבו. הוה ליה כשיטא בשבוע - כלו ארבע מאות ועשרים שנים, ובשביעית
עצמה חרב. שנת חמישים עולה - לשנת יובל, והיא תחלת יובל הבא. הלכך, לרבי
יהודה לא היה בכל יובל אלא ארבעים ותשע שנים. ואי כרבי יהודה - ומוקמה לך
הא דרבי יוסי, בראשונה לא שמכחת חורבן

שניה - עולה וכביש דחוקים. "וכן בשניה". ושניה
במוצאי שביעית מי משכחת לה? מקדו בית שני
כמה קם - ארבע מאה ועשרים; איבע מאה -
תמניא יובל, ארבעי - תרי שבוע, פשו להו שנת,
הוה ליה כשיטא בשבוע! - הא מני? רבי יהודה
היא, דאמר: שנת חמישים עולה לזמן ולזמן; אימיו
תמניא מוצאי יובל, והני שנת - הווי ארבעים,
אשתכח דכמוצאי שביעית חרוב. - אי רבי יהודה,
בראשונה לא משכחת לה! דתמניא: שבעה עשר
יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו, ואי
אתה וכול לומר משעה שנכנסו מנו, שאם אתה
אומר כן - נמצא בית הרב בתחלת יובל, ואי
אתה מוציא "בארבע עשרה שנה אחרי אשר הכתה
העיר". אלא, צא מהם שבע שביבשו ושבע שחילקו,
ואתה מוציא "בארבע עשרה שנה אחרי אשר הכתה
העיר". ואי רבי יהודה, אימיו שבסרי משכחתו יובל,
שדו ארתי - הוה ליה בתלמא שביטע! הגך שני
דאגלינתו סתריבז ער דראת ירמיהו וצדקו לא חוקשב
קחשיב ליה. איבעית אימא: לעולם רבנן, וכי קחגי
"וכן בשניה" - אשאר. הכי נמי מסתברא, דאי
לא תימא הכי, משמרתו של החורבן בשניה מי
הוא? והתמניא: איבע משמרות עלו מן הגולה,
בשנת יובל, ונמל חלקו והלק חבריו שש,
א

הגך תלת שני דאגלינתו סתריבז ער דראת ירמיהו ואחריתו לא חוקשב -
שלוש שנים עשר סתריבז עליהן. כרכוביז (במלכים ב' ז') 'ועל מלך אשור (על כל)
(ובכל) הארץ ועל שומרון ועל ערש שלמים', ולא היה לזמן פניאי לחורש
לזרוע, ולא נמי שמטין יובולת - לא קא חשיב ליה. והאי דנקט 'עד דראת ירמיהו
אחריתיה' - לא הווקא. דהא יותר מתשעים שנה היה מחוקקהו שהגלה אותן
סתריבז עד שחורין ירמיהו בימי אישיהו. אלא הכי קאמר: תלת שנה ודאגלינתו

סתרביז והווי באותו גלות עד שחורין ירמיהו, לא חשיב ליה לזמן של שנים, כי שבעתי: הורבה תשובתו ברבי. דהאי רב מדיילת אלה שנת שמכחת חורבן בשנת ארבעים
ותשע. והאי שביעית, ואנן בעינן מוצאי שביעית. ועוד, 'ארבע עשרה שנה אחרי אשר הוכחה העיר' לרמיהו וכו' לא בשכחת לה. והא ופיכי למימר לרבי יהודה לית ליה
שלוש שנים עשר סתריבז עליהן. כרכוביז (במלכים ב' ז') 'ועל מלך אשור (על כל)
(ובכל) הארץ ועל שומרון ועל ערש שלמים', ולא היה לזמן פניאי לחורש
לזרוע, ולא נמי שמטין יובולת - לא קא חשיב ליה. והאי דנקט 'עד דראת ירמיהו
אחריתיה' - לא הווקא. דהא יותר מתשעים שנה היה מחוקקהו שהגלה אותן
סתריבז עד שחורין ירמיהו בימי אישיהו. אלא הכי קאמר: תלת שנה ודאגלינתו

1 ושיך לעמוד הקודם משמרתו של היוריר בשנה מי הוא - הקשה רבינו אלחנן.
 2 דהא אמרין בבא קמא (ק"א): נתן הכסף להדיעה ואת האשם להיירירי, אלמא
 3 שהיה בבית שני וש לאומר: דהא מתניתין מתינאי סמוך לבית ראשון. אי נמי, לא
 4 היירירי דווקא, אלא המשמר תחת היירירי. **שאפילו** משמרתו של היירירי עלה
 5 - פירש ר"ש: ששוב לא עלה. והווי תימא
 6 בדמאי ליה ששוב לא עלה דהא משמע
 7 שיכול לעלות. מקדמאן "שאפילו" משמרתו
 8 של היירירי עלה? ועד הקשה רבינו אלחנן:
 9 דהרבה עלו, ואין פשוט לנו שלא עלה: ואמר
 10 רבי: דבכל מקום יכול להיות שעלה היירירי.
 11 והבא קמא פריך הכי: משמרתו של היירירי
 12 בשנה כי הוא? כי שערם ארבעה היו אלו
 13 נגד המשמרות שלא עלו, שהולקתו לארבע
 14 תעשרים משמרות, וישמיו תחתיהם.
 15 **הגך** שית עד דסליק עורא לקדש לא שחיבי

16 - צריך עיון: למאי דפירשתי דכי נמי
 17 גלו השחיבים מני בני יובלת כדי לקדש
 18 השמיטין, אם כן בגלות דבבל קודם דסליק
 19 עורא נמי היו מנין, ואמאי התחילו למנות כי
 20 סליק עורא? ויש לומר: דלא דמי, והדאי בעוד
 21 ישראל על אדמתם, כי נמי אי יובל נהג -
 22 ונחמין, אלא כן בגלות דבבל קודם דסליק
 23 אבד בגלות לא היו מקדשין כלל שבועית.
 24 וצריך עיון: דכי נמי היו בגולה היו צריכין
 25 לקדש שבועית מנחת שמיטת סכספם שחזרו
 26 בין בארץ בין בחוצה לארץ. ואם הוא כך
 27 שבועית אינו תלוי ביובל, כי נמי ישראל
 28 בגלות ואינו כלל על אדמתו - למה לא יטנו
 29 שמיטין כמו שקבעת ישראל על אדמתו? ואת
 30 על גב דאין כל יושביה עלה - מנחין
 31 שבועית, אף על גב שאין מנחין יובל.
 32 **אורו** וכן לשנה הבאה - שהוא שלש
 33 (ועשרים) באור, עלה עורא מבבל.
 34 ועלה ירושלים בחדש חמשי, שאייר
 35 במהלך הדרך חחדש אדר עד חוש אב.
 36 **כלב** כמה היו בר ממנין בני תרתין -
 37 והקשה רבינו אלחנן: והא מנין לנו
 38 שבשנה שניה דווקא היה כלב כן ארבעים
 39 שנה, דהוה זה כי עבר ישראל את הירדן
 40 ממנין בני תרין? שנה התחיל שנת הארבעים
 41 ואחר שלו, ובשילוח מרגלים היה מסוף
 42 הארבעים. שהי שנת כלב לא צמיט,
 43 וכשעברו ישראל את הירדן הוה בר ממנין
 44 ששנה שניה דווקא היה כלב כן ארבעים
 45 שנה, דהוה זה כי עבר ישראל את הירדן

1 וכן חיים וכן פשוהו וכן אימר - והיירירי שוב לא עלה. רב אשי אמר - לעולם
 2 יזכר בשנה! אמרמיא שבועית קאי, ורובן היא. דקא קשיא לך לר' דבשבועית חרוב
 3 - לא קשיא, שהי שני קמאי מבנין הבית עד דסליק עורא וקדש ארץ ישראל לא
 4 מנו שמיטין יובלות. לא שית שני משני הבית - משכחת שנת ארבע מאות ועשרים
 5 שבועית. כיצד? ארבע מאות (והשי' שני) -

6 מתנאי יובל, ארבעה חרש שני - חרש שבועי,
 7 ובשנת ארבע מאות עשרים ואחת, שהיה
 8 מנאי שבועית. חרוב ונפולן קדש שית שני
 9 לא סליק עורא דכתיב בארץ במילת וני' -
 10 אלמא בשנת שתיים לדרישו התחיל הבנין.
 11 וכתוב ושיצא בירא וני' - אלמא בשנת
 12 שש שלשה, חרש חרש שנים. ובאותו זמן לשנת
 13 הבאה, שהיא שנה ששית לבנין. עלה עורא
 14 ובא לירושלים בחדש אב. ועד חרש שהוא
 15 שבע לבנין לא התחיל למנות. כי תשרי נבי
 16 תרתי - דמשילוח מרגלים עד שנבנו לארץ
 17 אינו אלא שלשים ושמונה. לבר מתרשי
 18 השילוח, דהא בשנה ליציאת מצרים
 19 נשתלחו. מילא משכחת ארבע עשרה שנה
 20 אחרי אשר הובתה העיר - דליהו יובל, אי
 21 לא מדלת ארבע עשרה לכיבוש ולחילוק.
 22 **משנה** משתק מנורות - לא תאפרש
 23 טעמא, והצלצל לבי - עלצל אחר הדא שם
 24 ולא יזתר, וטעמא מפרש בגמרא. **גמרא** קא
 25 סליקא דעתין כדי לשבת ולשני ימים טובים
 26 דווקא קאמר, ולדחי בעיני ששה, שאם יבאו
 27 יחד שבת ושני ימים טובים בר ראש השנה,
 28 ולא יוכלו לבקר - דהו לזם אילים מומנים.
 29 **בעלמא קאי** - רבכל ימות השנה נמי בעיני
 30 ששה. ולא משהו שבת וראש השנה, אלא
 31 משום דבן בג. וכדפרשם בסמוך. **סימנא**
 32 **בעלמא** - שלא תועה בגיטסא. שלא תתנה
 33 ארבעה או חמשה, משום הכי נקט דגך
 34 שלשה ימים ששה תמידין. **אביעק**
 35 **ימים** קודם שיצאה - ומשום הכי בעיני
 36 ששה לעולם, דבשעת חזון נתנו שם ששה
 37 מבוקרין

27 **של ראש השנה**, ומוסיפין עד עולם. אין פוחתין משהי חצוצרות, מתשעה כנורות, ומוסיפין עד
 28 עולם, והצלצל לבר. **גמרא** תמידין ומוסיפין טובא הווי! - תנא בעלמא קאי ואפתמידין לתמידין?
 29 קאי, ומאי "כדי לשבת ולמים טובים" - סימנא בעלמא, והכי קאמר: אין פוחתין משהי מלאים
 30 המבוקרין

נבי דה, ומנא להתלמדו דא דשבע כיבשו ושבע חילקו? ואמר רבי דלא בא הכותב לסתום אלא לפרש, ומה לנו לשנות כלב אם לא להדיעונו בדאי ששע כיבשו ושעב
 חלקו.

46 **מאי** כדי לשבת סימנא בעלמא - הבא מפרש מעיקרא רדיכי לשבת? סימנא בעלמא. אבל במנחת פרק "התבלת" (ט"ב), לא אמר הכי עד דבמסנא דקאמר תהם, אמר
 47 רבינא: לרב אתי ששה - שבעה הוה, דהא איכא צפרא דודי בשבתא. דווקא נקט לשבת. ודכי פירשו: אם היה שני ימים ראש השנה, ביום החמישי וביום ששי -
 48 ביום הראשון ויבקר והתמיד שהוא ארבעה ימים קודם שחטתו על המשי בשבת, ויש ששי שהוא שני לראש השנה ויבקר ביום שני שהוא ארבעה ימים קודם שחטתו,
 49 וכן על שבת מבוקר ביום שלישי. ופריך: שבעה הוה, דהא איכא צפרא דודי בשבתא. שגם הוא טען ביקור ארבעה ימים קודם שחטתו. ואם כן הידאן פיתחו משבעת?
 50 **ומוסיפין** עד עולם עד כמה אמר בר הונא ואמר לר' בר - ואמר רבי: דהא היא פשיטא שיכולו להוסיף עד העולם. אלא בעי עד כמה היא הדור מנחה וצריך ארץ לחפש
 51 יזרח ארץ כנענים. אמר רב הונא: עד מאה ועשרים. דהא אשכחן בקרא (רבי דומים ב' ו') שתפשו ארתי מאה ועשרים בתנים לחוקי בחצוצרות ולא יזרח. אי נמי
 52 דהא פשיטא דאין מוסיפין עד העולם, שאם יוסיפו יזרח עירובו קלא. אמר רב הונא: עד מאה ועשרים בתנים יכול להוסיף. דהא אשכחנא בקרא דלא הישיתן לעירובו קלא.
 53 אן

אין קטן נכנס בעררה מנזני מילי, אמר רבי יוחנן ודאמר קראו ועימדו ישוע בניו ואזרו קרומיאל — הדקשה רבינו אלחנן: הכי וליפני דקטן נכנס לעורה לשרי בשעה שהלויים עומדים לדוכן; ואמר רבינו יוחנן: דרבי ליה מתורא דקרא, כתיב: "בניהם ואוהדים הלוים", וכתיב: "ועמד בניו קרומיאל ובניו בני יהודה בני (מורד) ותדרן בניהם", למה ליה והלא הויבר כל

אחד בניו אלא שבע מינה להכיב כתובה, דהוה מיתור, ומשמע קטנים.

הדרן עלך אין נערכין

יש ערכין. וישך דף ידא מה בין שדה מקנה לשדה אחוזה בו — והוא חין הדוה מצי למיטר דחוק אחר בין שדה אחוזה לשדה מקנה, בשדה אחוזה אם הקדישו וגאלו אחר — מוחלק לבתים ביבול, ובשדה מקנה אם הקדישו וגאלו אחר — חור לבעלים ביבול. ולא נתח לפרוש אלא דחוק דשיך כשהוא עצמו פדוה.

מחצרים בחצירות. "מתשעה פגורות וכו' וילצל לבד". מנא הני מילי? אמר רב אסי, דאמר קרא: "ואפך במצלתים להשמיע" — מצלתים תרי הוו! — פיון דתרא עבדיתא עבדי, ותר נקרא עבדי פרו — קרי להו תר. מושנה אין פותחין משנים עשר ליום עומדין על הדוכן, ומוסיפין עד עולם. אין תפקין נכנס לעורה לעבודה אלא בשעה שהלויים אומרים בשרי. ולא היו אומרים בבל ובכדור אלא פפה, כדי ליתן תבל בפנימה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין עליו למנן ואין עליו לדוכן, אלא בארץ היו עומדין וראשון בין רגלי הלויים, וצערי הלויים היו נקראין. גמרא הני כנגד מי? דפפא: כנגד תשעה פגורות [ואינו] נבלים וצלצל אחר, שנאמר: "הוא ובניו ואחיו שנים עשר". "אין תפקין נכנס לעורה לעבודה אלא בשעה שהלויים" כו. מנא הני מילי? אמר רבי יוחנן, דאמר קרא: "ועמד ישוע בניו ואחיו קרומיאל ובניו בני יהודה פאחד לנצח על המלכה ה' עבודת בית ה'". גוי. "לא היו אומרים לא בבל ולא בכדור אלא פפה" כו. למימרא, דיבל לחוד ובגור לחוד; לימא מתניתין דלא כרבי יהודה? דתניא: רבי יהודה אומר: כגור של מקדש — של שבעת ימים היה, שנאמר: "שבע עמחות פניך", אל תקרי "שזבע" אלא: "שבע", ושל ימות המשיח — שמונה, שנאמר: "למנצח על השמינית", אל נימא שמניתי, של עולם הבא — עשר, שנאמר: "עלי עשר ועל נבל עלי הגיון בכדור", ואומר: "חודו לה" בכדור בבל עשור ופרו לו שיר חדש! — אפילו תימא רבי יהודה: לעולם הבא, אידי דנפיש ימינו דיריה נפיש קליה כי נבל, קרי ליה נבל. "רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין עליו מן המנן" כו. תנא: וסועדי הלויים היו נקראין. ויהי דתי? פיון דתי? פיון קליהו והני עב קליהו, הני מקמטי והני לא מקמטי, קרי להו "צערי".

הדרן עלך אין נערכין

יש בערכין לחקל ולהחמיר, ובשדה אחוזה לחקל ולהחמיר, ובשור המועד שהמת העבד לחקל ולהחמיר, באונס ובמפתא ובמוציא שם רע לחקל ולהחמיר. יש בערכין לחקל ולהחמיר, ביצד? אהר שהערך את הנאה שבישראל ואת הכבוד שבישראל — זותן המישים סלע, ואם אמר "חוד דמיו עלי" — נותן את שווי. גמרא: "יש בערכין לחקל וכו' ולהחמיר, ביצד? אהר שהערך" כו. בבישראל — און, פגום — לא; לימא מתניתין דלא כרבי אבהו. דתנן: גוי — רבי מאיר אומר: נערך אכל לא מערוד — אפילו תימא רבי מאיר, הוא הדין דאפילו גוי נמי, אלא מלאת

ונבל עשוי כמפוח של נפחים, ומוציא קול על ידי רוח, וסועדי — עזרי. הלויים — עבו קליהו, קטנים — קטן קליהו, דק קולם. ומצערין הלויים שאין יכולים לבסס קולם כמותן. דק דק ופיה. ומצערין הלויים שאין יכולים לבסס קולם כמותן.

הדרן עלך אין נערכין

מבוקרין ארבעה ימים קודם לכן, ונטלו יום ראשון לתמידים, ותנו שנים תחתיים ויבקרם. ביום שני נטלו שם מן הארבעה הנותרים ותנו שנים תחתיים, ויום שלישי נטלו שנים הנותרים מן הראשונים ותנו שנים תחתיות, וכן לעולם, ונטלים שנים הנותרים שנים. ואותן שנים הנותרים שנים יום ראשון — בארבעה ימים, זכריה, ואותן שניותו בשני — ארבעה וחמישי,

וכן חזרון הלילה לעולם, ותמצא כל המדיין הנחשקין מבוקרין ארבעה ימים קודם שחטה עם יום הבוקר ויום השחטה. כך שמעתי, וקשיא לי: הא לא דמי לארבעה ימים פסח, דביקרו בעשר ושחטתו בארבעה עשר — הרב ארבעה ימים לבד מיום השחטה? ולכן ריאה בעי דשמנה ניתנו שם ביום הדור, ששעה קרנית במותניתו הכי משמע: אין פוחית משהו, כלומר שאפילו בשטלו השנים שבכל יום — נשתירו שם ששה מבוקרין. ולאור כך, קודם הלילה יבקר שנים ויחנה שם. והך, הואיל וליתורו בארבע בשבת ונטלה השנים — לא קשיב ליה. לישא אחרינא: סימנא בעלמא, דכי הכי רבי מקלע שבת וראש השנה בני הדי מביקר הואו דלשלי שבבת ערב שבת, דהא לא מצו היום לילך ולבשח טלה ולבקר, השתא ותי ארבעה ימים קודם שחטה — הכי נמי לעולם בעיתן ארבעה ימים קודם שחטה. יבא נמי — דיסימנא בעלמא הוא, ולא משום טעמא דשבת וראש השנה קא כעי להו. דתניא קתי "לשבת ולשני ימים" כו, דהוה משמע לצורך שבת וראש השנה, מדתקני "ידי" — שבע מיהו בפי השבח, דהאך לשבת ולראש השנה, דהיינו ששה. סימנא בעלמא הוא. מנהי מילי — דצלצל רבינו, ותו ולא. ואפך — שם הלוי. עבידידתו עבדי — דאין אחד מוטל על חבירו, שחן שתי תחיתו רבותה של מנחת ומכין זו וזו, וקורין "צביבש. משנתא אין לוי קמן נכנס לעורה — לשום עבודה, כגון לכבד את העורה ולהקין את הדלתות אלא בשעה שהלויים עומדים על הדוכן באר, או כגבסים ליום קטנים לשרור עמקו. לוי — הוא. אותו קטנים. אפריים בנבל ובגור אלא בפת ליתן תבל בניקמה — ליתן תבלין בניקמת הלויים. לפי שקול הלויים הקטנים דק, ומתבל את קול הלויים הגדולים, [ואין] עולין למזון — דלא מנו אותו ליתן שנים עשר ליום הצריכין לרובן, ולא עולין — על האצטבא המוכנת לרובן, אלא בארץ היו עומדין. וצערי הלויים — שמעתינן את הלויים, דרופיש בנמרא. גמרא בנבל עשור — של עשר נימן, ולעולם הבא משמע, מרחיב "שיר חדש" לשון זכר. דשירות העולם חוה לשון נקבה, כדאמר מביבילתא: כסם שנקבה זו וילדת — של תרשות הללו סופן לילד חרוב. אבל בשר של עול הבא — לשון זכר, שאינו יולד. מדמפיק רבי יהודה כגור בנבל עשור, אלמא כגור הינו נבל. דנפיש קליה כי נבל —

מנא הני מילי? אמר רב אסי, דאמר קרא: "ואפך במצלתים להשמיע" — מצלתים תרי הוו! — פיון דתרא עבדיתא עבדי, ותר נקרא עבדי פרו — קרי להו תר. מושנה אין פותחין משנים עשר ליום עומדין על הדוכן, ומוסיפין עד עולם. אין תפקין נכנס לעורה לעבודה אלא בשעה שהלויים אומרים בשרי. ולא היו אומרים בבל ובכדור אלא פפה, כדי ליתן תבל בפנימה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין עליו למנן ואין עליו לדוכן, אלא בארץ היו עומדין וראשון בין רגלי הלויים, וצערי הלויים היו נקראין. גמרא הני כנגד מי? דפפא: כנגד תשעה פגורות [ואינו] נבלים וצלצל אחר, שנאמר: "הוא ובניו ואחיו שנים עשר". "אין תפקין נכנס לעורה לעבודה אלא בשעה שהלויים" כו. מנא הני מילי? אמר רבי יוחנן, דאמר קרא: "ועמד ישוע בניו ואחיו קרומיאל ובניו בני יהודה פאחד לנצח על המלכה ה' עבודת בית ה'". גוי. "לא היו אומרים לא בבל ולא בכדור אלא פפה" כו. למימרא, דיבל לחוד ובגור לחוד; לימא מתניתין דלא כרבי יהודה? דתניא: רבי יהודה אומר: כגור של מקדש — של שבעת ימים היה, שנאמר: "שבע עמחות פניך", אל תקרי "שזבע" אלא: "שבע", ושל ימות המשיח — שמונה, שנאמר: "למנצח על השמינית", אל נימא שמניתי, של עולם הבא — עשר, שנאמר: "עלי עשר ועל נבל עלי הגיון בכדור", ואומר: "חודו לה" בכדור בבל עשור ופרו לו שיר חדש! — אפילו תימא רבי יהודה: לעולם הבא, אידי דנפיש ימינו דיריה נפיש קליה כי נבל, קרי ליה נבל. "רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין עליו מן המנן" כו. תנא: וסועדי הלויים היו נקראין. ויהי דתי? פיון דתי? פיון קליהו והני עב קליהו, הני מקמטי והני לא מקמטי, קרי להו "צערי".

יש בערכין לחקל ולהחמיר, ובשדה אחוזה לחקל ולהחמיר, ובשור המועד שהמת העבד לחקל ולהחמיר, באונס ובמפתא ובמוציא שם רע לחקל ולהחמיר. יש בערכין לחקל ולהחמיר, ביצד? אהר שהערך את הנאה שבישראל ואת הכבוד שבישראל — זותן המישים סלע, ואם אמר "חוד דמיו עלי" — נותן את שווי. גמרא: "יש בערכין לחקל וכו' ולהחמיר, ביצד? אהר שהערך" כו. בבישראל — און, פגום — לא; לימא מתניתין דלא כרבי אבהו. דתנן: גוי — רבי מאיר אומר: נערך אכל לא מערוד — אפילו תימא רבי מאיר, הוא הדין דאפילו גוי נמי, אלא מלאת

מנא הני מילי? אמר רב אסי, דאמר קרא: "ואפך במצלתים להשמיע" — מצלתים תרי הוו! — פיון דתרא עבדיתא עבדי, ותר נקרא עבדי פרו — קרי להו תר. מושנה אין פותחין משנים עשר ליום עומדין על הדוכן, ומוסיפין עד עולם. אין תפקין נכנס לעורה לעבודה אלא בשעה שהלויים אומרים בשרי. ולא היו אומרים בבל ובכדור אלא פפה, כדי ליתן תבל בפנימה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין עליו למנן ואין עליו לדוכן, אלא בארץ היו עומדין וראשון בין רגלי הלויים, וצערי הלויים היו נקראין. גמרא הני כנגד מי? דפפא: כנגד תשעה פגורות [ואינו] נבלים וצלצל אחר, שנאמר: "הוא ובניו ואחיו שנים עשר". "אין תפקין נכנס לעורה לעבודה אלא בשעה שהלויים" כו. מנא הני מילי? אמר רבי יוחנן, דאמר קרא: "ועמד ישוע בניו ואחיו קרומיאל ובניו בני יהודה פאחד לנצח על המלכה ה' עבודת בית ה'". גוי. "לא היו אומרים לא בבל ולא בכדור אלא פפה" כו. למימרא, דיבל לחוד ובגור לחוד; לימא מתניתין דלא כרבי יהודה? דתניא: רבי יהודה אומר: כגור של מקדש — של שבעת ימים היה, שנאמר: "שבע עמחות פניך", אל תקרי "שזבע" אלא: "שבע", ושל ימות המשיח — שמונה, שנאמר: "למנצח על השמינית", אל נימא שמניתי, של עולם הבא — עשר, שנאמר: "עלי עשר ועל נבל עלי הגיון בכדור", ואומר: "חודו לה" בכדור בבל עשור ופרו לו שיר חדש! — אפילו תימא רבי יהודה: לעולם הבא, אידי דנפיש ימינו דיריה נפיש קליה כי נבל, קרי ליה נבל. "רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין עליו מן המנן" כו. תנא: וסועדי הלויים היו נקראין. ויהי דתי? פיון דתי? פיון קליהו והני עב קליהו, הני מקמטי והני לא מקמטי, קרי להו "צערי".

חֲכַרְיָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בְּעֵי: מַעְתָּה אֶפִּילוּ לְעַצְמוֹ לֹא יוֹכְחוּ דְכַתְיִב: אַל רַעְהוּ, עַד שִׁיְהֵא בְּרַעְהוּ: רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק, פֶּתַר לָהּ בְּשִׁיטַת אֶפְיוּמוֹת. דְּתַנְיִנֵּן תַּמּוּן: אֶפְיוּמוֹת – מִקְהֵן מְקַה, וּמִמְבָּרֵן מִמְבָּר בְּמַטְלֵמִין.

וְהַתְנִינֵן: אֲבָל אֵינוֹ מִזְבֵּחַ לֹא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתוֹ הַקְּטָנִים וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, מִפְּנֵי שְׂיָדָן בְּיָדוֹ!

רַבְּנָן דְּמִסְרִין אֲמַרִין: בָּאֵן – בְּקַמְן שׁוֹשׁ בּוֹ דַּעַת. בָּאֵן – בְּקַמְן שְׂאִין בּוֹ דַּעַת.

תַּמּוּן תַּנְיִנֵּן: הַשְׁוֹאֵל אֶת הַפֶּרָה, וְשִׁילְחָה לּוֹ בְּיַד בְּנוֹ בְּיַד עַבְדוֹ בְּיַד שְׁלוּחֹהּ! לִית הִדָּא אֲמַרְהָ שְׁהַעֲבֵד זָכָה מִרְבוֹ לְאַחֲרָ? אָמַר רַבִּי לְעוֹר: תַּפְתַּר בְּעַבְד עֲבָרִי.

אָמַר רַבִּי יוֹהָנָן: אֶפִּילוּ תִּפְתְּרִינָהּ בְּעַבְד כְּנַעֲנִי, תִּפְתַּר בְּאֹמֵר לוֹ: "פֶּתַח לָהּ וְהִיא בָּאָה מֵאֵלֶיךָ". וְתַנִּי בֵּן: הַנְּהִיגָהּ, הַמְּשִׁיכָהּ, קָרָא לָהּ וּבָאת אַחֲרָיו – נִתְחַיֵּב לָהּ לְשֵׁלֶם בְּשׁוֹאֵל.

רַבִּי זְעִירָא שְׁמַע לָהּ מִן הַכָּא, אֲבָל אֵינוֹ מִזְבֵּחַ לֹא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבְתוֹ הַקְּטָנִים, וְלֹא עַל יְדֵי עַבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, מִפְּנֵי שְׂיָדָן בְּיָדוֹ. לִית הִדָּא אֲמַרְה: שְׂאִין הַעֲבֵד זָכָה מִרְבוֹ לְאַחֲרָ!

תִּפְתַּר בְּרַבִּי מֵאִיר. דְּרַבִּי מֵאִיר עֲבִיד יַד הַעֲבֵד בְּיַד רַבּוֹ. וְהַתְנִי: אֲשַׁתּוּ! רַבִּי מֵאִיר סָבַר: יַד הָאִשָּׁה בְּיַד בַּעֲלָהּ.

רַבִּי חֲנַנְיָא בְּשֵׁם רַבִּי פִּינְחָס: תִּפְתַּר כְּהַדִּין תַּנְיִיָהּ. דְּתַנִּי: אֲשַׁתּוּ – אֵינָהּ פּוֹדָה לּוֹ מַעֲשַׂר שְׁנֵי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: אֲשַׁתּוּ – פּוֹדָה לּוֹ מַעֲשַׂר שְׁנֵי.

וְהַדִּין תַּנְיָהּ, רַבִּי מֵאִיר עֲבִיד יַד הַעֲבֵד בְּיַד רַבּוֹ, וְלֹא יַד הָאִשָּׁה בְּיַד בַּעֲלָהּ.

בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹשִׂין בֶּן בְּמַעוֹת, הָיוּ נוֹטְלִין אוֹתָן וּבוֹרְחִין, הַתְּקִינוּ שִׁיְהֵא עוֹשִׂין בְּפִירוֹת.

אַף עַל פִּי בֶּן הָיוּ נוֹטְלִין אוֹתָן וְאוֹכְלִין אוֹתָן, הַתְּקִינוּ שִׁיְהֵא מִזְבֵּחַ לּוֹ אֶחָד מַעֲשֶׂרָה לְקַרְקַע.

רַבִּי אִינְיָא בַּר סִיסַי, סָלַק גְּבִייהּ רַבִּי יוֹנָתָן. אָמַר לֵיהּ: אֶפְרוֹק לָךְ בְּהָדָא סִילְעָא. אָמַר: אֵי בְּעֵי מִינָם נָסָא, חִזּוּר וְנִסְתַּה מִינְיָהּ.

[דף כ"ד ע"א]

אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כַּד שְׁעָרִית דַּעֲתִיָּהּ, דְּאֵלוֹ נִסְתַּה לֹא הָוּה אָמַר לִי כְלוּם. לְפּוּם בֶּן יְהוּבִית יְתָה לֵיהּ.

הַלְבָּח ד'

מִתְנִי' מִשְׁדּוּ מִמְּנוּ מַעֲשַׂר בְּסַלְעַ, וְלֹא הַסְפִּיק לְפָדוֹתוֹ עַד שְׁעָמַד בְּשִׁתִּים – נוֹתֵן לּוֹ סַלְעַ, וּמִשְׁתַּבַּר בְּסַלְעַ, וּמַעֲשַׂר שְׁנֵי שְׁלוֹ.

מִשְׁדָּךְ מִמְּנוֹ מַעֲשֵׂר בְּשָׂתִימִים, וְלֹא הִסְפִּיק לְפָדוּתוֹ עַד שֶׁעָמַד בְּסַלַע – נוֹתֵן לוֹ סַלַע מִחֻלְיוֹ, וְסַלַע שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁלוֹ.

אִם הָיָה עִם הָאָרֶץ – נוֹתֵן לוֹ מִדְּמִיּוֹ.

הַפּוֹדָה מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְלֹא קָרָא שָׁם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: דִּיּוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צָרִיד לְפָרֵשׁ.

הָיָה מְדַבֵּר עִם הָאִשָּׁה עַל עֶסְמִי גִטָּה וְקִדּוּשִׁיהָ, וְנָתַן לָהּ גִטָּה וְקִדּוּשִׁיהָ וְלֹא פָרֵשׁ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: דִּיּוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צָרִיד לְפָרֵשׁ.

[דף כ"ד ע"ב]

גְּמָרָא מִתְּנִיתִין דְּלָא בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל! דְּתַנְיָנָן: רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לְעוֹלָם מִשְׁיַכְתּוֹ שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי – הוּא פְּדִינּוֹ.

רַבִּי יוֹסִי בִּשְׁם רַבִּי לְעוֹזֵר: אֵין מוֹסִיפִין חוֹמְשׁ עַל הַסַּלַע הַשְּׁנֵייה. וְהָיָה רַבִּי לְעוֹזֵר מִסְתַּבֵּל בֵּיהּ. אָמַר לִיה: מַה אַתָּה מִסְתַּבֵּל בֵּי? אָף רַבִּי הִילָא מוֹדִי בְּה! בֵּי דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׂאִין הוּא וּפְדִינּוֹ מִשְׁלוֹ – אֵינוֹ מוֹסִיף חוֹמְשׁ.

מַהוּ צָרִיד לְפָרֵשׁ? זֶה גִיטִיךְ וְזֶה קִידּוּשִׁיךְ. וְהִכָּא, זֶה פְּדִיּוֹן מַעֲשֵׂר שְׁנִי.

רַבִּי זְעִירָא, חָיִיא בַר בּוֹז, אָבָא בַר תַּחְלִיפָא בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מַה פְּלִיגִין? כְּשֶׁהַפְּלִיגוּ דְעָתָן לְעִנְיָנוֹת אַהֲרִים. אָבָל אִם הָיוּ עֲסוּקִים בְּאוֹתוֹ עֲנִין – גִּט הוּא.

רַבִּי חֲזִי בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי יוֹסִי: רַבִּי – כְּרַבִּי יוֹסִי, וְרַבִּי נָתַן – כְּרַבִּי יוֹדֵעַ?

דְּתַנְיָנָן תַּפְּסוּ: אִי אִיפְשִׁי שְׁתַּקְבֵּל לָהּ, אֲלֵא הָא לָךְ וְתָן לָהּ, אִם רָצָה לְהַחְזִיר – יַחְזִיר.

מִתְּנִיתָא – דְּרַבִּי. דְּתַנְיָ: אָמְרָה: הַתְּקַבֵּל לִי גִיטִי, וְהִלָּךְ וְאָמַר לוֹ: אֲשַׁתְּךָ אָמְרָה: "הַתְּקַבֵּל לִי גִיטִי".

הוֹלִיכוֹ לָהּ, וְנָתַנּוּ לָהּ, זָכָה לָהּ, הַתְּקַבֵּל לָהּ, אִם רָצָה לְהַחְזִיר – לֹא יַחְזִיר; דְּכָרִי רַבִּי.

רַבִּי נָתַן אוֹמֵר: הוֹלִיכוֹ לָהּ, וְנָתַנּוּ לָהּ, אִם רָצָה לְהַחְזִיר – יַחְזִיר. זָכָה לָהּ, הַתְּקַבֵּל לָהּ, אִם רָצָה לְהַחְזִיר – לֹא יַחְזִיר.

רַבִּי אוֹמֵר: בְּכוֹלֵן לֹא יַחְזִיר, עַד שִׁיאֵמַר לוֹ: אִי אִפְשִׁי שְׁתַּקְבְּלִי, אֲלֵא שְׁתוֹלִיכִי לָהּ.

וְקִשְׂיָא עַל דְּרַבִּי, הָא לָךְ

[דף כ"ה ע"א]

מִדְּבוּרֵי, אִם רָצָה לְהַחְזִיר – לֹא יַחְזִיר! וְקִשְׂיָא עַל דְּרַבִּי נָתַן. הָא לָךְ מִדִּיבּוּרָא, אִם רָצָה לְהַחְזִיר –

לֹא יַחְזִיר!

רבי הונא אָמַר: נַעֲשֶׂה שְׁלוּחוֹ וּשְׁלוּחָהּ. אִיסָה אָמַר: בּוֹלְהֵן דְּתַנְיִנֵּן: "שְׁלוּחוֹ וּשְׁלוּחָהּ" – מְגוֹרְשֵׁת וְאִינְהָ מְגוֹרְשֵׁת.

אָמַר לֵיהּ: וּמַה בְּיַדְדָּךְ? וְאָמַר רַבִּי יַעֲרָא, הֲיִיחַ בַּר בּוֹן, אֲבָא בַר תַּחְלִיפָא בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשִׁיעִיה: מַה פְּלִיגִינָךְ? בְּשֵׁהֲפִלְגוּ דַּעְתּוֹן לְעִנְיָנִים אַחֲרִים. אֲכַל אִם הֵי עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֲנִיין – גַּט הוּא. וְהָכָא, אֲפִילוּ הֵן עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עֲנִיין – הִיא הַמַּחְלֻקָּת.

רַבִּי עֲזַרְהָ בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי מְנָא: אַף לְעִנְיָין מִתְנַה בְּזֵ? אָדָם עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ? אָמַר לֵיהּ: תַּמָּן הַתּוֹרָה וְיִבַּת אוֹתָהּ בְּגִיטָה וְהִיא עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל דְּבַר שֶׁהוּא שְׁלָהּ! אֵית לָךְ מִימַר בְּמִתְנַה אָדָם עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ?

וְעוֹד מִן הָדָא, דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זְבִדִי, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אָמַר לִיתֵן מִתְנַה לְחֵבִירוֹ, וּבִיקֵשׁ לְחֹזֵר בּוֹ – חֹזֵר בּוֹ. קָם רַבִּי יוֹסִי עִם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זְבִדִי, אָמַר לֵיהּ: וְהִינּוּ הֵיין צְדָק (ויקרא יט, לו)? אָמְרִין: בְּשִׁעָה שְׂאִמַּר הֵיין, צְדָק הֵוֵה.

הַלְכָה ה' מִתְנִי' הַמְנִיחַ אֶפֶר, וְאֲכַל עֲלִיו חֲצִי, וְהִלְךְ לְמָקוֹם אַחַר וְהָרִי הוּא יוֹצֵא בְּפִנְדִּיּוֹן – אוֹכַל עֲלִיו עוֹד אֶפֶר.

הַמְנִיחַ בְּפִנְדִּיּוֹן, וְאֲכַל עֲלִיו חֲצִי, וְהִלְךְ לְמָקוֹם אַחַר וְהָרִי הוּא יוֹצֵא בְּאֶפֶר – אוֹכַל עֲלִיו עוֹד פְּלַג. הַמְנִיחַ אֶפֶר שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי – אוֹכַל עֲלִיו אֶחָד עֶשֶׂר

[דף כ"ה ע"ב]

אִיסַר וְאֶחָד מִמָּאָה בְּאִיסַר.

בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: הַכֵּל עֶשְׂרֵה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: בְּדוּדָי – אֶחָד עֶשֶׂר. וּבְדַמְאֵי – עֶשְׂרֵה.

[דף כ"ו ע"א]

גְּמֵרָא תַנִּי רַבִּי חֵיִיא: שְׁנֵי אִיסְרִין – פּוּנְדִּיּוֹן. אָמַר רַבִּי מִתְנַיָּא: מִתְנִיתָא אֶמְרָה בְּזֵ! הַמְנִיחַ אִיסַר וְאֲכַל עֲלִיו חֲצִי, וְהִלְךְ לוֹ לְמָקוֹם אַחַר וְהָרִי הוּא יוֹצֵא בְּפִנְדִּיּוֹן – אוֹכַל עֲלִיו עוֹד אִיסַר.

שְׂמוּאֵל אָמַר: לֹא מְצִינָא תַנְיָה! אֵין יִסַּב חַד לְעֶשְׂרֵה – צְרִיךְ לְמִיּוֹסֵב הָדָא לְמֵאֲתָא. אֵין יִסַּב הָדָא לְמֵאֲתָא – צְרִיךְ לְמִיּוֹסֵב הָדָא לְאַלְפָּה. אֵין יִסַּב הָדָא לְאַלְפָּה – צְרִיךְ לְמִיּוֹסֵב הָדָא לְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים וְכוּ, בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: בְּדוּדָי – אֶחָד עֶשֶׂר, וּבְדַמְאֵי – עֶשְׂרֵה. תַנִּי בַר קַפְרָא: בֵּין בְּדַמְאֵי בֵּין בְּדוּדָי – אֶחָד עֶשֶׂר הֵן. הוֹרִי רַבִּי יוֹדֵן בִּי רַבִּי שְׁלוֹם, בְּהָדָא דְתַנִּי בַר קַפְרָא.

מתניתין – רַבִּי לִיעֲזָר! דְּרַבִּי לִיעֲזָר אָמַר: הַנֶּאֱמָן עַל הַשְּׁנִי – נֶאֱמָן עַל הָרֵאשׁוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: דְּכַרִּי הַכֹּל הֵיא! עָשׂוֹ אוֹתוֹ כְּתוּסָפוֹת הַבִּיבּוּרִים. מַה תּוּסָפוֹת הַבִּיבּוּרִים – נֶאֱכָלָת בְּמַתָּרָה וּפְמַתָּרָה מִדְּמַאי. אַף זֶה – נֶאֱכָל מִשׁוּם שְׁנִי וּפְמַתּוֹר מִן הָרֵאשׁוֹן. אֲתָא רַבִּי הַנְּנִיחַ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי: דְּרַבִּי לִיעֲזָר הֵיא!

הַלְכָה ו' מתני' כֹּל הַמְּעוֹת הַנִּמְצָאִין – הֲרִי אֵלֹו חֲלִין. וְאִפְלוּ דִּינְרִי זָהָב עִם הַפְּסָף וְעִם הַמְּעוֹת. מִצָּא כְּתוּבִן הָרֵשׁ, וְכַתוּב עָלָיו:

[דף כ"ו ע"ב]

"מַעֲשֵׂר" – הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר. הַמּוּצָא כְּלִי וְכַתוּב עָלָיו "קֶרֶבֶן", רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם הָיָה שֶׁל הָרֵשׁ – הוּא חֲלִין, וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ קֶרֶבֶן. וְאִם הָיָה שֶׁל מַתְּכָת – הוּא קֶרֶבֶן, וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ חֲלִין. אָמְרוּ לוֹ: אִין דְּרַדְּ בְּנֵי אָדָם לְהֵיּוֹת בּוֹנְסִין חֲלִין בְּקֶרֶבֶן.

הַמּוּצָא כְּלִי וְכַתוּב עָלָיו "קוּף" – קֶרֶבֶן. מִ"ם" – מַעֲשֵׂר. "דְּלִית" – דְּמַאי. "טִית" – טָבֵל. "תִּיו" – תְּרוּמָה. שֶׁבִּשְׁעַת סַבְּנָה הֵיּוּ כּוֹתְבִין "תִּיו" תַּחַת תְּרוּמָה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר: וּכְוֹלֵן שְׁמוֹת אָדָם הֵן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִפְלוּ מִצָּא חֲבִית וְהֵיא מְלֵאָה פְּרוֹת, וְכַתוּב עָלֶיהָ "תְּרוּמָה" – הֲרִי אֵלֹו חֲלִין, שְׁאֵנִי אָמַר: אֲשֶׁתְּקַד הֵיתָה מְלֵאָה פְּרוֹת תְּרוּמָה, וּפְנָה.

הָאוֹמֵר לְבָנוּ: "מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּנוֹיִת זֹו" וּמִצָּאָו בְּנוֹיִת אַחֲרָת – הֲרִי אֵלֹו חֲלִין. "הֲרִי שֵׁם מְנָה" וּמִצָּא מְאֵתִים – הַשְּׂאֵר חֲלִין. "מְאֵתִים" וּמִצָּא מְנָה – הַכֹּל מַעֲשֵׂר.

גמרא שְׁלֵא תֵאמַר: הוּאִיל וְאִין דְּרַדְּ בְּנֵי אָדָם לְעֵשׂוֹת בֶּן – יֵהָא שְׁנִי, לְפּוּם בֶּן צְרִיד מִימַר: חֲלִין.

תְּנִי: אֶלְ"ף, דְּל"ת, הִי"ת, טִי"ת, רִי"ש, תִּיו – תְּרוּמָה.

אֶלְ"ף – קְדַמִּיתָא. דְּלִי"ת – דְּמוּעָ. הִי"ת – חֲלָבוּ. טִי"ת – טִיבוּ. רִי"ש – רֵאשִׁית. מִ"ם – מַעֲשֵׂר. תִּיו – תְּרוּמָה.

בִּישׁוֹן – שְׁנִי. פִּישׁוֹן – שְׁנִי. יו"ד, מִ"ם – מַעֲשֵׂר.

"מַעֲשֵׂר עִיר". "פּוֹרְקָן". "לְשֵׁם יוֹסִי". "לְשֵׁם שְׁמַעוֹן". "לְעֵלוֹת לְאוּלְקָן בִּירוּשָׁלַיִם" – חֲלִין. אֲנִי אָמַר: סִיבּוּלְיָה עָשׂוֹ בִּינֵיהֶן.

עַד כְּדוֹן וְשִׁנּוּת. חֲדָשׁוֹת? אֲנִי אָמַר: אֲתַמּוּל הֵיתָה מְלֵאָה תְּרוּמָה וּפְנָה.

כְּהָדָא דְּרַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסִי הוּוֹן שׁוֹתְפִין בְּגַרְבִּיָּה, כַּד דְּמַדְּ רַבִּי יוֹנָה, אָמַר רַבִּי מְנָא לְרַבִּי יוֹסִי, כֹּל גָּרֵב דְּכַתִּיב בֵּיה "רַבִּי יוֹנָה" – דִּידִיו אָמַר לֵיה: אֲשֶׁתְּקַד הָנוּה דִּידֶךָ. אִישְׁתְּדָא – דִּידִי. מִצָּא בְּמַגּוּפְתּוֹ הֲרִי הוּא כְּתוּב עָלָיו "מַעֲשֵׂר" – הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר.

נתחלפו לו?

[דף כ"ז ע"א]

תִּמְנָן תְּנִינָן: זִמְנָן שְׁחֹרִים וּמִצָּא לְכָנִים, לְכָנִים וּמִצָּא שְׁחֹרִים. שְׁנִים וּמִצָּא שְׁלֶשָׁה – אִמּוּרִין. שְׁלֶשָׁה וּמִצָּא שְׁנִים – מוּתָרִין.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵא: דְּרַבִּי הוּא. דְּתַנְי: מֵאֵתִים וּמִצָּא מָנָה – הַמָּנָה נִיטְלָה; דְּבַרִּי רַבִּי. וְחֻקִּים אִמּוּרִים: חוּלִין.

חֹזֵר וְאָמַר: דְּבַרִּי הַבֵּל הוּא! שְׁנִיָּא הוּא בְּגוּזְלִין שְׁדַרְבָּן לַפְרוֹת. וְהַתְּנִי רַבִּי חֲלַפְתָּא בְּן שְׂאוּל: הוּא הַדְּבַר בְּגוּזְלִין, הוּא הַדְּבַר בְּכַצִּים! הוּוּ: דְּרַבִּי הוּא.

תִּמְנָן – הוּא הַנִּיחַ הוּא מִצָּא. בְּרַם הֵכָא – אָבִי הַנִּיחַ, בְּנֵי מִצָּא.

רַבִּי בּוֹז בַּר בַּהֲנָן אָמַר קוּמִי רַבִּי יוֹסֵא בְּשֵׁם רַבִּי אֲחָא: הוֹרִי רַבִּי בָּא בַר זַבְדָּא בְּמַעֲשֵׂר שְׁנִי – בַּהֲדָא דְּרַבִּי.

הָרִי שְׁהִיָּה מוּצְטַעַר עַל מַעֲוִיתוֹי שֶׁל אָבִי, נִרְאָה לּוֹ בְּחִלוּם: כֶּד וְכַד הֵם, וּבְמִקּוּם פְּלוּנֵי הֵם. אֲתָא עוֹבְדָא קוּמִי רַבִּינָן, אִמּוּרִין: דְּבַרִּי חִלּוּמוֹת – לֹא מַעֲלִין וְלֹא מוֹרִידִין.

רַבִּי יוֹנָה בְּעֵי: מוּצְטַעַר וְחִמִּי וְאֵת אִמְרַתְּ הַכִּין? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא מִסְתַּבְּרָא, דְּלֹא, בַּהֲהוּא דְּלֹא מוּצְטַעַר וְחִמִּי. בְּרַם הֵכָא כְּמָה דְּבַר נֵשׁ הוּוּ – הוּא חֲלִים. אָמַר רַבִּי אָבִין: מֵאֵן דְּעַבְדַּי, יֵאוּת עַבְדַּי בְּרַבִּי יוֹסֵי.

חַד בַּר נֵשׁ אֲתָא לְגַבֵּי דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּן חֲלַפְתָּא. אָמַר לִיה: חֲמִית בְּחִילְמַאי, מִיתַמַּר לִי: אִיוּזֵל לְקַפּוּדְקַיָּא, וְאֵת מִשְׁבַּח מִידְלָא דְּאַבּוּד! אָמַר לִיה: אָזֵל אָבִי דִּהְהוּא גְּבַרָא לְקַפּוּדְקַיָּא מִן יוּמוֹי? אָמַר לִיה: לֹא. אָמַר לִיה: אִיוּזֵל מְנִי עֲשֵׂר שְׁרִיין גּוֹ בְּיִתְךָ, וְאֵת מִשְׁבַּח מִידְלָא דְּאַבּוּד תַּחֲוֹת קַפָּא דְּקוּרְיָא.

חַד בַּר נֵשׁ אֲתָא לְגַבֵּי דְּרַבִּי יוֹסֵי בַר חֲלַפְתָּא. אָמַר לִיה: חֲמִית בְּחִילְמַאי לְבוּשׁ חַד כְּלִיל דְּזוּת. אָמַר לִיה: דָּאֵת מִתְרוּמָמָא. לְכַתֵּר יוּמִין אֲתָא חַד חוֹרָן, אָמַר לִיה: חֲמִית בְּחִילְמַאי לְבוּשׁ כְּלִילָא דְּזוּת, אָמַר לִיה: דָּאֵת מַלְקִי. אָמַר לִיה: לִהְהוּא גְּבַרָא אִמְרַתְּ דָּאֵת מִתְרוּמָמָא, וְלִי אִמְרַתְּ דָּאֵת מַלְקִי? אָמַר לִיה: הִהוּא תוּחַ בְּנִצְיָא, וְאֵת בְּחֻבְטָיָא.

חַד בַּר נֵשׁ אֲתָא לְגַבֵּי דְּרַבִּי יִשְׁמַעְעָל בְּרַבִּי יוֹסֵי. אָמַר לִיה: חֲמִית בְּחִילְמַאי מִשְׁקָה זִיתָא מִשְׁחָ. אָמַר לִיה: תִּיפַח רוחִיה דִּהְהוּא גְּבַרָא, לְאִימִיה הוּא חֲכִים.

חַד בַּר נֵשׁ אֲתָא לְגַבֵּי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל בִּי רַבִּי יוֹסֵי. אָמַר לִיה: חֲמִית בְּחִילְמַאי עֵינֵי נִשְׁקָה חֲבִירְתָּהּ. אָמַר לִיה: תִּיפַח רוחִיה דִּהְהוּא גְּבַרָא, לְאַהֲתִיה הוּא חֲכִים.

חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי, אמר ליה: חמית בחילמאי אית לי תלתא עינין, אמר ליה:

[דף כ"ז ע"ב]

תנורין את עבד, תרתין עיניך ועיניה דתנורא.

חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי, אמר ליה: חמית בחילמאי אית לי ארבעה אודנין, אמר ליה: מלוי את תרתין אודניך ותרתין אודני דגרבא.

חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי, אמר ליה: חמית בחילמאי ברייתא ערקין מן קומי, אמר ליה: דאת מייתי איזיאי וכל עמא ערקין מן קדמך.

חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי, אמר ליה: חמית בחילמאי לביש חד פינקס דתרי עשר לוחין, אמר ליה: איסמנוא דההוא גברא אית בה תרי עשר מרקען.

חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי, אמר ליה: חמית בחילמאי בלע חד כוכב, אמר ליה: תיפח רוחיה דההוא גברא, יהודאי קמל! דכתוב (במדבר כד): דרף כוכב מעקב.

חד בר נש אתא לקמיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי, אמר ליה: חמית בחילמאי פרמיה דההוא גברא מסיק חסין, אמר ליה: חמריה דההוא גברא מיפוק בסיס, ואת מינסב חסין וצבע בסיסין.

חד בר נש אתא לגבי דרבי ישמעאל בי רבי יוסי, אמר ליה: חמית בחילמאי, מיתמר לי הכין, זרק אצבעתך גת. אמר ליה: הב לי אגרא ואנא אמר לך. אמר ליה: חמית בחילמאי מיתמר לי הכין, תיהוי גת בפומך. אמר ליה: הב לי אגרא ואנא אמר לך. אמר ליה: חמית בחילמאי הכין וקוף אצבעך. אמר ליה: לא אמרית לך? הב לי אגרי ואנא אמר לך! בד דאיתמר לך הכין – גת דילפא בחיטך. בד איתמר לך הכין – אינפחן. בד איתמר לך הכין – צכחין.

חד פתיי אמר: אנא איזול מפלי בהדין סבא דיהודאי, אתא לגביה, אמר ליה: חמית בחילמאי ארבעה אודין וארבע שיקמין מקניתא, אדרא תורתא, ויהוא גברא יתיב מדרף. אמר ליה: תיפח רוחיה דההוא גברא! לית הדין חלם!

אפילו מן, לית את נפיק ריקן! ארבעתי אודין – ארבעתי שיטתיה דערסא. ד' שיקמין – ארבעתי פורעתא דערסא. מקניתה – מרגלתא, אדרא – דרא דתיבנא, תורתא – אצבעתא, ויהוא גברא יתיב מדרף, ויהוא גברא רביע בגויה, לא חיי ולא מוית, וכן הוות ליה.

הדא איתא דאתיא לגבי רבי לעזר, אמרה ליה: חמית בחילמאי, תיניתא דביתא מיתברא, אמר לה: דאת מולד בר דבר, אולה וילדה בר דבר, בתר יומין אולה בעיא ליה, אמרין לה תלמידוי לית

הוא חָכָא. אָמְרִין לָהּ: מַה אֶת בְּעֵינַי מִיְנִיחָה? אָמְרָה לֹא: חֲמִית הָיִיא אֶתְתָּא בְּחִלְמַי תִּנְיִיתָא דְבֵייתָא מִיתְבְּרָא. אָמְרִין לָהּ: דָּאת מוֹלִיד בַּר דְּכַר, וּבְעֵלְהָ דִּהְיִיא אִיתְתָּא מְוִית.

כַּד אֶתְתָּא רַבִּי לֵיעָזֵר, תְּנִין לֵיהּ עוֹבְדָא. אָמַר לֹא: קְטִלְתוּן נַפְשִׁי! לְמַה? שְׂאִין הַחֲלוּם הוֹלֵךְ אֵלָּא אַחַר פְּתוּנֵוּ. שְׁנַאֲמַר (בראשית מא): **וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ בֶן הַיָּהּ.**

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַחֲלוּמוֹת – הוֹלְכִין אַחַר פְּתוּנֵיהוּן. הוּיָן מִן הַיּוּן. יֵשׁ שׁוֹתֵה יוּן וְטוֹב לוֹ, יֵשׁ שׁוֹתֵה יוּן וְרַע לוֹ. תְּלִמִיד חָכֵם שׁוֹתֵה – וְטוֹב לוֹ, עִם הָאֲרִיץ שׁוֹתֵה – וְרַע לוֹ.

חַד בַּר נֶשׁ אֶתְתָּא לְגַבִּי רַבִּי עֲקִיבָה, אָמַר לֵיהּ: חֲמִית בְּחִלְמַי רְגְלֵי קְטִינָא. אָמַר לֵיהּ: דְּמוּעָדָא מְוִיתִי וְלִית מִיכַל קוּפְדַּי.

אֶתְתָּא חַד חוֹרֵן לְגַבִּיהּ, אָמַר: חֲמִית בְּחִלְמַי רְגְלֵי מִסּוּבְלָא. אָמַר לֵיהּ: מוּעָדָא מְוִיתִי וְאִית לָךְ קוּפְדַּי סְגִי.

חַד תְּלִמִיד מִן דְּרַבִּי עֲקִיבָה הוּהוּ יְתִיב, וְאֶפְוִי מְשַׁנְיִין. אָמַר לֵיהּ: מַהוּ פִּזָּה? אָמַר לֵיהּ: חֲמִית בְּחִלְמַי תְּלַת מִלִּין קְשִׁיין. בְּאֶדְרָא אֶתְ מְוִית. וְנִסְכֵּן לִית אֶתְ חֲמִי. וּמַה דָּאת זְרַע לִית אֶתְ כְּנֶשֶׁת.

אָמַר לֵיהּ: תְּלַתִּיהוּן טְבִין אִינּוּן! בְּהַדְרָא דְאִוּרִייתָא אֶתְ מַתְרוּמְמָא. וְנִסְיִן לִית אֶתְ חֲמִי, וּמַה דָּאת זְרַע לִית אֶתְ כְּנֶשֶׁת, מַה דָּאת מוֹלִיד לִית אֶתְ קַבֵּר.

הַדְרָן עֲלֵךְ הַמוֹלִיד שִׁירוֹת

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

[דף כ"ח ע"א]

מתני' פָּרֶם רְבָעִי – מְצִינִין אוֹתוֹ בְּקוּזוֹת שֶׁל אֲדָמָה, וְשֶׁל עֶרְלָה – בְּחֶרְסִית. וְשֶׁל קְבָרוֹת – בְּסִיד, וּמְמַחָה וְשׁוּפָד. אָמַר רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשִׁבְעֵית. אֲכַל בְּשֶׂאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעַ – הִלְעִימָהוּ לְרָשָׁע וְיָמוֹת.

וְהַצְנוּעִין – מְנִיחִין אֶת הַמְּעוֹת וְאוּמְרִים: "כָּל הַנֶּלְקָט מִזֶּה – מְחַלֵּל עַל הַמְּעוֹת הָאֵלֶּיךָ".

גמרא פָּרֶם רְבָעִי כו'. זִוְגָא שְׂאֵל לְרַבִּי: מַה נִּתְנִי: פָּרֶם רְבָעִי אוּ נִטְע רְבָעִי? אָמַר לֹא: פּוֹקוּן שְׂאֵלֹן לְרַבִּי יִצְחָק רֹבָא, דְּבַחְנַת לֵיהּ כָּל מַתְנִיתָא. נִפְקוּן וְשְׂאֵלֹן לֵיהּ. אָמַר לֹא: קְדַמְיָא – פָּרֶם רְבָעִי וְתִנְיִנָּא – נִטְע רְבָעִי.

רַבִּי זְעִירָא מְקַבֵּל לְסַבְיָא דְהוּוֹן בְּיוֹמוֹי דְרַבִּי יִצְחָק רֹבָא, דְלָא בְּחָנּוּן כָּל מַתְנִיתָא מִיְנִיהּ.

תַּנְי: בְּרַם רַבְעִי – מְצִינִים אוֹתוֹ בְּקוֹזוֹת אֲדָמָה. שֶׁהוּא לְשַׁעָה. וְשָׁל עֲרָלָה בְּחֶרְסִית, בְּחִיּוּרָא, שֶׁהוּא יוֹתֵר מִיָּבֵן. וְשָׁל קְבֻרוֹת בְּסִיד, דִּהוּא יוֹתֵר מִיָּבֵן.

תַּנְי רַבִּי תַחְלִיפָא בְּן שְׂאוּל: אִם הָיוּ יְהוּדוֹת – תּוֹלָה בְּהֵן אֲנִי חֲבִיבִית.

רַבִּי זְעִירָא בְּעָי: לְמָה לִּי נֵן אָמְרִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מָה שֶׁהוּא? בְּהָדָא דְתַנְי: אֵילָן שֶׁל הַקֶּדֶשׁ – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא. בְּתֵי עֲבוּדָה זָרָה – מִפְּתָמִין אוֹתָנָן בְּפִתְמִין.

בֵּית מְנוּגָע – נוֹתְנִין עָלָיו אֶפֶר מְקֻלָּה. מְקוּם הַרוּג – בְּדָם. מְקוּם עֲגֻלָּה עְרוּפָה – בְּחַגוּרָה שֶׁל אֲבָנִים. וְחָשׁ לומר שֶׁמָּא אֵילָן שֶׁהוּא מְנַבֵּל פִּירוֹתָיו הוּא! וְלֹא בֵּן תַּנְי: אֵילָן שֶׁהוּא מְנַבֵּל פִּירוֹתָיו – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא, וּמְטַעֲיָנִין אוֹתוֹ אֲבָנִים, וּמְבַחֲתִין לִיהֵ דֵי עֶבֶד. תַּמּוֹן – דְּלֵא יִתִּיר פִּירוֹי. בְּרַם הַכָּא – דֵּי עֶבֶד לְכַתְּחִילָה.

[דף כ"ח ע"ב]

רַבִּי יוֹנָה בְּעָי: וְלָמָּה לִּי נֵן מְרִין: הוּמָא, בְּהוּמָא שֶׁל סִיקְרָא, זָכַר לְמִזְבְּחָא: כִּי דְתַנְיָנָן תַּמּוֹן: הוּמָא שֶׁל סִיקְרָא חוּגְרוֹ בְּאַמְצָעָא, לְתַבְחִין בֵּין דְּמִים הַעֲלִיּוֹנִים לְדְּמִים הַתַּחְתּוֹנִים! תַּנְי רַבִּי הֵיִיא: סוֹקְרִין עָלָיו בְּסִיקְרָא: "הַקֶּדֶשׁ".

רַבִּי יוֹסִי וְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל – אָמְרוּ דְּבַר אֶחָד! כְּמָה דְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֵין אֲנִי אֶתְרָאִין לְרַמְאִין, בֵּן רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אֵין אֲנִי אֶתְרָאִין לְרַמְאִין.

מִסְתַּבְּרָא, רַבִּי יוֹסִי יוֹדִי לְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל לֹא יוֹדִי לְרַבִּי יוֹסִי. רַבִּי יוֹסִי יוֹדִי לְרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל, שְׂאִין אֲנִי אֶתְרָאִין לְרַמְאִין, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל לֹא יוֹדִי לְרַבִּי יוֹסִי, שְׂאִין דְּרַף הַחֶבֶר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ דְּבַר שְׂאִינוֹ מִתּוֹקָן.

מִנְיִין לְצִיּוֹן? רַבִּי בְּרַכְיָה בְּרַבִּי יַעֲקֹב בַּר בֵּת יַעֲקֹב, בְּשֵׁם רַבִּי חוּנְיָא דְּבֵרֵת חוּרְוִן. רַבִּי יוֹסִי אָמַר לָהּ, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֶהָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִנְיָא דְּבֵרֵת חוּרְוִן. רַבִּי יְחֻזְקָאֵל, רַבִּי עוֹזִיאֵל בְּרִיהַ דְּרַבִּי חוּנְיָא דְּבֵרֵת חוּרְוִן בְּשֵׁם רַבִּי חוּנְיָא דְּבֵרֵת חוּרְוִן: וְטַמְא טַמְא יִקְרָא, כְּדִי שֶׁתֵּהָא הַטּוֹמְאָה קוֹרָא לָךְ בְּפִיָּךְ, וְאוֹמֶרֶת לָךְ: "פְּרוֹשׁ!"

רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַבִּי נְחֻמָּן: (יחזקאל לט) וְעִבְרוּ הָעֵבְרִים בְּאַרְץ וְרָאָה עֵצִים אָדָם וּבָנָה אֲצִלוּ צִיּוֹן. מִכָּאֵן שְׁמַצִּינִין עַל הָעֵצִים. אָדָם – מִכָּאֵן שְׁמַצִּינִין עַל הַשְּׂדֵרָה וְהַגּוֹלְגוֹת.

וּבָנָה – מִכָּאֵן שְׁמַצִּינִין עַל אֲבָן קְבוּעָה. אִם אוֹמֵר אֶתְּ עַל תְּלוּשָׁה, אֵף הִיא הוֹלְכָת וּמְטַמְא בְּמְקוֹם אַחֵר. אֲצִלוּ – בְּמְקוֹם טְהוּרָה. צִיּוֹן – מִכָּאֵן לְצִיּוֹן.

תְּנִי: מִצָּא אֶבֶן אַחַת מְצוּיָיִתָּה, אַף עַל פִּי שְׂאִין מְקִימִין בּוֹ – הַמֵּאֲהִיל עָלֶיךָ טָמֵא. אֲנִי אוֹמֵר: מֵת מְצוּיָין הִיָּה נִתְּוֵן תַּהֲתִיחַ.

הָיוּ שְׂתִימִים, הַמֵּאֲהִיל עָלֶיךָ – טָהוֹר, וּבִינְיָהוֹן – טָמֵא. הִיָּה חֲרוֹשׁ בְּנִתִּים – תְּרִי הֵן בִּיחִידוֹת. בִּינְיָהוֹן – טָהוֹר, וּמְכִיבוֹתֵיחֵן – טָמֵא.

תְּנִי: אֵינִי מְצוּיָיִנִי עַל הַבֶּשֶׂר, שְׂמָא יִתְאַבֵּל הַבֶּשֶׂר.

רַבִּי יוֹסְמִי בַר שִׁינָס בְּעֵי קוּמִי רַבִּי מְנָא, וְלֹא נִמְצָא מִטְמֵא טָהוֹרוֹת לְמַפְרָע? אָמַר לִיה: מוּטָב שְׂיִתְקַלְקְלוּ בּוֹ לְשַׁעֲרָה, וְאַל יִתְקַלְקְלוּ בּוֹ לְעוֹלָם.

חֲבֵרִיאֵי אֲמָרִי: יֵאוֹת אָמַר רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל! וְקָשִׁיא עַל דְּרַבְּנִין: לֹא בָּיוֹם הוּא מְצוּיָין, וְלֹא בְּלֵילָה הוּא גּוֹנָב? אָמַר לֹוֹן רַבִּי מְנָא: מִבָּיוֹם.

פִּי דְאָמַר רַבִּי הַנִּינְא (אִיב כד): חֲתַר בַּחֲשֻׁד בְּתִים, יוֹמָם חֲתָמוּ לָמוּ, לֹא רָאוּ אוֹר. מִיוֹמָם חֲתָמוּ לָמוּ, כִּף הָיוּ אֲנָשֵׁי דוֹר הַמַּבּוּל עוֹשִׁין, הָיוּ רוֹשְׁמִין בְּאַפְכּוֹלָסְמִין, וּבְאִין וְגוֹנָבִים בְּלֵילָה.

כִּף דְרָשָׁה רַבִּי הַנִּינְא בְּצִיפּוֹרִין, אִיתְעַבִּיד תַּלְתַּת מַאָּה הַתִּירִין בְּתִים.

[דף כ"ט ע"א]

וַיִּצְיִין? אִם מְצוּיָין הוּא, הִיאֵךְ נִקְרָא הוּא צְנוּעָה?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲתִיָּא דְרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל – כְּמֵאֵן דְאָמַר לְעִיתוֹתֵי עַרְב. דְתְנִי: רַבִּי דוּסָא אוֹמֵר: "כָּל מִוֶּה שְׂיִלְקָטוּ הַעֲנָנִים בֵּין הָעוֹמְרִים הַבְּקָר" – תְּרִי הוּא הַבְּקָר. רַבִּי יוֹדָה אוֹמֵר: לְעִיתוֹתֵי עַרְב. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אֵין הַבְּקָר אֲנָסִין הַבְּקָר, שְׂאִין אֲנִי אַחֲרָאִין לְרַמְאִין.

בְּרַם כְּמֵאֵן דְאָמַר בְּשַׁחֲרִית לֹא אֲתִיָּא. וַיֵּשׁ אָדָם פּוֹדָה בְּמַחֲוֶבֶר לְקַרְקַע? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: אֲפִילוּ כְּמֵאֵן דְאָמַר בְּשַׁחֲרִית – אֲתִיָּא הוּא. וְלֹא רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל הִיאֵךְ?

וְעוֹד, הוּא אִית לִיה: מְשִׁיכְתּוֹ שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי – הוּא פְדִינּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְהִינּוּ וְקָם לוֹ! אֵלֹו רָאָה כְּכָר מִתְנַלְגַּל בְּנֶהֱר, וְאָמַר: כְּכָר זֶה הַקֶּדֶשׁ, שְׂמָא כְלוּם אָמַר? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: עַד דְאֵת מְקָשִׁי לִי לְמֵאֵן דְאָמַר בְּשַׁחֲרִית, קָשִׁייתָה לְמֵאֵן דְאָמַר לְעִיתוֹתֵי עַרְב! אָמַר לִיה: מֵאֵן דְאִית לִיה לְעִתוֹתֵי עַרְב – לִית לִיה לְאִילִין קָשִׁיתָא.

[דף כ"ט ע"ב]

הַלְכָה ב'

מִתְנִי' בְּרַם רַבְּעִי, עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם מִהַלְכָּה יוֹם אֶחָד לְכָל צֵד.

וְאִיזוֹ הִיא תְּחִימוּמָה? אֵילֵת – מִן הַדְּרוֹם, וְעַקְרֵבֶת – מִן הַצָּפוֹן, וְלוֹד – מִן הַמַּעֲרָב, וְהַיַּרְדֵּן – מִן הַמְּזָרָח.

וּמִשְׁרָבּוֹ הַפְּרוּת, הַתְּקִינּוֹ שֵׁיחָא נִפְדָּה סְמוּךְ לַחֹמָה. וּתְנַאי הֵיךְ בְּדַבְרָא, שְׂאִימְתִי שִׁירְצוּ – יַחֲזוֹר הַדְּבָר לְכַמוֹת שְׁהֵיחָא.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הֵיךְ הַתְּנַאי הָזֶה. וּתְנַאי הֵיךְ, אִימְתִי שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ – שִׁיחֲזוֹר הַדְּבָר לְכַמוֹת שְׁהֵיחָא.

כֶּרֶם רְבָעִי, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: אֵין לֹא חֲמִשׁ וְאַיִן לֹא בַעֲוֵר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יֵשׁ לֹא. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: יֵשׁ לֹא פֶרֶט וְיֵשׁ לֹא עֹלְלוֹת. וְהַעֲנָיִים פּוֹדִין לְעֶצְמוֹן. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: כֵּלָּא לְגַת.

גַּמְרָא אָמַר רַבִּי הִילָא: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹשִׂין וַיִּזְן בְּטַהֲרָה לְנִסְכִּים, וְלֹא הָיוּ עֹנְבִים מִצְוִיּוֹת. הַתְּקִינּוֹ, שֵׁיחָא עוֹלָה לִירוּשָׁלַיִם מִחֶלֶד יוֹם לְכָל צַד. אַף הֵן מְחַלְקִין אוֹתָן לְקְרוֹבִין וְלִשְׁבָנִין וְלְמִיּוֹדְעִין! אֲפִילוּ דְבַר קָל הֵיךְ מַעֲטָר אֶת הַשּׁוֹק.

הָדָא פְּלִיגָא עַל נְקִיּוֹ נְקִיּוֹ הָוָה שְׂמֵשׁ בְּמַגְדֵּל צַבְעִיָיא. כָּכֵל עֲרוּבֶת שׁוּבָא, מִן דְּהוּוּ עֶבֶד קַנְדִּילוּי, הָוָה סְלִיק שְׁבֶת בְּבֵית מַקְדְּשָׁא, וְנַחֲתִית וּמְדִלִיק לִזְנָא.

וְאִית דְּאָמְרִין: סֶפֶר הָוָה, כָּכֵל עֲרוּבֶת שׁוּבָתָא הָוָה סְלִיק פֶּשֶׁט סְדְרוּי לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְנַחֲתִית שְׁבֶת בְּכִיּוֹתִיחָא.

מְרַטִירוּי דְּמַחְלוּל הָוָה סְלִיק שְׁבֵית לְגוֹ בֵּית מַקְדְּשָׁא, וְלֹא הָוָה כֵּר נֵשׁ קֶרֶץ לְתַאֲנִיָיא קְדָמוּי מִינְהוּ. בְּנֹת צְפוּרִי הוּוּן סְלִקִין שְׁבֵתוֹן כְּגוֹ בֵּית מַקְדְּשָׁא, וְלֹא הָוָה כֵּר נֵשׁ קֶרֶץ לְתַאֲנִיָיא קְדָמוּי מִינְהוּן.

בְּנֹת לוֹד הָיוּ לְשׁוֹת עֵיסֶתָן, וְעוֹלוֹת וּמַתְפַּלְלוֹת, וְיוֹרְדוֹת עַד שְׁלָא יִחְמִיצוּ!

חַד כֵּר נֵשׁ הָוָה קָאִים רַדִּי פְּסַקְתָּ תוֹרְתִיחָא קוּמוּי. הַוּוֹת פְּרִיא וְהוּא פְּרִיא, פְּרִיא וְהוּא פְּרִיא, עַד דְּאֲשַׁתְּכַח יְהִיב בְּכָכֵל. אָמְרוּ לֵיהּ, אִימַת נִפְקַתָּ? אָמַר לֹא: יוֹמָא דִּין! אָמְרִין: בְּהִיּוֹדָא אֲתִיתָּ? אָמַר לֹא: כְּדָא. אָמְרִין לֵיהּ: אִיתָּא חֲמִי לֹא. נִפְקַ בְּעֵי מִיחְמִיָיא לֹא, וְלֹא חֲכִים בְּהִיּוֹדָא אִיסְרָטָא.

מְכַלֵּל דְּפְלִיגָא! אֲפִילוּ תִימְרָ לִית הוּא פְּלִיגָא. מְחִילוֹת הָיוּ, וְנִגְנְזוּ. הָדָא הוּא דְכָתִיב (אִיכָה ג'): **גָּדַר דְּרָכֵי בְּגוֹזִית, נְתִיבְתִי עוֹה.**

רַבִּי יוֹנָה בִּשְׁם רַבִּי זְעִירָא: אֲפִילוּ כֶּרֶם שְׁהֵיחָ סְמוּךְ לַחֹמָה – הֵיךְ נִפְדָּה.

אָמַר רַבִּי אַחָא: זֹאת אוֹמְרֵת: שְׁבֵית הַמִּקְדָּשׁ עֲתִיד לְהִיבְנֹת קוֹדֶם לְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד.

דְּכָתִיב (דברים לב): **וְדָם עֵנֵב תִּשְׁתֶּה חֶמֶר**, וְאֵת אֲמַרְתָּ הֲכִינִי!

תְּנִי רַבִּי אֹמֵר: בְּכַה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּשִׁבְעִית. אֲבָל בְּשָׂאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ חוֹמֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ בִיעוּר.

עַל דַּעְתֵּיהֶּ דְּהֲדִין תְּנִינָהּ, לֹא לְמִדּוֹ לְנִטְע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי. כְּמָה דְתִימַר: אִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּשִׁבְעִית, וְדִכְוֹתִיהֶּ, אִין נִטְע רְבָעִי בְּשִׁבְעִית.

מַעֲתָהּ, אֵל יִהְיִי לוֹ קְדוּשָׁה! קְדוּשָׁתוֹ – מֵאִילָיו לְמִדּוֹ (ויקרא יט) **קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים** – הֲרִי הוּא כְּקוֹדֶשׁ שְׁקוּרִין עָלָיו אֵת הַחֶלֶל.

וְיִהָא מוּתָר לְאֹזְנִי! תְּנִי: **קוֹדֶשׁ** – מַגִּיד שֶׁהוּא אֶסֶר לְאֹזְנִי. וְיִהָא חַיִּיב בְּבִיעוּר! בְּגִין רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר מִן הַבִּיעוּר. וְיִפְדָּה בְּמַחֻבֵּר לְקַרְקַע!

תְּנִי רַבִּין שְׁמַעוֹן בְּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: אֶחָד שְׁבִיעִית וְאֶחָד שָׂאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: אִין לוֹ חוֹמֶשׁ וְאִין לוֹ בִיעוּר.

עַל דַּעְתֵּיהֶּ דְּהֲדִין תְּנִינָהּ לֹא לְמִדּוֹ נִטְע רְבָעִי מִמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי כֹּל עֵיקָר. מַעֲתָהּ אֵל יִהָא לוֹ קְדוּשָׁה וְקְדוּשָׁתוֹ מֵאִילָיו לְמִדּוֹ (ויקרא יט) **קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים** הֲרִי הוּא כְּקוֹדֶשׁ שְׁקוּרִין עָלָיו אֵת הַחֶלֶל.

וְיִהָא מוּתָר לְאֹזְנִי! קֹדֶשׁ, מַגִּיד שֶׁהוּא אֶסֶר לְאֹזְנִי. וְיִהָא חַיִּיב בְּבִיעוּר בְּגִין דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר מִן הַבִּיעוּר. וְיִפְדָּה בְּמַחֻבֵּר לְקַרְקַע!

רַבִּי זְעִירָא בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי אֲבָהוּ: מַנִּיין שֶׁהוּא טְעוֹן פְּדִיזוֹ? שְׁנַאֲמַר: **קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים** קֹדֶשׁ חִילּוּלִים לֹא מִתְמַנְעִין רַבְּנִין דְּרָשִׁי בֵּין ה"א לְחִי"ת.

תְּנִי רַבִּי אֵיִיבִי בַר נַגְרִי קוּמֵי רַבִּי לָא: דְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, (ויקרא כז) **וְאִם גָּאֵל יִגְאֵל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ, חֲמִשִּׁיתוֹ יִסֹּף עָלָיו** – פֶּרַט לְנִטְע רְבָעִי שְׁאִין חַיִּיבִים עָלָיו חוֹמֶשׁ. חֲזוֹר וְתִנָּא קוּמוּ: שְׁתֵּי גָּאֵלוֹת הֵן, אַחַת לַמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי, וְאַחַת לְנִטְע רְבָעִי.

תַּמּוֹן תְּנִינֵן: רַבִּי יוּדָה אֹמֵר: אִין לְנִכְרֵי בְּרַם רְבָעִי. וְחַכְמַיִם אֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. אֹמֵר רַבִּי לְעֹזֵר: בִּינֵי מִתְנִיתָא, אִין לְנִכְרֵי בְּרַם רְבָעִי כֹּל עֵיקָר.

רַב בִּיבִי אֹמֵר קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: אֲתֵינָא דְרַבִּי יוּדָה עַל דַּעְתֵּיהֶּ דְרַבִּי – כְּבֵית שְׁמַאי. כְּמָה דְבֵית שְׁמַאי אֹמְרִים: לֹא לְמִדּוֹ לְנִטְע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי, כְּמָה דְתִימַר: אִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּשִׁבְעִית, וְדִכְוֹתִיהֶּ, אִין נִטְע רְבָעִי בְּשִׁבְעִית. בְּן רַבִּי יוּדָה אֹמֵר: לֹא לְמִדּוֹ לְנִטְע רְבָעִי אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי. כְּמָה דְתִימַר אִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּסוּרְיָא, וְדִכְוֹתִיהֶּ אִין נִטְע רְבָעִי בְּסוּרְיָא.

אָמַר לֵיהּ: חַמִּי, מַה אָמַר, לֹא אָמַר אֱלָא אֵין לֹא חוֹמָשׁ וְאֵין לֹא בַּעֲוֵר, הָא שְׂאָר כָּל הַדְּבָרִים יֵשׁ לֹא? רַבִּי יוֹדָה אֹמְרִי: אֵין לְנִכְרֵי נְטֵעַ רְבָעִי בְּסוּרְיָא.

שְׁמוּאֵל בַּר אֲבָא בְּעֵי: הָא בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: לֹא לְמַדּוּ נְטֵעַ רְבָעִי אֱלָא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי. כְּמַה דְּתִימְרֵי אֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּשִׁבְעִית, וְדַבְּרֵיהּ אֵין נְטֵעַ רְבָעִי בְּשִׁבְעִית! וְדַבְּרֵיהּ שְׁלִישִׁית וְשִׁישִׁית, הוּאֵיל וְאֵין בְּהֵן מַעֲשֵׂר שְׁנִי – לֹא יְהֵא בְּהֵן נְטֵעַ רְבָעִי!

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שְׁלִישִׁית וְשִׁישִׁית, אַף עַל פִּי שְׂאֵין בְּהֵן מַעֲשֵׂר שְׁנִי – יֵשׁ בְּהֵן מַעֲשֵׂרוֹת. שְׁבִיעִית – אֵין לֹא מַעֲשֵׂרוֹת כָּל עֵיקָר.

הוֹפֵה שְׂאֵל: הָא רַבִּי יוֹדָה אָמַר לֹא לְמַדּוּ נְטֵעַ רְבָעִי אֱלָא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי. כְּמַה דְּתִימָא אֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּסוּרְיָא, וְדַבְּרֵיהּ אֵין נְטֵעַ רְבָעִי בְּסוּרְיָא!

וְדַבְּרֵיהּ, לֹא לְמַדּוּ תְרוּמַת תּוֹרָה אֱלָא מִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. כְּמַה דְּתִימְרֵי: אֵין תְרוּמַת מַעֲשֵׂר בַּמִּדְבָּר, וְדַבְּרֵיהּ לֹא תִּהְיֵא תְרוּמַת תּוֹרָה בַּמִּדְבָּר!

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לֹא לְמַדּוּ מִמֶּנּוּ אֱלָא לְשִׁיעוּרִין.

תַּנִּי רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוֹדָה אָמַר, רַבִּי לְעֹזֵר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרִי: לֹא נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל בְּנִטְעַ רְבָעִי – אֱלָא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. שְׁבַע שְׁכִיבָשׁוּ, וְשִׁבַּע שְׁחִילְקוּ.

אָמַר רַב חֲסֵדָא: אֲתִיָּא דְרַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוֹדָה בְּשִׁיטַת רַבִּי יוֹדָה אָבִיו. כְּמַה דְּרַבִּי יוֹדָה אָמַר: לֹא לְמַדּוּ נְטֵעַ רְבָעִי אֱלָא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי. כְּמַה דְּתִימְרֵי אֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּסוּרְיָא, וְדַבְּרֵיהּ, אֵין נְטֵעַ רְבָעִי בְּסוּרְיָא. כֵּן רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי יוֹדָה אֹמְרִי: לֹא לְמַדּוּ נְטֵעַ רְבָעִי אֱלָא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי. כְּמַה דְּתִימְרֵי: אֵין מַעֲשֵׂר שְׁנִי אֱלָא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְדַבְּרֵיהּ אֵין נְטֵעַ רְבָעִי אֱלָא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְהוּא בְּשִׁיטַת כְּנֹז! סוּרְיָא לְמִידָה מֵאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְאֵין אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמִידָה מִסוּרְיָא.

כְּתִיב (ויקרא ט): **וּבְשָׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פְּרִי לְהוֹסִיף לָכֶם וּגְוִי**. רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי אֹמְרִי: הֲרִי אַתָּה בְּמוֹסַף פִּירוֹת הַמִּוִּשִׁית עַל פִּירוֹת רְבִיעִית. מַה פִּירוֹת הַמִּוִּשִׁית – לְבַעֲלִין, אַף פִּירוֹת רְבִיעִית – לְבַעֲלִין.

רַבִּי זְעִירָא, רַבִּי יֵסָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲתִיָּא דְרַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי – כְּרַבִּי יוֹדָה. כְּמַה דְּרַבִּי יוֹדָה אֹמְרִי: עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּנִכְסִיו, כֵּן רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּנִכְסִיו.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּעֵי קוּמִי רַבִּי זְעִירָא: כְּדַבְּרֵי מִי שְׁהוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּנִכְסִיו מַהוּ שְׁיִהֵא חַיִּיב בַּמַּעֲשֵׂרוֹת? אָמַר לֵיהּ: כִּי דְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי דְאָמַר רַבִּי אֲבִין בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: לֹא סוּף דְבָר

הִלְכָה זוֹ, אֵלֶּא כֹּל הִלְכָה שֶׁהִיא רוֹפֶפֶת בְּבֵית דִּין, וְאִין אִתָּהּ יוֹדֵעַ מַה מִּיבָה – צֵא וְרֵאֵה הֵיאֵךְ הַצִּיבוּר נוֹחֵה, וְנִהוּג! וְאַנֵּן חֲמִינֵן צִיבוּרָא דְלֵא מִפְּרָשִׁין.

אָמַר רַבִּי מְנַא: אֵילוּ אָמַר כְּבִית שְׂמַאי, וְיֵשׁ צִיבוּר כְּבִית שְׂמַאי?!

אָמַר רַבִּי אֲבִין: כְּלוּם לְמַדְנוּ גִטָּע רַבְעִי אֵלֶּא מִמַּעֲשֵׂר שְׁנִי, כְּמַה דְּתִימַר: אִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי תֵיב כְּמַעֲשָׂרוֹת, וְדִכּוּתָהּ, אִין גִּטָּע רַבְעִי תֵיב כְּמַעֲשָׂרוֹת.

רַבִּי בָּא, רַבִּי חֵיָא בִּשְׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עֵיסַת מַעֲשֵׂר שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם, כְּרַבִּי מֵאִיר – פְּטוּרָה מִן הַחֻלָּה. כְּרַבִּי יוֹדָה – תֵּיבַת בַּחֻלָּה. אָמַר רַבִּי יוֹדָה: לֹא אָמְרוּ אֵלֶּא בִירוּשָׁלַיִם, הָא בְּבִבְלִין – לֹא.

רַבִּי בָּא בַר פִּהֵן בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי יוֹסִי: כְּדַבְּרֵי מִי שְׂמַחֲיִיב בְּפִרְטָא, מַהוּ שְׂתַּהֵא תֵיבַת בַּחֻלָּה? אָמַר לִיה: וְלֹא רַבִּי יוֹדָה הִיא? וְסַבְרִינֵן מִימַר: כֹּל הִדָּא הִילְכְתָא, רַבִּי יוֹדָה – כְּבִית שְׂמַאי.

[דף ל' ע"ב] הִלְכָה ג'

מִזְתַּנִּי בִּיצַד פּוֹדִין גִּטָּע רַבְעִי? מִנִּיחַ אֵת הַסֵּל עַל פִּי שְׁלֹשָׁה וְאוֹמַר: כְּמַה אָדָם רוֹצֵה לְפָדוֹת לוֹ בְּסָלַע עַל מִנְתָּ לְהוֹצִיא וְצִיאוֹת מִבֵּיתוֹ? וּמִנִּיחַ אֵת הַמְּעוֹת, וְאוֹמַר, כֹּל הַנִּלְקָט מִזֶּה, מִחֻלָּל עַל הַמְּעוֹת הַלְלוּ בְּכָד וְכָד סָלִים בְּסָלַע. וּבְשִׁבְעִיעִית – פּוֹדָהוּ בְּשִׁוּיוֹ. וְאִם הָיָה הַסֵּל מוֹבָבָר – אִין לוֹ אֵלֶּא שְׂכַר לְקוּמָה.

הַפּוֹדָה גִּטָּע רַבְעִי שְׁלוֹ – מוֹסִיף עָלָיו חֲמִישִׁיתוֹ, בֵּין שֶׁהוּא שְׁלוֹ, בֵּין שֶׁנִּתֵּן לוֹ כְּמַתָּנָה.

עַרְב יוֹם טוֹב הִרְאִישׁוֹן שֶׁל פֶּסַח שֶׁל רַבִּיעִית וְשֶׁל שְׁבִיעִית – הָיָה בְּעוֹר.

בִּיצַד הָיָה הַבִּיעוּר? נוֹתְנִין תְּרוּמָה וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר לְבַעְלֶיהָ, וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לְבַעְלָיו, וּמַעֲשֵׂר עֲנִי לְבַעְלָיו.

מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְהַכְּפוּרִים – מִתְּבַעְרִין בְּכָל מְקוֹם. רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמַר: הַכְּפוּרִין – נוֹתְנִין לְכַהֲנִים בְּתְרוּמָה. הַתְּכֵשִׁיל, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: צְרִיךְ לְבַעַר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: תְּרִי הוּא כְּמִבּוֹבָר.

מִי שֶׁהָיָה לוֹ פְּרוֹת בְּזִמְן הַזֶּה וְהִנִּיעָה שְׁעַת הַבְּעוֹר. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: צְרִיךְ לְחַלְלֵן עַל הַכֶּסֶף. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֶחָד שֶׁהוּן כֶּסֶף, וְאֶחָד שֶׁהוּן פְּרוֹת.

גַּמְרָא לְפָדוֹת לוֹ בְּסָלַע. לִיחָה לוֹ בְּסָלַע. אִין לוֹ אֵלֶּא שְׂכַר לְקוּמָה. אִין לוֹ אֵלֶּא שְׂכַר עֲקוּצָה. רַבִּי הוֹשַׁעְיָה מַפִּיק תְּלַתָּא אִיסְתַּזְנַנְסִין וּמַפְרִיק עַל פּוּמְהוֹן.

כְּתִיב (דברים יד): מִקְצֵה שְׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֵת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַזֵּאת וְהִנַּחְתָּ בְּשַׁעְרֶיךָ. יְכוֹל פֶּעַם אֶחָת בְּשָׁבוֹעַ אֶת תֵּיב לְהוֹצִיא אֵת הַמַּעֲשָׂרוֹת וְלְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר עֲנִי תְלִמּוּד

לומר: **מקצה שלש שנים**. אחת לשלש שנים, ולא אחת לשבע, אלא בשלישית ובשביעית, שני פעמים בשבוע.

או קורא אני ראש השנה! וכול בין בראש השנה את הויב לבער את הפעשרות ולהוציא מעשר עניו תלמוד לומר: **מקצה שלש שנים**. אין מקצה אלא בסוף שנה את מבער, ואין את מבער בראש השנה.

אי בסוף שנה, וכול בין בראשה של רביעית את הויב לבער את הפעשרות ולהוציא מעשר עניו תלמוד לומר: (דברים כו) **כי תכלה לעשר את כל תבואתך**, בשתכלה לעשר את כל הפירות.

אי בשתכלה לעשר את כל הפירות, וכול אפילו בהנפקה! נאמר כאן **מקצה**, ונאמר להלן (דברים כו) **מקצה שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות**. מה מקץ שנאמר להלן – במועד. אף כאן – במועד.

אי מה מקץ שנאמר להלן – בחג הסוכות, אף כאן בחג הסוכות! תלמוד לומר: **כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך**, אימתי הוא מכלה לעשר את כל הפירות? בפסח של רביעית. בשנה ההיא את זקוק לבערו, ואין את זקוק לבערו בשאר כל השנים. בשנה ההיא את זקוק לבער, ואין את זקוק לבער רק שיצא מראש השנה עד הפסח.

הכרייא אמרין: שאינו מתוודה ברביעית אלא בחמישית.

אמר רבי הילא: שאינו מעבב ודוי ברביעית אלא בחמישית. מה נפק מביניהון? עבר ונתוודה, על דעתיהון דחכרייא – פסיל. על דעתיה דרבי הילא – בשר.

[דף ל"א ע"א]

בשנה ההיא את מוציא מן הטמא על הפהור, ואין את מוציא בשאר כל השנים מן הטמא על הפהור.

אמר רבי לעזר: ביני מתניתא, בשנה ההיא את מוציא ממוקום טומאה למקום טהרה, ואין את מוציא בשאר כל השנים ממוקום טומאה למקום טהרה. אתיא דרבי לעזר כמאן דאמר אין מוציא מבער לכהונה.

ביומוי דרבי יהושע בן לוי ביקשו להיפנות שלא ליתן מעשר לכהונה. אמרין: מאן ייעול? רבי יהושע בן לוי, דהוא מסייע לליזאי. עאל וסייע לכהנים. אמר, בעשרים וארבעה מקומות נקראו הכהנים ליום, וזה אחד מהן. (יחזקאל מד) **והכהנים הלויים בני צדוק**.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. אֲרַבְעָה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אָחִיוֹת וּמְתוֹ, הַנְּשׂוּאִין אֶת הָאָחִיוֹת - הֵרִי אֵלּוֹ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. וְאִם קָדְמוּ וְכָנְסוּ - יוֹצִיאֵהוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר - בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: יְקִימוּ, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יוֹצִיאֵהוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: יְקִימוּ. אָבִא שְׂאוּל אוֹמֵר: קָל לָהֶם לְבֵית הֵלֵל בְּדַבְּרֵי זֶה, שְׁבִית שְׂמַאי אוֹמְרִים: יוֹצִיאֵהוּ. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יְקִימוּ. הֵיטָה אַחַת מֵהֶן חָמוֹת לְאֶחָד מֵהֶן - אָסוּר בָּהּ וּמִתֵּר בְּאַחֹתָהּ. וְהַשְּׁנַיִ - אָסוּר בְּשִׁתְּיָהֶן. נִמְצָא, הָאָסוּר - מִתֵּר, וְהַמִּתֵּר - אָסוּר. הֵיטָה אַחַת מֵהֶן חָמוֹת לָזֶה, וְהַשְּׁנַיִ חָמוֹת לָזֶה - זֶה אָסוּר בְּחָמוֹתָו וּמִתֵּר בְּחָמוֹת אַחֵיו. וְזֶה אָסוּר בְּחָמוֹתָו וּמִתֵּר בְּחָמוֹת אַחֵיו. זֶהוּ שְׂאֵמְרוּ - הָאָסוּרָה לָזֶה - מִתֵּר לָזֶה, וְהָאָסוּרָה לָזֶה - מִתֵּר לָזֶה. הֵיטָה אַחַת מֵהֶן חָמוֹת לְשֵׁנֵיהֶם, זֶה אָסוּר בָּהּ וּמִתֵּר בְּאַחֹתָהּ, וְזֶה אָסוּר בָּהּ וּמִתֵּר בְּאַחֹתָהּ, הֵיטָה שְׁתֵּי חָמוֹת לְאֶחָד מֵהֶן, הַשְּׁנַיִ - מִתֵּר בְּשִׁתְּיָהֶן. זֶה הַכֹּל, כֹּל זְמַן שְׂאִין רְאוּיוֹת לוֹ מִשׁוּם אָסוּר עָרְוָה לוֹ, מִשׁוּם (וַיִּקְרָא יח, יח): "וְאִשָּׁה אֶל אַחֲתָהּ", אִם הֵיטָה אָסוּרוֹת לוֹ מִשׁוּם אָסוּר עָרְוָה אַחֲרֵת - אָסוּר בָּהּ וּמִתֵּר בְּאַחֹתָהּ.

ב. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אָחִיוֹת, אוֹ אִשָּׁה וּבִתָּהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבִת בְּנָהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבִת בַּתָּהּ - הֵרִי אֵלּוֹ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר אֶת שְׁתֵּי מֵהֶן מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבָמוֹת.

ג. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אָחִיוֹת וְאֶחָד פְּנוּי, מִת אֶחָד מִבְּעֵלֵי אָחִיוֹת, וְעַמֵּד הַפְּנוּי הַזֶּה וּכְנָסָהּ, וְאַחֲרַי כִּךְ מִת אַחֵיו הַשְּׁנַיִ, אֲשֶׁתוֹ עִמוֹ, וְהִלְזוּ תִצָּא מִשׁוּם אַחֹת אִשָּׁה. שְׁלֹשָׁה אַחִים, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אָחִיוֹת וְאֶחָד פְּנוּי, מִת אֶחָד מִבְּעֵלֵי אָחִיוֹת, עַמֵּד פְּנוּי הַזֶּה וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמָר בִּיבְמָתוֹ עַד שְׁמִתָּהּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֲרַי כִּךְ מִת. עֲשָׂה בָּהּ מֵאֲמָר וְלֹא הִסְפִּיק לְכַנְסָהּ עַד שְׁמִתָּהּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֲרַי כִּךְ מִת, כְּנָסָהּ

וּמִתָּהּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל קָיָם וְאַחֲרַי כִּךְ מִת - הֵרִי זֶה פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבָמוֹת. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אָחִיוֹת, וְאֶחָד נְשׂוּי נְכָרִית, מִת אֶחָד מִבְּעֵלֵי אָחִיוֹת, עַמֵּד נְשׂוּי נְכָרִית וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמָר בִּיבְמָתוֹ עַד שְׁמִתָּהּ, נְכָרִית זֶה - אוֹ חוֹלְצָת אוֹ מִתְיַבְּמָת. עֲשָׂה בָּהּ מֵאֲמָר וְלֹא הִסְפִּיק לְכַנְסָהּ עַד שְׁמִתָּהּ, נְכָרִית זֶה - אוֹ חוֹלְצָת אוֹ מִתְיַבְּמָת. כְּנָסָה וְאַחֲרַי כִּךְ מִת, נְכָרִית זֶה - פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבָמוֹת. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אָחִיוֹת, וְאֶחָד נְשׂוּי נְכָרִית, מִת אֶחָד מִבְּעֵלֵי אָחִיוֹת, עַמֵּד נְשׂוּי נְכָרִית וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמָר בִּיבְמָתוֹ עַד שְׁמִתָּהּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֲרַי כִּךְ מִת נְשׂוּי נְכָרִית, נְכָרִית זֶה - אוֹ חוֹלְצָת אוֹ מִתְיַבְּמָת. עֲשָׂה בָּהּ מֵאֲמָר, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמָר בִּיבְמָתוֹ, עַד שְׁמִתָּהּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֲרַי כִּךְ מִת, נְכָרִית זֶה - אוֹ חוֹלְצָת אוֹ מִתְיַבְּמָת. כְּנָסָה, וּמִתָּהּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֲרַי כִּךְ מִת - שְׁתֵּי פְּטוּרוֹת מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיְבָמוֹת. מִת נְשׂוּי נְכָרִית, עַמֵּד אֶחָד מִבְּעֵלֵי אָחִיוֹת, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמָר בִּיבְמָתוֹ עַד שְׁמִתָּהּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֲרַי כִּךְ מִת - שְׁתֵּי חוֹלְצוֹת אוֹ מִתְיַבְּמוֹת. עֲשָׂה בָּהּ מֵאֲמָר וְלֹא הִסְפִּיק לְכַנְסָהּ עַד שְׁמִתָּהּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֲרַי כִּךְ מִת - שְׁתֵּי חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. כְּנָסָה וּמִתָּהּ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֲרַי כִּךְ מִת, בִּיאָתָהּ אוֹ חֲלִיצָתָהּ שֶׁל אַחַת מֵהֶן פּוֹטֵרֵת אֶת צָרְתָּהּ. אִיזְהוּ סֶפֶק קְדוּשִׁין? קְדוּשָׁה בְּדַבְּרֵי, סֶפֶק יֵשׁ בּוֹ שׁוֹה פְּרוּטָה סֶפֶק אִין בּוֹ שׁוֹה פְּרוּטָה.

ד. שְׁלֹשָׁה אַחִין נְשׂוּאִין שְׁלֹשׁ נְשִׁים נְכָרִיוֹת, וּמִת אֶחָד מֵהֶם, וְעֲשָׂה בָּהּ שְׁנַיִ מֵאֲמָר וּמִת - הָאֶחַת חוֹלְצָת וְלֹא מִתְיַבְּמָת, זֶה הִיא צָרַת אִשָּׁת אַח מֵאָב - שְׁחוֹלְצָת וְלֹא מִתְיַבְּמָת; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן

אומר: מיבם לאיזו שירצה וחולץ לשניה. ובלבד שתקדים ביאה לחליצה. כנסה ואחר כך מת - ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה.

ה. שני אחים נשואין שתי אחיות, ומת אחד מהן, ואחר כך מתה אשתו של שני - הרי זו אסורה עליו עולמית, הואיל ונאסרה עליו שעה אחת. אם בא עליה - חיב עליה משום אשת אָח ומשום אחות אשה; דברי רבי מאיר. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אינו חיב אלא משום אשת אָח בלבד.

ו. זר ששמש בשבת במקדש, ובעל מום ששמש בטמאה - חיב משום זרות, ומשום שבת, ומשום מקדש, ומשום טמאה; דברי רבי יוסי. רבי שמעון אומר: אינו חיב אלא משום זרות, ומשום בעל מום בלבד.

ז. שנים שקדשו שתי נשים, ובשעת כניסתם לחפה, החליפו את של זה לזה, ואת של זה לזה - הרי אלו חייבין. שש עשרה חטאות: משום אחים, ומשום אחיות, ומשום נדות, ומשום אשת איש. אם אינן אחים - חייבין שתיים עשרה. אם אינן אחיות - חייבין שמונה. אם אינן נדות - חייבין ארבע. היו הם גדולים והן קטנות - הן חייבין שנים. הן גדולות והם קטנים - הן חייבות ארבע. אם השיאן אביהן - חייבין שמונה. היה אחד גדול ואחד קטן, הנבעלת לקטן - חייבת, שהיא אשתו של גדול. והנבעלת לגדול - פטורה שהיא אשתו של קטן.

מסכת יבמות פרק שישי

א. העושה מאמר ביבמתו ונמצאת מעברת וילדה, בזמן שהולד של קימא - אין מאמרו מאמר. הוא מתר בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו, ולא פסלה מן הכהונה. אין הולד של קימא - מאמרו מאמר, הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו, ופסלה מן הכהונה. הכונס את יבמתו ונמצאת מעברת וילדה, בזמן שהולד של קימא - יוציא, וחייבין בקרבן. אין הולד של קימא - יקים. ספק שהוא בן קימא ספק שאינו בן

קימא - מטילין עליו שני חומרין. ספק בן תשעה לראשון, ספק בן שבעה לאחרון - הולד הראשון כשר לעשות כהן גדול, והשני ממזר בספק. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין ממזר בספק. העושה מאמר ביבמתו, ונמצאת מעברת - הרי זו לא תנשא צרתה, עד שיודע שהוא עבר של קימא, שאין הולד פוטר עד שיצא לאויר העולם.

ב. שומרת יבם שמתה - מתר באמה, מה היא למזונות? כל זמן שנתחייב הבעל - היבמין חייבין. לא נתחייב הבעל - אין היבמין חייבין. הכונס את יבמתו - זכה בכנסת אחיו. רבי יהודה אומר: בין כך ובין כך, אם יש שם אב - הנכסין של אב, אם אין שם אב - הנכסים של אחיו.

ג. ארבעה חייבין מן התורה, וארבעה שניה להן. אביו, ובנו, אחיו ובן אחיו - הרי אלו חייבין עליה. אבי אביו ואביו אמו, בן בנו ובן בתו - הרי אלו שניה להן. חמר בגרושה שאין בחלוצה, וחמר בחלוצה שאין בגרושה, גרושה - מתרת לחזר למגרש, לפיכך חיב על קרובותיה. חלוצה - אסורה לחזר לחלוץ, לפיכך פטור על קרובותיה.

ד. שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה, או שקדשה היא את עצמה, משום רבי יהודה בן בתירה אמרו, ואומרים לו: המתן עד שיעשה אחיך מעשה, או עד שתחלוץ או עד שתתיבם. מת המקדש - המיבם חולץ שתיקה. מת המיבם - המקדש מוציא את אשתו בגט, ואשת אחיו בחליצה. משום רבי אליעזר אמרו: מוציא את אשתו, חולץ ליבמתו, מתה יבמתו - כונס את אשתו.

ה. מי שהיה נשוי שתי נשים ומת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת את צרתה, היתה אחת מהן אסורה לאחד מן האחים אסור ערוה, וחלוץ לה - לא עשה כלום, ולא פטר את צרתה, אלא היא או צרתה מתיבמת לשאר אחים. היתה אסור מצוה ואסור קדשה, חלוץ לה או בא עליה - נפטרה צרתה.

(דְּבָרִים כה, ז): "וְאִם לֹא יִחַפֵּץ הָאִישׁ לְקַחַת" וגו', הָרְאוּי לִיבוֹם – רְאוּיָהּ לְחֻלְיָצָה. בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, הוֹאִיל וְאִין רְאוּי לִיבוֹם – אִינוּ רְאוּיָהּ לְחֻלְיָצָה. הַיְבָמָה לֹא תִחְלוּץ וְלֹא תִתִּיבֵם, עַד שִׁיְהוּ לָהּ שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, וְכִשֶׁם שְׂאִין אוֹמְרִים לוֹ לִיבוֹם, כִּף אִין אוֹמְרִים לוֹ לְחַלְץ. וּמַעֲשֵׂה בְּחִיפָהּ, בְּאַחַת, שֶׁהֵלֶךְ בְּעֵלָה לְמַדִּינַת הַיָּם, וְהָיָה לוֹ שׁוֹמְרַת יָבֵם וְלוֹ אַח קָטָן, מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כִּן רַבִּי צְדוֹק אָמְרוּ: תִּחְלָץ שְׂמָא יֶאָרַע בּוֹ דְּבַר, וְנִמְצְאָת זְקוּקָה לְקָטָן. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: כִּשֶׁם שְׂאִין אוֹמְרִים לוֹ לִיבוֹם – כִּף אִין אוֹמְרִים לוֹ לְחַלְץ. יֶפֶת תֹּאֵר – הַתּוֹרָה נִתְּנָה לָהּ שְׁלוֹשִׁים יוֹם. אָבֵל אָמְרוּ חֻכְמַיִם: צְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, מִפְּנֵי תְקוּן הַהֵלֶךְ. רַבִּי שְׁמַעוֹן כִּן אֱלִיעֶזֶר הָיָה מְבִיא מִן הַמִּקְרָא, שְׁנָאֵמַר (דְּבָרִים כא, יג): "יִרַח יָמִים וְאַחַר כֵּן" וגו'.

י. אָבָא שְׂאוּל אוֹמַר: הֵבֵא עַל יְבָמְתוֹ לְשֵׁם נוֹי, לְשֵׁם נְכָסִים, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלוֹ פְּגַע בְּעֵרוּהָ, וְקָרֹב הַהֵלֶךְ לְהִיּוֹת מִמּוֹר. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: "יְבָמָה יָבֵא עֲלֶיהָ" (דְּבָרִים כה, ה) – מִכָּל מְקוֹם. הָיָה רַבִּי מְאִיר אוֹמַר: לֹא יָבֵא אָדָם עַל יְבָמְתוֹ עַד שֶׁתִּגְיַע לְפָרְקָהּ, וְכֵן צְרוּת וְכֵן עֲרִיּוֹת – לֹא יִנְשְׂאוּ וְלֹא יִתְאַרְסוּ עַד שֶׁיִּגְיַעוּ לְפָרְקָן, שְׂמָא נִמְצְאוּ אֵלּוֹ אִילּוּנִית וְנִמְצְאוּ אֵלּוֹ פְּסוּלוֹת. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: הָרִי הֵן בְּחֻזְקָתָן וְכִשְׁרוֹת; מוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָה בְּאֶלְמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחֻלּוּצָה לְכַהֵן הַדְּיוּט, שְׂאָף עַל פִּי שֶׁהָיָא בִּ"לֹא יָבֵא" – אִין הוֹלֵךְ מִמּוֹר, שְׂאִין מִמּוֹר אֲלֵא מִשְׂאֵר בְּשׂוֹר. מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן הַתִּימְנִי, בְּהֵבֵא עַל אֶשְׁתּוֹ נָדָה, שְׂאָף עַל פִּי שֶׁיִּשֶׁבֶה כְּרַת – שְׂאִין הוֹלֵךְ מִמּוֹר, שְׂאִין מִמּוֹר אֲלֵא מִשְׂאֵר בְּשׂוֹר.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז. הַעוֹשֶׂה מְאָמַר בִּיבָמְתוֹ וְמַת – חוֹלְצַת וְלֹא מְתִיבָמַת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אוֹ חוֹלְצַת אוֹ מְתִיבָמַת, שְׂאֵם מְאָמְרוּ מְאָמַר – תִּתִּיבֵם, שֶׁהָיָא אֶשְׁתּוֹ שֶׁל רְאוּשׁוֹן. כִּיצַד מְצוֹת יְבוֹם? עוֹשֶׂה בָּהּ מְאָמַר וְאַחַר כִּף כּוֹנְסָה, כְּנִסָּה עַד שֶׁלֹּא עָשָׂה מְאָמַר – קָנָה. הַעוֹשֶׂה מְאָמַר

ו. הַמְחֻזָּר אֶת גְּרוּשְׁתּוֹ מִשְׁנֹשְׂאָת, הַנּוֹשֵׂא אֶת חֻלּוּצָתוֹ, וְהַנּוֹשֵׂא אֶת קְרוּבַת חֻלּוּצָתוֹ – אִין לוֹ בָּהּ קְדוּשִׁין, וְאִין צְרִיכָה הִימְנּוּ גֵט, הָיָא פְּסוּלָה וְהוֹלֵךְ פְּסוּל; דְּבָרִי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ בָּהּ קְדוּשִׁין, וְצְרִיכָה הִימְנּוּ גֵט. הָיָא כְּשֶׁרָה וְהוֹלֵךְ כְּשׂוֹר – כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא.

ז. הָרִי שֶׁהָיָה רְדוּפָה לִילָךְ לְבֵית אָבִיהָ, אוֹ שֶׁהָיָה לָהּ כַּעַם מִבְּעֵלָה, אוֹ שֶׁהָיָה בְּעֵלָה וְקָן אוֹ חוּלָה, אוֹ שֶׁהֵלֶךְ בְּעֵלָה לְמַדִּינַת הַיָּם, אוֹ שֶׁהָיָה בְּעֵלָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים. הַמְפַלֵּת לְאַחַר מִיתַת בְּעֵלָה, עֲקָרָה, זְקָנָה, אִילּוּנִית, וְקִטְנָה שְׂאִינָה רְאוּיָהּ לִילֵד – צְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים; דְּבָרִי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: מִתֵּר לְהַתְאַרֵס וְלִהְנַשֵּׂא מִיָּד. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל כִּן רַבִּי יוֹחָנָן כִּן בְּרוּקָה: אִנִּי שְׁמַעְתִּי בְּכֶרֶם בִּיבְנָה, שְׁכָל הַנְּשִׂיִם לֹא יִנְשְׂאוּ וְלֹא יִתְאַרְסוּ עַד שִׁיְהוּ לָהֶן שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים. הַגִּיּוֹרַת, וְהַשְּׂבוּיָה, וְהַמְשַׁחֲרֶרֶת – צְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים; דְּבָרִי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי מִתִּיר לְנִשְׂא מִיָּד. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: כָּל הַנְּשִׂיִם יִתְאַרְסוּ, חוּץ מֵאֶלְמָנָה שְׁלוֹשִׁים יוֹם מִפְּנֵי הָאֲבוּל, וְכֵלְן לֹא יִנְשְׂאוּ עַד שִׁיְהוּ לָהֶן שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים. הַיְבָמָה שֶׁחֻלְצוּ לָהּ אַחִין בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים – צְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים. שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים שְׂאֵמְרוּ – לְאַחַר מִיתַת בְּעֵלָה, וְלֹא לְאַחַר חֻלְיַצַת יְבָמָה.

ח. הַמְשַׁלֵּשׁ גֵּט לְאַשְׁתּוֹ, וְאָמַר לוֹ: אֵל תִּתְּנֶהוּ לָהּ, אֲלֵא לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ – מִתְּרַת לְנִשְׂא מִיָּד, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא גֵּט יִשָּׁן הוּא. בַּת כֶּהֵן שֶׁנִּשְׂאָת לְיִשְׂרָאֵל וְמַת בְּעֵלָה – אוֹכֵלֶת בְּתוֹרָמָה לְעַרְב, וְאִינָה חוֹשֶׁשֶׁת שְׂמָא מַעֲבֶרֶת הָיָא.

ט. יְבָמָה, כָּל שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים הָרְאוּשׁוּנִים – נְזוּנִית מִשָּׁל בְּעֵלָה. לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים – אִינָה נְזוּנִית, לֹא מִשָּׁל בְּעֵלָה, וְלֹא מִשָּׁל יְבָמָה. אִם עָמַד יְבָמָה בְּבֵית דִּין וְכָרַח – הָרִי זוֹ נְזוּנִית מִנְכָּסִיו. מַעֲשֵׂה בְּאַחַד שְׂבָא לְפָנֵי רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לוֹ רַבִּי: מַהוּ לְחַלְץ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, קָרָא עֲלָיו מִקְרָא הַזֶּה

שְׂהִיא בַתְּחִלָּה, אִינְהָ בַתְּחִלָּה - הָרִי הִיא כְּמֵאמֶר.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. בֶּן תִּשְׁעַ שְׁנָיִם וְיּוֹם אֶחָד, עֲמוּנִי וּמוֹאֲבִי, מִצְרִי וְאֲדוּמִי, וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים, נִתֵּן וּמִמְזוֹר שָׂבָא עַל בַּת כְּהֵן, וְעַל בַּת לְוִי וְעַל בַּת יִשְׂרָאֵל - פְּסָלָהּ מִן הַכֹּהֲנִיּוֹהָ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: כָּל שׂוֹרְעוֹ כָּשֶׁר - הִיא כְּשֶׁרָה, וְכָל שׂוֹרְעוֹ פְּסוּל - הִיא פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: כָּל שְׂאֵתָהּ מִתֵּר לְשֵׂא בַתּוֹ - אֵתָהּ מִתֵּר לְשֵׂא אֲלֻמְנָתוֹ, וְכָל שְׂאֵי אֵתָהּ מִתֵּר לְשֵׂא בַתּוֹ - אֵי אֵתָהּ מִתֵּר לְשֵׂא אֲלֻמְנָתוֹ, לְוִיָּהּ שְׁנֹשְׁבֵית - בַּתָּהּ כְּשֶׁרָה לְכַהֲנָה, לְוִיִּם הַמְזוּהָמִים בְּאֶמֶן - לֹא חֲשָׁשׁוּ לָהֶם חֻקִּים. לְוִיָּהּ שְׁנֹשְׁבֵית, וְשׁוֹבְעָלָה בְּעִילַת זְנוּת - נוֹתֵנִן לָהּ אֶת הַמַּעֲשֶׂר. בַּת לְוִי מִן הַנְּתִינָה וּמִן הַמְּזוּרָת - אֵין נוֹתֵנִן לָהּ אֶת הַמַּעֲשֶׂר. כֹּהֵן הַדִּיּוֹט שֶׁנִּשְׂאָ אֶת אֵילוּנֵיָהּ - הָרִי זֶה מְאֻכֵּלָהּ בַּתְּרוּמָה, כֹּהֵן גָּדוֹל לֹא יִשָּׂא אֲנוּסָתוֹ וּמְפֻתָתוֹ, אֲבָל נוֹשֵׂא הוּא אֶת הַמְּמַאֲנָתָהּ, כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁמֵּת אַחֲרָיו - חוֹלֵץ, אִם יֵשׁ שָׁם אַחֲרָיו - אֵין חוֹלֵץ, וּמִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: 'כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁעָשָׂה מֵאֵמֶר בִּיבְמָתוֹ לֹא יִכְנַס' ? שְׂאֵין מֵאֵמֶר קוֹנֵה קִנְיָן גָּמוּר.

ב. לֹא יִבְטַל אָדָם מִפְּרִיָּהּ וּרְבִיָּהּ אֲלֵא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בָּנִים, בְּנֵי בָנִים הָרִי הֵן כְּבָנִים, מֵת אֶחָד מֵהֵן אוֹ שֶׁנִּעְשָׂה אֶחָד מֵהֵן, סְרִיס - אֵין רִשְׁאֵי לְבִטְלָה. אֵין הָאִישׁ רִשְׁאֵי לִישֵׁב שְׂלֵא בְּאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה רִשְׁאֵי לִישֵׁב שְׂלֵא בְּאִישׁ, הָאִישׁ אֵין רִשְׁאֵי לַשְׂתוּת כּוֹס עֶקְרִין שְׂלֵא יוֹלִיד, וְהָאִשָּׁה רִשְׁאֵה לַשְׂתוּת עֶקְרִין שְׂלֵא תִלַּד.

ג. הָאִישׁ אֵין רִשְׁאֵי לִישָׂא עֶקְרָה וּזְקָנָה, אֵילוּנֵיָהּ, קִטְנָה, וְשְׂאִינְהָ רְאוּיָהּ לִילֵד. הָאִשָּׁה רִשְׁאֵה לְהַנְשֵׂא אֶפְלוּ לְסְרִיס, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: הַמְּסָרֵס אֶת הַזְּכָרִים - חֵיב, וְאֵת הַנְּקֻבוֹת - פְּטוּר. רַבִּי נִתָּן אָמַר, בֵּית שְׂמַאי אָמְרִים: שְׁנֵי בָּנִים כְּבָנָיו שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א כג, טז): 'וּבְנֵי מֹשֶׁה גִּרְשׁוּם וְאֵלִיעֶזֶר'. בֵּית הַלַּל אָמְרִים: זָכַר

בִּיבְמָתוֹ - קָנָהּ לְעַצְמוֹ, וּפְסָלָהּ עַל יְדֵי אַחִים, בָּאוּ עָלֶיהָ אַחִים וְעָשׂוּ בָּהּ מֵאֵמֶר, נִתְּנוּ גִט וְחֻלְצוּ - פּוֹסְלִים עַל יְדוֹ. הַעוֹשֶׂה מֵאֵמֶר בִּיבְמָתוֹ - נִפְטָרָה צָרְתָּהּ. הַנּוֹתֵן גִּט לִיבְמָתוֹ - נִפְטָרָה הִיא וְצָרְתָּהּ, חֻלֵץ לָהּ - נִפְטָרָה צָרְתָּהּ. וְחֻקִּים אָמְרִים: יֵשׁ גִּט אַחַר גִּט וּמֵאֵמֶר אַחַר מֵאֵמֶר, מוֹדָה רַבֵּן גַּמְלִיאֵל לְחֻקִּים, שֶׁיֵּשׁ גִּט אַחַר מֵאֵמֶר, וּמֵאֵמֶר אַחַר גִּט, גִּט אַחַר בֵּיאַת מֵאֵמֶר, וּבֵיאַת מֵאֵמֶר אַחַר בֵּיאַת גִּט. כִּיִּצַד הָיָה רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אָמַר אֵין גִּט אַחַר גִּט? שְׂתֵי יְבָמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְפָנָיו יָבִם אֶחָד, וְנִתְּן גִּט לְזוֹ וְגִט לְזוֹ. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: חוֹלֵץ לְרֵאשׁוֹנָה, וְאִסוּר בְּקָרוּבוּתֶיהָ, וּמִתֵּר בְּקָרוּבוֹת שְׁנִיָּהּ. וְחֻקִּים אָמְרִים: אִסוּר בְּקָרוּבוֹת שְׂתִיָּהּ, וְצָרִיכוֹת שְׁנֵי גִטִּין וְחֻלְצָה לְאַחַת מֵהֶן. כִּיִּצַד 'אָמַר רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אֵין מֵאֵמֶר אַחַר מֵאֵמֶר? שְׂתֵי יְבָמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְפָנָיו יָבִם אֶחָד, וְעָשָׂה מֵאֵמֶר בְּזוֹ וּמֵאֵמֶר בְּזוֹ, רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: נוֹתֵן גִּט לְרֵאשׁוֹנָה וְחוֹלֵץ לָהּ, וְאִסוּר בְּקָרוּבוּתֶיהָ, וּמִתֵּר בְּקָרוּבוֹת שְׁנִיָּהּ. וְחֻקִּים אָמְרִים: נוֹתֵן גִּט לַשְׂתִּיָּהּ, וְאִסוּר בְּקָרוּבוֹת שְׂתִיָּהּ וְחֻלְצָה לְאַחַת מֵהֶן, וְכֵן אֵתָהּ אָמַר בְּשְׁנֵי יְבָמִין, וְיִבְמָה אַחַת. בְּעַל אֶת זוֹ וּבְעַל אֶת זוֹ. בְּעַל אֶת זוֹ וְעָשָׂה מֵאֵמֶר לְזוֹ, בְּעַל אֶת זוֹ וְנִתְּן גִּט לְזוֹ, בְּעַל אֶת זוֹ וְחֻלֵץ לְזוֹ - אֵין אַחַר חֻלְצָה כְּלוּם, חֻלֵץ לְזוֹ וְחֻלֵץ לְזוֹ, וְעָשָׂה מֵאֵמֶר בְּזוֹ, חֻלֵץ לְזוֹ וְנִתְּן גִּט לְזוֹ, חֻלֵץ לְזוֹ וּבְעַל אֶת זוֹ - אֵין אַחַר בְּעִילָה כְּלוּם. אִף עַל פִּי שְׂאֵמְרוּ: 'אֵין אַחַר בְּעִילָה כְּלוּם' - חֻלְצָה אַחַר בְּעִילָה פּוֹסְלַת כְּכַהֲנִיּוֹהָ, כִּיִּצַד ? שְׁלֹשׁ יְבָמוֹת וְיָבִם אֶחָד, עָשָׂה מֵאֵמֶר בְּזוֹ וּבְעַל אֶת זוֹ, וְחָזַר וְעָשָׂה מֵאֵמֶר בְּזוֹ, רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: רֵאשׁוֹנָה צָרִיכָה גִט וְאֵין אַחַר בְּעִילָה כְּלוּם, מִקָּל וְחִמְרָה, וּמֵה חֻלְצָה שְׁפוֹסְלַת כְּכַהֲנִיּוֹהָ, 'חֻלְצָה אַחַר בְּעִילָה' - אֵין אַחֲרֶיהָ כְּלוּם, בְּעִילָה שְׂאֵין פּוֹסְלַת כְּכַהֲנִיּוֹהָ - 'בְּעִילָה אַחַר חֻלְצָה', אֵינוּ דִּין שְׂלֵא יֵהָ אַחֲרֶיהָ כְּלוּם? וְחֻקִּים אָמְרִים: צָרִיכוֹת שְׁלֹשָׁה גִטִּין וְחֻלְצָה לְאַחַת מֵהֶן, אֵימְתֵי אָמְרוּ 'אֵין אַחַר בְּעִילָה כְּלוּם'? בְּזִמְן

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. בת ישראל שְׁנִשְׂאָת לַכֹּהֵן, וְהַכְּנִיסָהּ לוֹ עֲבָדֵי מְלוֹג וְעֲבָדֵי צֶאֱן בְּרוֹל. עֲבָדֵי מְלוֹג – אוֹכְלֵי מִשְׁלָה, וְעֲבָדֵי צֶאֱן בְּרוֹל – אוֹכְלֵי מִשְׁלוֹ. אֵלֹו הֵן עֲבָדֵי מְלוֹג: אִם פָּחְתּוּ אוֹ הוֹתִירוּ – הָרִי הֵן שְׁלָה. וְאֵלֹו הֵן עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרוֹל: אִם פָּחְתּוּ אוֹ הוֹתִירוּ – הָרִי הֵן שְׁלוֹ. הַכְּנִיסֶתֶן בְּדָמִים – נוֹטְלֶתֶן בְּדָמִים. יְלָדִים – נוֹטְלֶתֶן גְּעִרִים. נְעָרִים – נוֹטְלֶתֶן זִקְנִים. אֵלֹו וְאֵלֹו – פְּרוֹתִיהֶן לְבַעַל. אֵלֹו וְאֵלֹו – הַבַּעַל חָיִב בְּמִזְוָנוֹתֵיהֶן, וְזֶה וְזֶה – אֵין יְכוּלִין לְמַכּוֹר. הָאִישׁ אֵין יְכוּל לְמַכּוֹר – מִפְּנֵי שְׁמִשְׁעָבָדִים לְאִשָּׁה, וְאִשָּׁה אֵינָה יְכוּלָה לְמַכּוֹר – מִפְּנֵי שְׁפִירוֹתֵיהֶן לְבַעַל.

ב. מֵת, וְהַנִּיחָה כְּמוֹ שֶׁהִיא, עֲבָדֵי מְלוֹג – אֵינֶן אוֹכְלִין, כְּדֶרֶךְ שְׂאִינָה אוֹכְלֶת, עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרוֹל – אוֹכְלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֻזְקָת הַיּוֹרְשִׁין, עַד שֶׁעָה שִׁינְתָּנוּ לָהּ. הַנִּיחַ לָהּ בָּנִים – אֵלֹו וְאֵלֹו אוֹכְלִין. הַנִּיחָה מְעַבְרָת – אֵלֹו וְאֵלֹו אֵין אוֹכְלִין. הַנִּיחַ לָהּ בָּנִים וְהַנִּיחָה מְעַבְרָת, עֲבָדֵי מְלוֹג – אוֹכְלֵי כְּדֶרֶךְ שֶׁהִיא אוֹכְלֶת, עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרוֹל – לֹא יֵאָכְלוּ מִפְּנֵי חֶלְקוֹ שֶׁל עֶבֶר בָּהֶן; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: הַבֵּת מְאָכְלֶת וְאֵין הַבֵּן מְאָכִיל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אוֹמֵר: כֻּלָּם לֹא יֵאָכְלוּ, שְׁמָא יְהֵא עֶבֶר זָכָר, וְאֵין לְבָנוֹת בְּמָקוֹם כֻּלָּם.

ג. בַּת כֹּהֵן שְׁנִשְׂאָת לְיִשְׂרָאֵל וְהַכְּנִיסָהּ לוֹ עֲבָדֵי מְלוֹג וְעֲבָדֵי צֶאֱן בְּרוֹל, מֵת, וְהַנִּיחָה כְּמוֹ שֶׁהִיא, עֲבָדֵי מְלוֹג – אֵין אוֹכְלֵין, כְּדֶרֶךְ שְׂאִינָה אוֹכְלֶת. עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרוֹל – אוֹכְלֵין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֻזְקָת הַיּוֹרְשִׁין, עַד שֶׁעָה שִׁינְתָּנוּ לָהּ.

ד. חֵרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן שֶׁקֵּנוּ עֲבָדִים – אֵין אוֹכְלֵין בְּתְרוּמָה, אֲבָל אִם קֵנוּ לָהֶן בֵּית דִּין, אוֹ שִׁמְנוּ בֵּית דִּין לָהֶן אֶפְסוֹרְפוּיִן, אוֹ שִׁנְפְּלוּ לָהֶם בִּירוּשָׁה מִמָּקוֹם אַחֵר – הָרִי אֵלֹו אוֹכְלֵין בְּתְרוּמָה.

ה. כֹּהֵן שֶׁקָּנָה עֶבֶד וְלִישְׂרָאֵל, אֶפְלוּ אַחַד מֵמָּאָה בו – אֵינוּ אוֹכֵל בְּתְרוּמָה. אֵשֶׁת כֹּהֵן

וְנִקְבָה, שְׁנִשְׂאָמֵר (בְּרֵאשִׁית ה, ב): "זָכָר וְנִקְבָה בְּרֵאֵם". רַבִּי נֶתָן אוֹמֵר, בֵּית שְׂמָאִי אוֹמְרִים: זָכָר וְנִקְבָה. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: אוֹ זָכָר אוֹ נִקְבָה.

ד. נִשָּׂא אִשָּׁה וְשָׁהָה עִמָּה עֶשֶׂר שָׁנִים וְלֹא יָלְדָה – אֵינוּ רִשְׁאֵי לְבִטּוֹל, אֲלֵא יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה, שְׂמָא לֹא זָכָה לְבָנוֹת מִמֶּנָּה, וְאָף עַל פִּי שְׂאִין רְאִיָה לְדָבָר – זָכָר לְדָבָר, שְׁנִשְׂאָמֵר (בְּרֵאשִׁית טז, ג): "מִקֵּץ עֶשֶׂר שָׁנִים לְשִׁבְתָּ אֲבָרָם בְּאַרְץ כְּנָעַן", לְפִי דְרָכְנוּ לְמַדְנֹו, שְׂאִין יְשִׁיבֵת חוּצָה לְאַרְץ עוֹלָה מִן הַמִּנְיָן.

ה. מִי שֶׁהִיָּה בַּעֲלָה זָקֵן אוֹ חוֹלָה, אוֹ שֶׁהִיָּה בַּעֲלָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, אוֹ שֶׁהִלֵּךְ בַּעֲלָה לְמַדְיַת הַיָּם, אוֹ שֶׁחִלְתָּהּ הִיא אוֹ שִׁנְיָהֶם חָבוּשִׁים בְּבֵית הָאֲסוּרִים – אֵין עוֹלִין לוֹ מִן הַמִּנְיָן, גְּרִשָּׁה – חֵלֶךְ וְתוֹנֵשׂא לְאַחַר, שְׂמָא לֹא זָכְתָה לְבָנוֹת מִמֶּנּוּ, וְעַד כִּמָּה מִתְּרַת לְהַנְשֵׂא? עַד שְׁלֹשָׁה. יִתֵּר עַל כֵּן, לֹא חִנְשָׂא אֲלֵא לְמִי שִׁישׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים. נִשְׂאָת לְמִי שְׂאִין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים – תִּצָּא שְׂלֵא בְּכַתְּבָהּ, מִפְּנֵי שְׁנִשְׂוֹאִיָּה נִשְׂוֹאִי טַעוּת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כֹּל הַשּׁוֹפֵךְ דָּמִים – הָרִי זֶה מִבְּטֵל אֶת הַדְּמוּת, שְׁנִשְׂאָמֵר (בְּרֵאשִׁית ט, ו): "שׁוֹפֵךְ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם – דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ". רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: כֹּל שְׂאִינוּ עוֹסֵק בְּפִרְיָה וְרַבִּיָּה – הָרִי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים וּמִמַּעַט אֶת הַדְּמוּת, שְׁנִשְׂאָמֵר: "כִּי בַּצֶּלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ". בֶּן עֲזַאִי אוֹמֵר: כֹּל מִי שְׂאִינוּ עוֹסֵק בְּפִרְיָה וְרַבִּיָּה – הָרִי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים, וּמִבְּטֵל אֶת הַדְּמוּת, שְׁנִשְׂאָמֵר (בְּרֵאשִׁית ט, ו): "כִּי בַּצֶּלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם" וְכַתִּיב (שָׁם ט, ז): "וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ" וְגו'. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: נִשְׂאִין דְּבָרִים כְּשֶׁהֵן יוֹצֵאִין מִפִּי עוֹשִׂיהֶן, יֵשׁ נִאָה דוֹרֵשׁ וְאֵין נִאָה מְקִים, נִאָה מְקִים וְאֵין נִאָה דוֹרֵשׁ, בֶּן עֲזַאִי נִאָה דוֹרֵשׁ וְאֵין נִאָה מְקִים! אָמַר לוֹ: מַה אַעֲשֶׂה? חֲשָׁקָה נַפְשִׁי בְּתוֹרָה! וְיִתְקַים הָעוֹלָם בְּאַחֵרִים.

מִסְכַּת יְכָמוֹת פָּרָק עֲשִׂירִי

א. בת ישראל פקחת, שנתאָרסה לכהן פקח, ולא הספיק לכנסה עד שנתחרש - אינה אוכלת בתרומה. מת והניחה לפני יבם, אָפלו חרש - אוכלת. יפה כח היבם להאכיל מכת הבעל. בת ישראל פקחת שנתאָרסה לכהן פקח, ולא הספיק לכנסה עד שנתחרשה - אינה אוכלת בתרומה. מת והניחה לפני יבם, אָפלו חרש - אוכלת. יפה כח היבם להאכיל מכת הבעל, בת ישראל פקחת שגשגאת לכהן חרש - אין אוכלת. מת והניחה לפני יבם פקח - אוכלת. חרש - אינה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחפה לשם נשואין, ותבעל לשם אשות. בת ישראל חרש שגשגאת לכהן פקח - אין אוכלת בתרומה. מת והניחה לפני פקח - אין אוכלת. בת ישראל פקחת שנתאָרסה לכהן פקח ונכנסה לחפה לשם נשואין, ולא הספיק לבועלה עד שנעשה פצוע דכא וכרות שפכה - הרי זו אוכלת בתרומה, הואיל ובאת לכלל התר אָפלו שעה אחת. עודה ארוסה ונעשה פצוע דכא וכרות שפכה - הרי זו אינה אוכלת. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט שנכנסה לחפה לשם נשואין, ולא הספיק לבועלה עד שמת - הרי זו כשרה לכהנה וכשרה לאכל בתרומה. בא עליה - פסלה מן הכהונה, ופסלה מלאכל בתרומה.

ב. טמטום - אין אוכל בתרומה, אשתו ועבדיו - אוכלין, משוף ומי שנולד כשהוא מהול - הרי אלו אוכלין בתרומה. אנדרוגינוס - אוכל בתרומה, אָבל לא בקדשים. טומטום - אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים. מי שחציו עבד וחציו בן חורין - אינו אוכל לא בתרומה, ולא בקדשים. אָמר רבי אלעזר: שמעתי באַנדרוגינוס שחיבין על משכבו סקילה פזר. במה דברים אָמורים? בזמן שבא עליו דרך הזכרות, לא בא עליו דרך הזכרות - פטור.

שקנתה עבדים, ועבדיה שקנו עבדים - הרי אלו אוכלין בתרומה. עבד כהן שברח, ואשת כהן שמרדה - הרי אלו אוכלין בתרומה. לא יצא הרוצח מחוץ לגבול עיר מקלטו - בחזקת שכהן גדול קים.

ו. העבר והיבם והארוסין והחרש, ובן תשע שנים ויום אחד - פוסלין ולא מאכילין. אָמר רבי שמעון: בזו מדת הדין לוקה, שאם יש מעשה לפסל - יש מעשה להאכיל, אם אין מעשה להאכיל - לא יהא מעשה לפסל. בתו פקחת הנשואה לאחיו חרש - צרתה פטורה מן החליצה ומן היבום, מקל וחמר, אם נשואי בתה נשואין - נשואי צרתה נשואין, אין נשואי בתה נשואין - לא יהו של צרתה נשואין?

ז. בתו החרשת הנשואה לאחיו פקח - צרתה חולצת ולא מתיבמת, חרשת שהשיאה אביה - הרי היא כפקחת לכל דבר. בת ישראל פקחת שגשגאת לכהן חרש - אין אוכלת בתרומה, עברה - לא תאכל, ילדה - תאכל. נתחתף העבר במעיה - תאכל. בת ישראל חרשת שגשגאת לכהן פקח - אינה אוכלת בתרומה. עברה - לא תאכל. ילדה - תאכל.

ח. בת כהן פקחת שגשגאת לישראל שוטה - טובלת מחיק בעלה ואוכלת בתרומה לערב. עברה - לא תאכל. ילדה - לא תאכל, כל שיש לה זרע מכהן, בין זכרים בין נקבות, אָפלו זרע מזרע - הרי זו אוכלת בתרומה.

ט. היתה בתה מישראל נשואה לכהן - אינה אוכלת בתרומה, עד שהיא לה זרע מכהן תחלה. כהנת שמת עברה בתוך מעיה - הרי זו אוכלת בתרומה. האשה שמקשה לילד - מחתכין את העבר במעיה, ואָפלו בשבת, ומוציאין אותו אברים אברים, מפני שחיה קודמין לו. יצא ראשו, אָפלו ביום השני - אין נוֹגְעִין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש.

בן גמליאל אומר: כל שאין לה שפולי מעים כנשים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שקולה עבה, ואין נפרת בין אשה לאיש.

מִסְכַּת יְבָמוֹת פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

יא. טומטום שקדש - קדושי קדושי. נתקדש - קדושי קדושי. חולץ וחולצין לאשתו. אם יש שם אחים - אין חולץ ואין מיבם, אבל מיבמין את אשתו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: לא חולץ וחולצין לאשתו, מיבם ולא מיבמין את אשתו, שמא יקרע וימצא סריס חמה.

ב. סריס חמה, ואנדרוגינוס, ואח מאם, וגר, ועבד משחרר - לא חולצין ולא מיבמין. כיצד? מתו והניחו נשים, ולהם אחים, באו אחים ועשו מאמר, נתנו גט וחלצו - לא עשו כלום. בעלו - פסלו מן הכהונה, וחיבין בקרבן. מתו אחים והניחו נשים, ולהם אחים, באו הם ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - לא עשו כלום, ואם בעלו - פסלו מן הכהונה וחיבין בקרבן.

ג. פצוע דכא, וכרות שפכה, וסריס אדם, וזקן - או חולצין או מיבמין. כיצד? מתו והניחו נשים, ולהם אחים, באו אחים ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - מה שעשו - עשוי. אם בעלו - קנו ופטרו את הצרות. מתו אחים והניחו נשים, ולהם אחים, באו הם ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - מה שעשו עשוי, אם בעלו - קנו ופטרו את הצרות, ואסורים לקים, שגאמר (דברים כג, ב): "לא יבא פצוע דכא וגו'".

ד. וזה וזה אינו זכאי בירוששתה. רבי אליעזר אומר: הראשון זכאי בירוששתה.

ה. האשה שהלך בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה: 'מת בעליך', והורוה בית דין להנשא, הלכה ונשאת אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - חיבת קרבן על כל ביאה וביאה; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: קרבן אחד על הכל, מודים חכמים לרבי אליעזר, שאם נשאת

ג. איזה הוא פצוע דכא? כל שנפצעו הבעים שלו, שנמוקו, שנקבו, ושחסרו. אמר רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה: שמעתי בכרם ביבנה, מי שאין לו אלא ביצה אחת - זהו סריס חמה, וכשר. אמר רבי יוסי: מעשה באחד בכפר מנדון, שעלה לראש הזית, ונפל, ונפצעו אחת מביציו, ובא ובעל את אשתו, ומת, ובאו ושאלו את רבי יוחנן בן נורי: אשתו, מה היא שתתיבם? אמר להן: עד שאתם שואלין אותי 'מה היא שתתיבם', שאלוני: 'מהו שתאכל בתרומה?' שנפסלה מן הכהונה ופסולה מלאכל בתרומה.

ד. איזהו כרות שפכה? כל שנכרת הגיד, מן העטרה ולפנים. אם נשתיר מן עטרה לפנים, אפלו כחוט השערה סמוך לראש ומקיף את כלה - כשר. נקב מלמטה - פסול, מפני שהוא שופך. נסתם - כשר, מפני שהוא מוליד, וזהו פסול שחוזר להכשרו. מעוף וכתות, נתוק וכרות - כלם בביצים; דברי רבי יהודה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: כלם בגיד. רבי יוסי אומר: מעוף וכתות - בביצים, נתוק וכרות - בגיד.

ה. איזה הוא סריס חמה? כל ששהה עשרים שנה ולא הביא שתי שערות, אף על פי שהביא לאחר מכאן - הרי הוא כסריס לכל דבריו. ואלו הן סימניו: כל שאין לו זקן, ושערו לקוי, ובשרו מחליק. רבי שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהודה בן יאיר: כל שאין מימיו מעלין רתיחות, ויש אומרים כל שמטיל מים ואינו עושה כפה, ויש אומרים: כל ששכבת זרע דוחה. ויש אומרים: כל שאין מי רגליו מחמיצים. אחרים אומרים: כל שרוחץ בימות הגשמים ואין בשרו מעלה הבל. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שקולו לקוי, ואין נכר בין אשה לאיש.

ו. ואיזה היא אילונית? כל שהיא בת עשרים שנה ולא הביאה שתי שערות, ואפילו הביאה לאחר מכאן - הרי היא כאילונית לכל דבריה. אלו הן סימניה: כל שאין לה ידים, ומתקשה בשעת תשמיש. רבי שמעון

מֵאִיר שְׁאָמַר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים: אֵין מִמְזוּרִים מִיְבָמָה.

ח. מִי שֶׁהִלְכָה אֶשְׁתּוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם, בָּאוּ
וְאָמְרוּ לוֹ: 'מֵתָה אֶשְׁתְּךָ', וְנִשְׂאָת אֶת אַחֻוֹתָהּ,
וְאַחַר כֵּךְ אָמְרוּ לוֹ: 'קִיַּמְתָּ הֵיטֵב וְמֵתָה' -
הֲרִי זֶה יָקִים, וְהַנִּלְדָה הֵרָאשׁוֹן מִמְזוּר וְהֵאֲחָרוֹן
אֵינוֹ מִמְזוּר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל שְׁפוֹסֵל עַל
יְדֵי אַחֲרִים - פּוֹסֵל עַל יְדֵי עֲצֻמוֹ, וְכָל שְׂאִין
פּוֹסֵל עַל יְדֵי אַחֲרִים - אֵין פּוֹסֵל עַל יְדֵי
עֲצֻמוֹ. אָמְרוּ לוֹ: 'מֵתָה אֶשְׁתְּךָ', וְנִשְׂאָת אֶת
אַחֻוֹתָהּ, וְהִלְכָה לְמַדִּינַת הַיָּם, וְאָמְרוּ לוֹ:
'מֵתָה אֶשְׁתְּךָ', וְנִשְׂאָת אֶת אַחֻוֹתָהּ, וְהִלְכָה לָהּ
לְמַדִּינַת הַיָּם, וְאָמְרוּ לוֹ: 'מֵתָה אֶשְׁתְּךָ',
וְנִשְׂאָת אֶת אַחֻוֹתָהּ, וְהִלְכָה לָהּ לְמַדִּינַת הַיָּם,
וְהֲרִי כָּלן מִמְשֻׁמְשׁוֹת וּבָאוֹת, הֵרָאשׁוּנָה
אֶשְׁתּוֹ, וּפּוֹטְרַת צְרוּתָהּ, וְהִשְׁאָר כָּלן אֵינָן
נְשִׂוִי. וְאִם בָּא עַל הַנְּשִׂיָה לְשֵׁם אִישׁוֹת,
לְאַחַר מִיתַת הֵרָאשׁוּנָה - שְׁנִיָּה אֶשְׁתּוֹ,
פּוֹטְרַת צְרוּתֶיהָ, וְהִשְׁאָר כָּלן אֵין נְשִׂוִי. אָמְרוּ
לוֹ: 'בִּתְךָ מֵתָה תַּחֲלָה, וְאַחַר כֵּךְ מֵת אַחִיךָ',
עֲמַד וְיָבֵם אֶת צְרוּתָהּ, וְאַחַר כֵּךְ אָמְרוּ לוֹ:
'חֲלוּף הֵיוּ הַדְּבָרִים, לֹא שֶׁהֵיטֵב רְאוּיָה
לְהִתְיַבֵּם'. כָּל וְלָדוֹת שִׁילְדָה - הֲרִי אֱלוֹ
מִמְזוּרִים. אָמְרוּ לוֹ: 'אַחִיךָ מֵת תַּחֲלָה, וְאַחַר
כֵּךְ מֵתָה בִּתְךָ', הִלְכָה צְרוּתָהּ, וְנִשְׂאָת לְאַחַר,
וְאַחַר כֵּךְ אָמְרוּ לוֹ: 'חֲלוּף הֵיוּ הַדְּבָרִים, לֹא
שֶׁהֵיטֵב רְאוּיָה לְהִנְשֵׂא אֱלָא לְהִתְיַבֵּם'. כָּל
וְלָדוֹת שִׁילְדָה בְּחַיֵּי יְבָמָה - הֲרִי אֱלוֹ
מִמְזוּרִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שְׁאָמַר מִשׁוּם רַבִּי
עֲקִיבָא, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מִמְזוּרִים
בִּיְבָמָה.

ט. חֲרַשׁ שֶׁנִּחְלַץ, וְחֲרַשְׁתּוֹ שֶׁחֲלָצָה, וְהַחֲלוּצָת
מִן הַשּׁוֹטֵה, וְכֵן שׁוֹטֵה שֶׁחֲלָצָה, וְהַחֲלוּצָת מִן
הַקָּטָן - תִּצָּא הִיא וּשְׁלִשָּׁה עֶשֶׂר דְּבָרִים בָּהּ;
דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שְׁאָמַר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא,
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים אֵין מִמְזוּרִים בִּיְבָמָה.

י. בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים יוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יְבָמָתוֹ
וְמֵת - חוֹלָצַת וְלֹא מִתְיַבָּמַת, שְׁבִיֵּאת בֶּן
תִּשְׁעֵי שָׁנִים יוֹם אֶחָד כְּמֵאֵר בְּגִדּוֹל. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אוֹ חוֹלָצַת אוֹ מִתְיַבָּמַת, שְׂאִם
בִּיָּאתוֹ בִּיאָה - תְּתִיבָם, שֶׁהִיא אֶשְׁתּוֹ שֶׁל

לְחַמְשֵׁה בְּנֵי אָדָם, שֶׁחִיבַת קָרְבָן עַל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם עָשׂוּ בֵּית דִּין
הוֹרְתָן כְּזוֹדוֹן, אִישׁ בְּאִשָּׁה, נִשְׂאָת עַל פִּי
עֵדִים כְּשִׁנְגַת אִישׁ בְּאִשָּׁה.

ו. הָאִשָּׁה שֶׁהִלְכָה הִיא וּבְעֵלָהּ לְמַדִּינַת הַיָּם,
בְּאֵתָהּ וְאָמְרָה: 'מֵת בְּעַלִּי', נִשְׂאָת עַל פִּי
עֲצֻמָּה, הִלְכָה לָהּ לְמַדִּינַת הַיָּם, בָּאָה
וְאָמְרָה: 'מֵת בְּעַלִּי', נִשְׂאָת עַל פִּי עֲצֻמָּה,
וְהֲרִי כָּלן מִמְשֻׁכִּין וּבָאִין - תִּצָּא מִכָּלן
וּמִתַּרְתּוֹ לְרֵאשׁוֹן. בִּיאָתָהּ וְחִלְצָתָהּ מֵאֲחִין
שֶׁל הֵרָאשׁוֹן - פּוֹטְרַת צְרוּתֶיהָ. מִן הַשְּׁנַיִם וּמִן
הַשְּׁלִישִׁי - אֵין פּוֹטְרַת צְרוּתֶיהָ, אִם בָּא עֲלֶיהָ
שְׁנַיִם לְשֵׁם אִישׁוֹת לְאַחַר מִיתַת הֵרָאשׁוֹן -
בִּיאָתָהּ אוֹ חִלְצָתָהּ מֵאֲחִיו שֶׁל שְׁנַיִם - פּוֹטְרַת
צְרוּתֶיהָ. מִן הַשְּׁלִישִׁי מִן הַרְבִּיעִי - אֵין
פּוֹטְרַת צְרוּתֶיהָ.

ז. הָאִשָּׁה שֶׁהִלְךָ בְּעֵלָהּ וּבִנְיָה לְמַדִּינַת הַיָּם,
בָּאוּ וְאָמְרוּ לָהּ: מֵת בְּנִךְ וְאַחַר כֵּךְ מֵת
בְּעֵלֶיךָ, וְנִתְיַבָּמָה, וְאַחַר כֵּךְ אָמְרוּ לָהּ: חֲלוּף
הַדְּבָרִים, לֹא שֶׁהֵיטֵב רְאוּיָה לְהִתְיַבֵּם אֱלָא
לְהִנְשֵׂא. כָּל וְלָדוֹת שִׁילְדָה - הֲרִי אֱלוֹ
מִמְזוּרִים. אָמְרוּ לָהּ: 'מֵת בְּעֵלְךָ וְאַחַר כֵּךְ מֵת
בְּנִךְ', וְנִשְׂאָת, וְאַחַר כֵּךְ אָמְרוּ לָהּ: 'חֲלוּף
הַדְּבָרִים, לֹא שֶׁהֵיטֵב רְאוּיָה לְנִשְׂאָת אֱלָא
לְהִתְיַבֵּם', כָּל וְלָדוֹת שִׁילְדָה בְּחַיֵּי יְבָמָה -
הֲרִי אֱלוֹ מִמְזוּרִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר שְׁאָמַר
מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין
מִמְזוּר בִּיְבָמָה. אָמְרוּ לָהּ: 'מֵת בְּעֵלְךָ',
וְנִשְׂאָת, וְאַחַר כֵּךְ אָמְרוּ לָהּ: 'קִיַּם הֵיטֵב וְמֵת'
- הֲרִי זֶה יוֹצֵאת בְּגִט. כָּל וְלָדוֹת שִׁילְדָה בְּחַיֵּי
בְּעֵלָהּ - הֲרִי אֱלוֹ מִמְזוּרִים, לְאַחַר מִיתַת
בְּעֵלָהּ - כְּשָׂרִים. אָמְרוּ לָהּ: 'מֵת בְּעֵלְךָ',
וְנִתְקַדְּשָׁה, וְאַחַר כֵּךְ אָמְרוּ לָהּ: 'קִיַּם הֵיטֵב
וְמֵת'; הֲרִי זֶה יוֹצֵאת בְּגִט וְחִלְצָהּ, וְכָל
וְלָדוֹת שִׁילְדָה בְּחַיֵּי בְּעֵלָהּ - מִמְזוּרִים, לְאַחַר
מִיתַת בְּעֵלָהּ - כְּשָׂרִים. אָמְרוּ לָהּ: 'מֵת
יְבָמֶיךָ', וְנִשְׂאָת, וְאַחַר כֵּךְ אָמְרוּ לָהּ: 'קִיַּם
הֵיטֵב וְמֵת', לֹא שֶׁהֵיטֵב רְאוּיָה לְהִנְשֵׂא אֱלָא
לְהִתְיַבֵּם - הֲרִי זֶה יוֹצֵאת בְּגִט, וְכָל וְלָדוֹת
שִׁילְדָה בְּחַיֵּי יְבָמָה - מִמְזוּרִים; דְּבָרֵי רַבִּי

ראשון. אין ביאתו ביאה - תתיבם, שהיא אשתו של שני.

יא. בן תשע שנים ויום אחד, שבא על יבמתו - פוסל על ידי אחין בדבר אחד, והאחין פוסלין על ידו בארבעה דברים. הוא פוסל על ידי אחין בביאה, והאחין פוסלין על ידו: בביאה, בגט, במאמר ובחליצה. וכשם שהוא אין פוסל על ידי אחין - במאמר, בגט, ובחליצה, כך האחין לא יפסלו זה על ידי זה - בביאה, ובגט, ובמאמר, ובחליצה. כיצד? שני אחים בני תשע שנים ויום אחד, בא זה ועשה מאמר, ובא זה ועשה מאמר, בא זה ונתן גט, בא זה ונתן גט, בא זה וחליץ, בא זה וחליץ - לא עשה כלום. רבי מאיר אומר: חולצת מן הקטן, נפסלה מזה ומזה, בא זה ובעל, בא זה ובעל - נפסלה משניהם. רבי שמעון אומר: הראשון יקים והשני יוציא. אם ביאת הראשון ביאה - אין ביאת השני ביאה, שאין ביאה אחר ביאה, ואם ביאת הראשון ביאה - אין ביאת השני ביאה.

יב. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, וחזר ובא על צרתה - פוסל על ידי עצמו. רבי שמעון אומר: לא פסל, שאם ביאתו על הראשונה ביאה - אין ביאתו על השנייה ביאה, שאין ביאה אחר ביאה. אין ביאתו על הראשונה ביאה - אין ביאתו על השנייה ביאה. במה דברים אמורים? בביאת בן תשע שנים ויום אחד, אבל חרש שוטה וקטן שבעלו - קנו ופטרו את הצרות.

יג. שוטה וקטן שנשאנו נשים ומתו, נשיהם פטורות מן החליצה. זה הכלל, כל ביאה שצריכה דעת - אינה ביאה, שאין צריכה דעת - הרי זו ביאה.

<p>23</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>כ</p> <p>20</p>	<p>נץ החמה _____ 5:25 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:11 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:43 נ"ך: שמואל ב ז-ח תוספתא: יבמות ה</p>	<p>עלות השחר _____ 4:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:31 בבלי: ערכין ז ירושלמי: מעשר שני כד</p>
<p>24</p> <p>שני Monday</p>	<p>כא</p> <p>21</p>	<p>נץ החמה _____ 5:25 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:11 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:43 נ"ך: שמואל ב ט-י תוספתא: יבמות ו</p>	<p>עלות השחר _____ 4:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:31 בבלי: ערכין ח ירושלמי: מעשר שני כה</p>
<p>25</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>כב</p> <p>22</p>	<p>נץ החמה _____ 5:26 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 נ"ך: שמואל ב יא-יב תוספתא: יבמות ז</p>	<p>עלות השחר _____ 4:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:31 בבלי: ערכין ט ירושלמי: מעשר שני כו</p>
<p>26</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>כג</p> <p>23</p>	<p>נץ החמה _____ 5:26 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 נ"ך: שמואל ב יג-יד תוספתא: יבמות ח</p>	<p>עלות השחר _____ 4:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:31 בבלי: ערכין י ירושלמי: מעשר שני כז</p>
<p>27</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>כד</p> <p>24</p>	<p>נץ החמה _____ 5:27 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 נ"ך: שמואל ב טז תוספתא: יבמות ט</p>	<p>עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: ערכין יא ירושלמי: מעשר שני כח</p>
<p>28</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 8:14 הדלקת הנרות</p>	<p>כה</p> <p>25</p>	<p>נץ החמה _____ 5:27 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 נ"ך: שמואל ב יז-יח תוספתא: יבמות י</p>	<p>עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: ערכין יב ירושלמי: מעשר שני כט</p>
<p>29</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 9:44 זמן מוצש"ק</p>	<p>כו</p> <p>26</p>	<p>נץ החמה _____ 5:27 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 נ"ך: שמואל ב יט-כ תוספתא: יבמות יא</p>	<p>שלח, מבה"ח, פרק ג</p> <p>עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: ערכין יג ירושלמי: מעשר שני ל</p>

מבצעים חודש תמוז המולד: דינסטאג נאכמיטאג 38 מינוט און 2 חלקים נאך 3

מחלוקת ברענגט ארימקייט.

(כפר המדות אות מריבה סיומן כ"ו)